Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliserings-projekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: https://slaegtsbibliotek.dk
Danske Slægtsforskere: https://slaegt.dk

46.4
Lemvigsg

LEMVIG

SOM KØBSTAD

GENNEM

400 AAR

BOVBJERG

THYBORØN

HARBOØRE

LEMVIG SOM KØBSTAD GENNEM 400 AAR

BOVBJERG * THYBORØN * HARBOØRE

LOKALHISTORISK FORLAG
MCMXLV

REDIGERET AF:

Børge Winberg.
Erling Helbech Hansen.
Palle Bang.

MEDARBEJDERE:

HAKON MIELCHE.
Svend Breddam.
J. Gr. Pinholt.

BILLEDMATERIALE:

Lemvig Turistforening.
Forskellige Erhvervsdrivende.

KLICHÉER:

Hammerschmidts Klichéfabrikker

TRYK:

Reklametrykkeriet, Haderslev

Lemvig og Omegn.

Af *Hakon Mielche.*

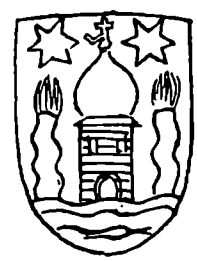

Den vestlige Limfjordskyst, baade nord og syd for den blaa Fjord, har tilsyneladende ingen Sans for Humor.

Naturen kan kaldes majestætisk, brutal, ensom eller storladen, alt efter Betragterens Humør og Indstilling, men ingen vilde selv i deres vildeste Fantasi finde paa at kalde den mild og fuld af Lune.

Man kan tale om, at en blaa lille Indsø ligger og smiler til en — men træffer man saadan en Sø paa Heden, mellem Klitterne eller gemt bort i de voldsomme Skrænter, der falder ned mod Fjorden, saa virker den ikke smilende, tværtimod, den ligger og trykker sig en Smule forskræmt, ligesom ked af, at maatte forstyrre de ellers saa ubrudte Bakkekurver og vide Perspektiver ved sin Tilstedeværelse, den har selv paa Fornemmelsen, at den distraherer Øjet og trækker det bort fra det, der egentlig var Meningen med det hele.

Og ligger der et Hus paa en Bakketop, saa har man ikke Tid til at beundre dets Straatag, dets Stokroser eller andre idylliske Attributter, men gribes uvilkaarlig af en vis Ængstelse for, hvad der vil ske, naar Vestenstormen atter engang farer hen over Landet i ubændigt Raseri — vil det lille Fnug, denne mærkeligt virkende Filipens paa Bakken blive staaende, eller vil den blive fejet over Markerne sammen med Flyvesand og Tidselfrø?

Og man føler sig selv saa bittelille som en Gulliver mellem ufatteligt store Kæmper, naar man møjsommeligt strider sig Vej

over Hedefladen eller sidder og betragter Fjorden fra Ryggen af Toftum Bjerge — som en Loppe, der har sat sig til Hvile paa Elefantens Pande.

Men selv den mest frygtindgydende Kæmpe har som Achilles sit saarbare Sted. Hardsyssels Achilleshæl hedder Lemvig.

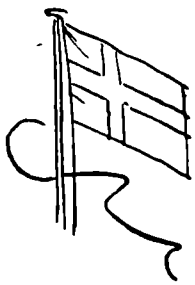

Her glider Panseret til Side, og her opdager man til sin Forbavselse, at dette barske, voldsomme Syssel trods alle sine store Fagter og pompøse Attituder alligevel paa Bunden er lige saa dansk som vi andre, at det hører til samme Familie som Vejle Fjord og Mariager — at det med andre Ord kan smile.

Lemvig smiler ganske gevaldigt.

Det er, som om Limfjordens ustandseligt klukkende Vande har kildet store Broder Landjord saa længe i Siden, at han ikke har kunnet nære sig længere — han opgiver pludseligt at være højtidelig, skynder sig at sætte den gamle Lem Kirke fra sig paa en Bakkekam, slipper, hvad han har i Hænderne af Istidsmoræner, Smeltevandskløfter og den Slags dystert og alvorligt Legetøj, og styrter sig saa hovedkulds og drengekaad ned paa Knæ for at faa en lille, sjov Sludder med Fjorden og den lille, næsten runde Vig, før han atter tager sine mange og tunge Pligter paa Skuldrene og vandrer videre vestover, mod Klitterne og Høfderne og Flyvesandet.

Og paa dette Sted er den lille By Lemvig saa blevet til.

Hvordan — det skal vi ikke beskæftige os med her, for vi slipper ogsaa alt det højtidelige og historiske for at faa os en munter Passiar med Byen — vi skal bare lige nævne, at Byens Navn har været kendt siden det 13. Aarhundrede, saa vi kan være klar over, at det ikke er nogen hel Grønskolling, vi har med at gøre.

Men det ser man for Resten med det samme, naar man kommer til Bys ad Vesterbjergs slangeslyngede Vejkurver, der bevæger sig saa stejlt og lunefuldt, at Vejen vilde blive dømt som livsfarlig at bruge til Kælkebane alle andre Steder i Landet — det ser

man, naar man kommer fra Østerbjergsiden eller fra Søsiden, trods det, at man i Byens Hjerte har anbragt en Funkisbygning med Lejligheder og Butikker, som man ikke ser bedre i nogen Storby, og trods det, at man har ødelagt Byens blide danske Profil ved at parafinbehandle dens Kirketaarn a la Budolfi, saa er det dog Præget af Patina og lun Borgerlighed, der er Lemvigs dominerende Kendetegn, her er hverken sydende Trafik eller halsbrækkende Panik — her er Hygge og jævn Stilfærdighed.

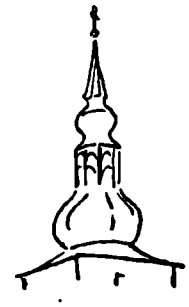

Byen har haft Tid til at pynte sig med en Rose i Knaphullet, selv paa de i andre Byer saa dyre Grunde i Byens Centrum hænger store Klynger af Roser ud over Rækværket om smaa velholdte Haver — Kæmneren har sin og Hotellerne deres —, der er Blomster foran Raadhuset og Blomster i Svirrebommen, hvor Omegnens Bønder hver Lørdag Eftermiddag giver hinanden Haandslag i Svinehandel.

Hele Byen serveres i Kruspersille — et forudseende Byraad har for mange Aar tilbage beklædt Skrænterne med Bøge- og Egetræer, de har vokset sig høje i Læ for den salte Vestenvind og Havgusen, og danner ligesom Byen en fredfyldt Oase midt i den skovfattige Hardsyssel.

Gaderne har god Tid, de krummer sig og gør sig allehaande Svinkeærinder paa deres Vej gennem Byen, Fortovet kan ikke rigtig følge med overalt, hist og her giver det op, og andre Steder spinder en veltilfreds Kat paa et Trappetrin, som stammer fra en Tid, da Godtfolk havde Stunder til at se sig for, naar de gik gennem Gaderne.

Gennem de smalle Gader og Stræder rasler endnu saa mange haarde Fjællevogne, at de kan præge Bybilledet — her er et Par dampende Heste endnu ingen Turistsensation, her *bruger* man dem, de holder i Rækker med smørelsesdryppende Nav hos Vognmanden i Østerbom og hos Mortensen paa Sønderbjerg, hvor Byen har samlet en hel Koloni af gamle Huse, der ser ud, som om de var klippet ud af en Eventyrbog og klistret sammen af et Par

uøvede Fingre. Vognmand Mortensens Hus klamrer sig til sin Skorsten som en fuld Mand til en Lygtepæl, og man holder uvilkaarligt Vejret, naar man passerer det, af Angst for at komme til at puste det omkuld.

Byens Trommeslager, Morten Berg, gaar adstadigt gennem Gaderne, standser lidt for at puste, og slaar en Hvirvel for at fortælle sine Medborgere, at der er Fisk at faa ved Havnen — og oppe paa Taget af Vasegaarden prøver et Storkepar paa at efterligne Hvirvlerne med deres Næb, medens en Sværm af sorte Alliker med susende Vingeslag letter fra det gamle Egetræ i Haven bag Jespersens Hotel.

Soldrukne Bier brummer fra Blomst til Blomst i alle de smaa Haver, Gang paa Gang faar man den Idé, at her laa engang en Have langt ude paa Landet, den var saa optaget af alle sine smaa Bekymringer og af sine egne Tanker, at den slet ikke opdagede, og endnu ikke har opdaget, at der voksede en By op om den, at Byen fik Biler og Borgmester og Funkisbutikker, og at Skatteprocenten stadig steg.

Lemvig har baade en Sø og en Vig, den ligger midt imellem dem, og den er glad for dem begge — men det største Kælebarn er vel nok den cirkelrunde Sø, om hvis rige Fugleliv Byens Turistforening hæger og freder med alle til Raadighed staaende Midler — til lige stor Glæde for Ungdommen, der spiller Fodbold ved dens Bred, som for den ældre Generation, der lægger Turen ned om Søen, naar de sprøde Klokkeslag fra den gamle Kirke med det grimme Spir har ringet Solen ned — og for Turisterne, som ikke kan begribe, hvordan det gaar til, at en By har kunnet bevare et uberørt Stykke Natur og et vildt Dyreliv to Minutters Gang fra Torvet og Hovedgaden.

Men medens Søen er Kælebarnet, er Vigen baade til Glæde og Gavn.

Solbrun Ungdom styrter sig paa Hovedet i Vandet fra mange smaa Badeanstalter, og Limfjordsdamperen pruster gennem det

Udsigt over Lemvig

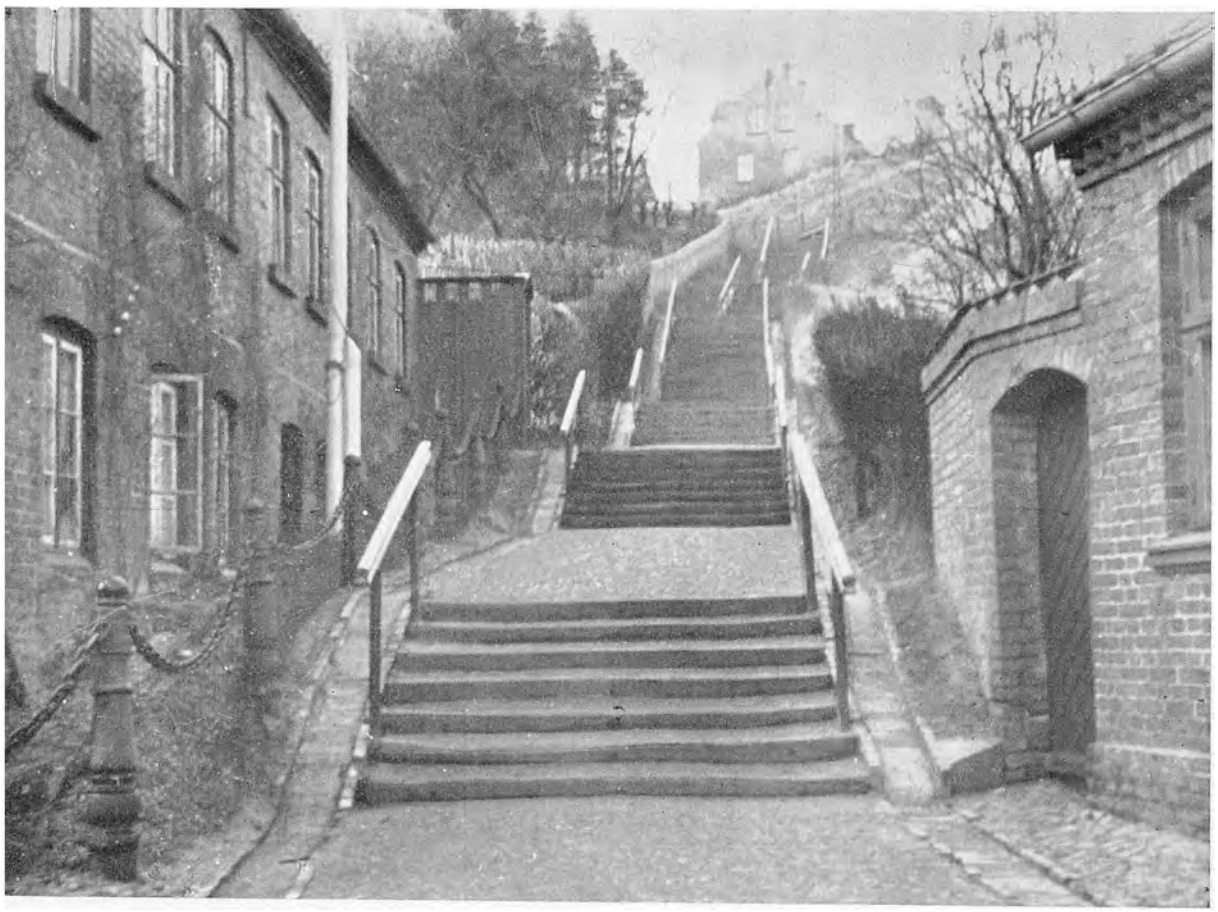

Banegaardssti

smalle Indløb med nye Forsyninger til Byens Købmænd, Fiskerbaade lægger endnu til ved Kajen, men desværre er der langt mellem Kutterne, det er ikke mere som i gamle Dage, før Thyborøn Havn blev bygget, og Fiskene i Limfjorden forsvandt, da var der anderledes Liv i Fiskeriet og Lemvig Havn.

Fra den Tid stammer ogsaa den Række af muntert farvede Træhuse, som ligger med Gavlen mod Vandet og ler i Solen — den Gang var de Pakhuse, hvor Legioner af Rødspætter og Aal blev lagt i Kasser — nu er de Lagerskure, medens et enkelt af dem stadig har aktiv Tilknytning til Havet — det er Sejlklubbens Klubhus.

Men endnu dufter Havnen af Saltvand og Tjære, endnu kan man se Ungpigesko med høje Hæle trippe hen over de tjærede Planker ved Siden af tranduftende, tunge Søstøvler, naar Dagens Arbejde er endt, og Dagens sidste Rødme farver Himlen over den By og den Vig, som Digteren Thøger Larsen elskede over alt paa Jorden.

Her holder Lemvig sin vestjydske Ildregatta den 15. August — den Aften hænger man Lamper op i Tusindtal og tænder flammende Baal langs den lille Vigs Bredder, medens baade Konsul Willemoes' Palæ og Pavillonen paa den anden Side af Indsejlingen rejser sig paa gloende Pæle til Ære for de Gæster, der den Dag gør Byen til Maal for deres Sommerudflugt.

Der blev en Pause i Regattaerne, men Krig og Mørklægning varer ikke evigt.

Der vil komme en Dag igen, hvor Kanonslagene drøner op mod de stejle Skrænter, da faar Storkene en urolig Nat paa deres Reder — da er der for Alvor Liv og glade Dage i Lemvig — Vestjyllands Smilehul!

Men lad os køre vestpaa ud af Lemvig, op over Bakkekanten, ud i det egentlige Vestjylland og ud mod den Kyst, hvor den evige Kamp mellem Havet og Landet raser.

Høfderne var Nutidens Svar paa Havets Angreb. Man optog Diskussionen med Vestervovvov om Ejendomsretten til Danmarks Vestkyst i 1875, da Fyringeniør Grove kom frem med sit Kæmpeprojekt til Sikring af den jydske Jernkyst, og den fortsættes stadig, men nu er Forholdet vendt om, det er Havet, der er tvunget over i Defensiven.

For hver Høfde, der bygges, tvinges et Stykke af Havet ind under Mandsviljen, og Resultaterne kan udmaales hvert Aar, Landet rykker atter vestover, ved Bovbjerg slikker de graadige, grønne Søer ikke længere de fede Lerjorder ved Klintens Fod — Bovbjerg har faaet Forstrand, og de nikkende Kornstraa oppe paa de frodige Marker kan sove trygt om Natten — ingen Storm kan brække Klinten ned og slyngede Markerne i Havet.

Ved Bovbjerg kommer Agerlandet troskyldigt marcherende paa Udflugt til „æ Hav" — fromme Køer gumler saftigt Græs, og Kornet giver mange Fold, gode Gaarde ligger og strutter af Velvære paa en Egn, hvor de efter Erfaringer fra andre Steder paa Kysten ikke skulde have det mindste at gøre, hvor Klitter og skarpægget Marehalm plejer at være ene om at brede sig, hvor der højt regnet skulde ligge nogle spredte, fattige Klitgaarde med Net til Tørre og nogle magre Faar.

Men disse trokyldige landlige Tilnærmelser har da ogsaa gennem Aarhundreder opægget Havet til afsindigt Raseri, det har tordnet mod Bovbjerg, flaaet i Skrænterne og forædt sig i frugtbar Lerjord, det har skabt Bjerget, og Kysten udfor det havde et frygteligt Ry i gamle Dages Sejlskibsfart — de store Skibe har forsigtigt styret klar af Bovbjerg, naar de passerede langt derude til Søs, hvor Kimingen ligger i en graablaa Dis.

Nu behøver Ferring By, som forsagt ligger og kikker ud over den stejle Klint, ikke at frygte for, at Gaardenes Tilliggende skal forringes i store, glubske Mundfulde som i Tiden før 1894, da Havet aad ikke mindre end to Hundrede Meter af Klinten og Markerne. Bovbjerg Badehotel kan ligge i Fred, de mange Male-

rier af Fætrene Kristen og Niels Bjerre, der smykker dets Sale og Stuer, skal nok faa Lov at hænge, Havet kan ganske vist endnu knurre, men de spidse Hjørnetænder har Grove og hans Efterfølgere trukket ud og plomberet Hullerne efter dem med solide Betonblokke.

Derfor har man rejst Fyringeniør Grove en Mindesten oppe paa Klinten, en stor, tung Granitsten, som man gav ham, fordi han mere end nogen anden indsaa Nødvendigheden af at kaste lignende Sten i Gabet paa Havet.

Rundt om Stenen staar tolv mindre af samme Slags, paa hver er skrevet et Aarstal, sort og truende, uden Kommentarer — Tidspunkterne for de grufulde Stormfloder, der har fundet Sted indenfor den historiske Tid, den første i 1277, den sidste i 1873.

1875 byggede Grove den første Høfde, og siden da har man ikke behøvet at hugge Aarstal i nye Sten rundt om Monumentet.

Samtidig med Høfderne rejstes det Fyrtaarn, der skulde advare Skibene mod at komme for nær, det rager 30 Meter op i Vejret som en advarende Pegefinger, og foran det ligger en Kæmpehøj som et tavst Vidnesbyrd om, at ogsaa tidligere Tiders Danskere har slaaet sig ned som Naboer til Havet og forstaaet at drage Nytte af den rige Gave, som Vestjylland her i et gavmildt Lune har skænket Danmarks Befolkning.

Nu sidder en sirlig og kuldskær Dame trygt i Læ bag Høfdebyggerens Mindesten og maler et Billede af Badehotellet.

Ingen voldsomme Søer brækker ind over hende i letforstaaelig Vrede og river de Oliefarver og det Lærred fra hende, som hun er i Færd med at ødelægge, ubarmhjertigere end Havet har ødelagt Kysten, hendes hellige Amatørild slukkes ikke af Saltvandssprøjt, og alt det grønne Græs langs Brinken lægger sig fladt ned paa Jorden og gulner af Rædsel over den Farve, det antager paa Skilderiet.

Men Badehotellet er da ogsaa en fortræffelig Opgave for en ihærdig Kunststuderende — dets Facade er en forvirret Cocktail

af alle mulige Stilarter, og endnu mere forvirrende bliver Indtrykket, naar man betragter det fra en ganske bestemt nordvestlig Vinkel — for saa indgaar den ældgamle Ferring Kirkes Taarn som et naturligt Bidrag til de øvrige Stilarter — Kirken ligger nemlig saa tæt op ad Kroen i Ferring, at en Gæst vil være undskyldt, hvis han tror, den er et Anneks.

Meget er sket herude i de sidste Par Menneskealdre, hele Kysten har skiftet Karakter, og de store Arbejder har ikke alene skabt Fred og Ro langs den stormfulde Kyst, de har ogsaa hvirvlet Menneskeskæbner rundt som Smaaplanker i Brændingen — nogle gik til Bunds, andre gik til Tops, til den sidste Kategori hørte saa afgjort Harboøredrengen Gregers Kirk, der begyndte Livet med et Par bare Næver, en god Forstand og en Jernenergi, stærk som Høfderne.

Han gik i Almueskole som de andre Harboøredrenge, men knapt var han ude af Skolen, før han blandede sig i Kampen mod Havet, han blev Arbejder ved Høfderne, begyndte saa for sig selv som Entreprenør, fik stadig større og større Opgaver og løste dem, som de skulde løses, og maaske endda en lille Smule bedre, han har rejst utallige Mindesten for sig selv i Vestkystens Høfder og Glaciser, og han endte sit Liv som Ejer af en selv efter Nutidens Forhold meget stor Formue.

Han blev Direktør for Jydsk Telefonaktieselskab og lod ogsaa det nyde godt af sit Organisationstalent. Men selv om hans sidste Aar førte ham til den milde og blide Østkyst, glemte han aldrig den Egn, hvor han var født, og de fattige Kyster, hvor han havde skabt sin Formue — han ligger begravet paa Harboøre Kirkegaard — og hver Jul mærker de fattige Fiskerfamilier, at hans Tanker har været hos dem, uanset hvad der skete, og han og hans Søn har oprettet saa store Legater, at der hvert Aar kan uddeles for 4000 Kroner Julehjælp til dem, der trænger haardest til den.

Vejen sydpaa fører fra Bovbjerg over Trans og Fjaltring til den herlige, flade Egn, Mærsken, hvor alle Egnens Bønder har

deres lille Lod, og hvor de hver Sommer henter svingende Læs af dejligt, duftende Hø, noget af det bedste Hø i Landet, og hvor Jægerne senere har deres Eldorado, svirrende fyldt af Ænder og Regnspover, som vader rundt i den lavvandede Nissum Fjord, der kryber i Læ bag en smal Tange, Mage til Tangerne, som skiller Vesterhavet fra Limfjorden ved Thyborøn og fra Ringkøbing Fjord ved Hvide Sande.

Ogsaa her, i Bøvling Klit, bides Tangen midt over af en Kanal, her ligger Thorsminde, det lille Fiskerleje, grupperet bag en skærmende Slusedæmning og solide Sluseporte, hvis Styrke er stor nok til, at de kan spærre Vesterhavet ude og formene det Adgang til den stille Fjord, saaledes at Thorsmindefiskerne kan ligge i Sikkerhed bag den lukkede Sluse og vente paa bedre Vejr.

Selve Tangen er faretruende lav og smal, ustandseligt truet af Gennembrud, sidste Gang var den i Fare i Vinteren 1936—37, da Stormen piskede Søerne over de lave Klitter, saa den fik Lejlighed til at sikre sig en ordentlig Luns af Thorsmindevejen.

Nu udbedres den og bliver bredere, men ingen kan sige, hvornaar Havet føler Trang til en Bid af den nye Vej — Vesterhavet er en lunefuld Nabo og en grum Despot — han har ikke den ringeste Respekt for Vejfondens Millioner.

Millioner — ak ja, det lille Ord falder en saa nemt paa Tungen herunder paa den sandede, golde og uproduktive Klitvej, der fører langs med Nissum Fjord.

Her er jo netop ødt utallige Millioner til ingen Verdens Nytte, den Gang da et engelsk Selskab fik den storslaaede Idé at bygge en Dæmning over Havets Gennembrud ved Thorsminde, med det Formaal at pumpe hele Nissum Fjord læns og hente de Skatte, der ganske afgjort maatte ligge paa Bunden i Form af frugtbart og værdifuldt Agerland.

Ikke mindre end 14,000 Tdr. Land havde man en Chance for at fravriste Havet ved et dristigt Kup — en Mand ved Navn Kastberg i Lemvig sikrede sig Koncessionen paa Tørlægningen og

videresolgte den til et engelsk Selskab, som satte ind med stor Energi og lod den danske Ingeniør Brun tage fat paa Bygningen af en Sluse, der stod færdig i 1870.

Saa begyndte man Pumpningen og Afledningen af Vandet — gennem Slusen vældede 6000 Kubikfod Fjordvand ud i Havet hvert Sekund — Vandstanden sank, Fjordbunden dukkede frem og blev beplantet med Græs — men afslørede sig ikke som fed Agerjord, tværtimod, hvor man end vendte sig, saa man kun flygtigt Flyvesand af den værste Art, og det havde man rigeligt af i Forvejen.

Digerne sønderbrødes af nye Storme, alt syntes at have sammensvoret sig mod det engelske Selskab, hvis Haab og Vovemod føg bort med Flyvesandet — et mægtigt økonomisk Sammenbrud blev den naturlige Følge, og 15 Aar efter Slusens Fuldførelse opgav man endelig at føre Projektet igennem, de store Arbejder blev forladt og senere overtaget af Staten, som føjede Fiskernes Kammersluse til den engelske Dæmning, og nu har Regnspover og Ænder atter faaet den flade Mærsk og Lavvandet i Fjorden overladt til antagelig evig Arv og Eje.

Men inden vi vender os bort fra den smalle Sandtange, kunde der maaske være Grund til at gaa sydpaa over Slusebroen, frem gennem et uendelig trist og øde Klitlandskab, hvor Klitterne er kullede og graa, hvor alt synes at krybe nærmere mod Jorden under den voldsomme, skytunge Himmel, hvor hele Jorden synes at trykke sig flad ved Mødet mellem Hav og Himmel.

Her er ingen Huse, ingen Mennesker, kun nogle Flokke af Viber flakser uroligt over ens Hoved og skriger skærende om Opbrud og Samling før Flugten mod Syd.

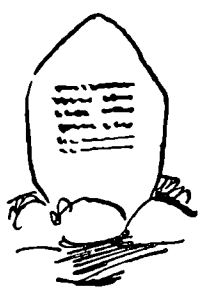

Til højre for Vejen dukker en graa Sten frem. Nogle Bogstaver er hugget ind i dens Overflade. I kort og knapt Sagamaal fortæller de deres Historie til de ensomme Omgivelser og til den tilfældige Vandrer, der passerer over Tangen ad den sandede Klitvej.

Den Historie er den mest grufulde, Jyllands Vestkyst har at

berette — selv nu, over 125 Aar efter at den fandt Sted, kan man næppe fatte dens Rædsel.

Juleaften 1811 hylede Stormen i vanvittigt Raseri mod den jydske Kyst, Brændingen tordnede afsindigt over Revlerne og huggede ind paa den vigende Klitrække, Flyvesandet føg langt ind over Markerne, fyldte Øjnene paa Folk og Fæ og trængte sig ind ad de smalleste Sprækker.

Ingen havde Sans for at fejre den hellige Julefest, alle tænkte med Gru paa de Stakler, der var Havet i Vold denne Nat — og saa hørtes pludselig skærende Skrig i en Pause mellem to Stormstød.

For flængede Sejl og med knækkede Master drev to engelske Orlogsmænd uhjælpeligt mod Land, Fregatterne „St. George" og „Defence" med 1340 Mand om Bord.

Skibene stødte, huggede Bunden ind mod det haarde Sand, slyngedes længere indad, og stod som Bølgebrydere midt i den værste Brænding, ustandseligt overskyllet af fraadende Søer, som fejede Dækket rent.

Natten gik.

Da det blev lyst Julemorgen, saa man endnu Skibenes Konturer gennem Morgendisen, Stormen gjorde enhver Tanke om Forsøg paa Undsætning umulig — man maatte staa tavse paa Klittoppene og være Tilskuere til det rystende Drama, som udspilledes derude, faa Favne fra det frelsende Land.

Ved halvti Tiden knækkede Stormasten og gik overbord sammen med de Hundreder af forkomne Mennesker, der havde klynget sig til dens Ræer som til det sidste Haab om Frelse — saa løb Havet endnu en Gang Stormløb mod Fregatterne, og da Stormen endelig havde raset ud, var Stranden fyldt med Drivtømmer og Stumper af Baade — to af Englands stolte Orlogsskibe eksisterede ikke mere.

17 af de 1340 reddede sig frelst i Land og blev plejet af de fattige Fiskere — Resten kom drivende ind, snart her, snart der langs Kysten, mishandlet af Havet, ukendelige.

Man begravede dem paa Trans Kirkegaard og nu har man rejst dem et Minde paa Dødemandsbjerget, som Stedet endnu hedder til Minde om Julenatten og dens Rædsler. I kommende Tider vil vore Børn og Børnebørn blive mindet om den Juledag, da over 1300 raske Søfolk satte Livet til i deres afmægtige Kamp mod det Hav, som det forhaabentlig til den Tid er lykkedes vore Efterkommere at faa lagt i Lænker.

Over Stenen synger Viberne deres sørgmodige Klagesang, den blandes med Lyden af raslende Marehalm og rislende Sand mellem de ensomme, fattige Klitter ved Dødemandsbjerget, hvor selv Naturen synes at være trykket ved Mindet om de uudsigelige Tragedier, der er blevet udspillet ved Klitternes Fod.

Tragedier har Vestkystens Historie saa rigeligt af.

Lad os drage lidt nordpaa ad Kysten for at mødes med en hel Række af dem.

Lad os følge Stranden ud paa den smalle Tange, der fører til Harboøre og Thyborøn.

Faa Mennesker i Danmark har gennem Aarene fristet saa haard en Skæbne som Befolkningen i Harboøre.

Fra den første Dag, en Fisker slog sig ned mellem Klitterne for Hundreder af Aar siden, til i Dag, hvor en lille Flok Familier holder Stand i de spredte Huse, som har slaaet Kreds om Kirken, har Livet været en evig Kamp med det modvillige Hav — en Kamp for Føden, for det daglige, haarde Brød og ofte for Livet, ikke alene for eget Liv, men ogsaa for Naboens eller den ukendtes — om de haarde Vilkaar fortæller Harboøre Kirkegaard sit eget, stille Sprog.

Man kan komme aldrig saa ferieglad og sorgløs ind ad Laagen mellem de susende Træer — naar man forlader denne stilfærdige Dødens Have, har Stenene og de jævne Trækors talt deres Sprog gennem blegede, halvt udviskede Bogstaver og Tal, indtil en knugende Følelse af Afmagt og Vemod har dæmpet Glæden og bragt

Udsigt over Lemvig

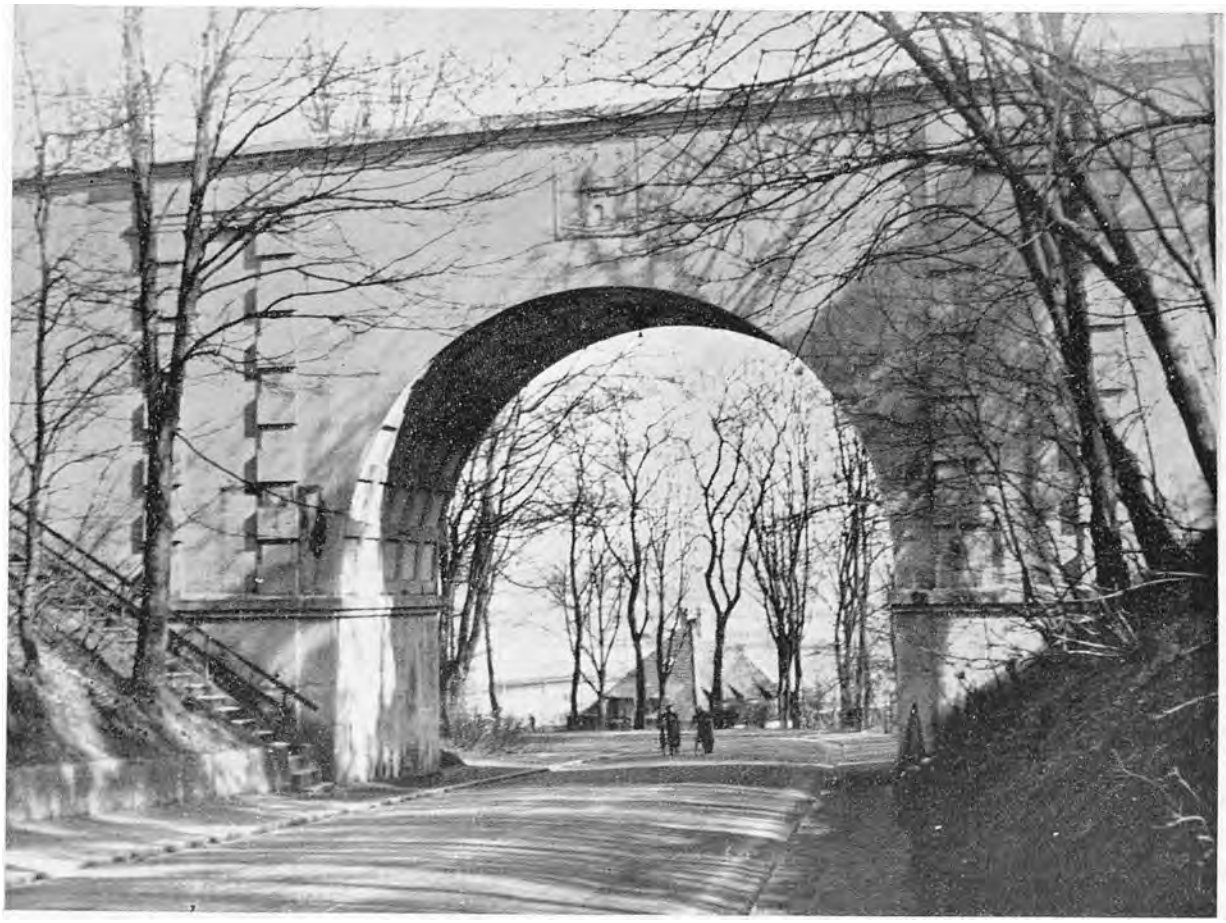

Parti fra Jernbanebroen

Tankerne ind paa en Bane, fjernt fra den tilfældige Turists sædvanlige Sorgløshed.

Selv de smaa, fattige Huse, der ligger udenfor Kirkegaardsmuren, har faaet et andet Ansigt, man aner, at hvert Hus er et Fort, bag hvis Mure sejge Mænd og taalmodige Kvinder forbereder sig til næste Dyst, hvor Smilet er en sjældnere Gæst end hos os andre, og hvor Tanken om Døden sidder til Højbords, hvad enten Huset rummer Armod eller Rigdom.

Lige til venstre for Kirkegaardslaagen bøjer Stien hen langs en altfor lang Grav, hvor 14 navngivne og 11 ukendte Sømænd har fundet deres sidste Hvileplads — de drev i Land i Krigens Tid, mange fra det store Opgør i Skagerak, andre fra isolerede Marinetræfninger — atter andre kom langt borte fra, en styrtede i Havet med sin Flyvemaskine under en Luftkamp ud for Ostende i Belgien og fandt først Hvile under Harboøeres hvide Sand.

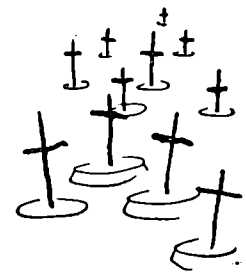

Skjult mellem Buske ligger andre kendte og ukendte Marinesoldater, fundet snart her, snart der langs Havstokken — og een Grav fortæller kort om det store Forlis i 1868, da den russiske Fregat „Alexander Newski", løb paa Revlerne med selve Storfyrst Alexis og 600 Mand om Bord paa Vej fra England til St. Petersborg.

Den Dag var Vesterhavet i godt Lune, kun tre Mand druknede, fordi de i Nervøsitet vilde forsøge at redde sig i Land i Skibets egen Jolle — Resten blev bragt frelst i Land af Fiskerbefolkningen og kunde rejse hjem til Rusland — men de tre beholdt Harboøre.

Orglet fra Fregatten spillede under Gudstjenesterne i Harboøres Kirke indtil Aarhundredskiftet, og endnu ses ved Degnens Stol en udskaaret Søjle fra „Alexander Newski", en russisk Kirke med Løgkuppel, skaaret i Træ — en fremmed Fugl i det enkle, danske Kirkerum med de smalle Stole og den smukke Altertavle.

Men det er ikke udelukkende fremmede Mænd, der er skyllet ind paa det vaade Sand dernede bag Klitterne, hvor Havet Dag og Nat brummer sit naadesløse Refræn, Harboøre har selv skattet

over Evne til den farlige Arbejdsmark — derom fortæller to store Fællesgrave, en paa hver Side af Kirkeskibet.

Her ligger de 23 Fiskere, som satte Livet til, da de blev overrasket af Novemberstormen i 1893 ude paa Havet.

De forsøgte at lande midt gennem Braaddet, men Havet knuste deres Baade til Splinter mod Kysten og dræbte dem saa i grusom Leg, som Katten dræber Musen, medens Kvinder og Børn stod i Klynger paa Klittoppen og tiggede Himlen og Havet om Barmhjertighed.

Her ligger ogsaa de tolv Mand, det Baadelaug, der satte Redningsbaaden „Liløre" ud gennem Brændingen under en Januarstorm fire Aar senere — deres Frænder og Venner laa derude mellem Braadsøerne og var prisgivet Elementernes Luner.

Uden store Gebærder eller mange Ord gled Redningsbaaden udad, medens tolv Mænd lagde alle deres Bjørnekræfter i Aaretagene — en forkert Sø tordnede fraadende ind over Baaden — man hørte nogle svage Skrig, som blev baaret ind over Land af Stormen — og saa klemte Havet ubarmhjertig Gabet sammen over tolv af de stouteste Fiskere, Vestkysten har fostret.

Den Gang havde Harboøre vel en Fiskerbefolkning paa halvandet Hundrede Mand — 35 Fædre og Sønner bortrevet i Løbet af fire Aar — saadanne Kaar byder Havet de senede, fordringsløse Mænd, der har gjort sig afhængige af det, og saadanne Kaar byder det de tavse Kvinder, der Dag efter Dag maa se deres Forsørgere gaa Faren i Møde i spinkle Baade uden at kny, uden at turde give Angsten Udtryk i en Trækning i det furede, ligesom forstenede Ansigt, der skabes af Havgus, Storm og Uvished.

En Kutter stikker til Søs, gaar ind under den engelske Kyst for at røgte sine Net — Stormen kommer op, hyler over Vesterhavet og Harboøre i Dagevis, Lyset brænder længe bag de smaa Ruder i Natten, medens Vindusglasset piskes af Sandflugten — hist og her gaar en Dør op og lukkes hurtigt igen, medens en mørk, tilhyllet Kvindeskikkelse stamper sig Vej gennem Vindstødene

mod Missionshuset, med den slidte Salmebog trykket mod Brystet, hvor Hjertet hamrer uden Ophør.

Stormen stilner, Dagene gaar, Dønningerne falder til Ro dernede i Havstokken — men stadig ingen Nyheder derude fra, alle de andre Kuttere vender hjem, ingen har set netop den ene, som et Hjems hele Tilværelse er koncentreret om.....

Og saa kommer der en Dag en guldgalloneret Mand med en Pakke under Armen, den bærer et udenlandsk Frimærke og indeholder et rustent Ur, som er holdt op med at gaa, en Las af en Vadmelsfrakke, en Guldørenring.

Men det er nok. Det er hans.

Saa kommer Tankerne — Minderne — Synet af de mange ukendte, der er blevet baaret fra Stranden til Kirkegaarden — ogsaa de havde ligget længe i Havet, ogsaa de var ukendelige og bar Mærker af .....

Ingen Egn i Danmark har været præget af religiøse Vækkelser som Harboøre Sogn, og ingen Steder har man taget mere fanatisk og voldsomt paa Religionen.

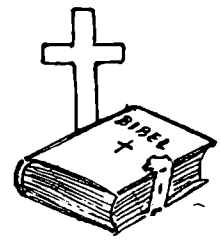

Letsindige Døgenigte paa Byernes Asfalt taler haanligt om „de hellige" fra Harboøre, om naive Sjæle og Hysteri — lad dem bare een Gang komme til Søs i en Kutter en Stormvejrsnat, lad dem blive slynget ind paa de rullende vaade Sten, og lad dem klamre Hænderne i Laser, slide Fingrene til blodige Stumper, medens de søger at bevare Taget i en slingrende Kutters lave Ræling — saa vil de klynkende, grædende synke sammen foran Foden af den fattigste Fisker og forstaa, og saa først skal de have Lov til at udtale sig om Kristendommen hos Mænd, der er Mænd, og Kvinde, der taaler Kaar, som vilde bringe de fleste af deres Søstre til Vanviddets Rand.

Over Døren til et Hus, jeg besøgte, stod en broderet Sætning paa sort Fløjl i en Guldramme.

„Bered dig til at møde din Gud".

og selv Klitterne, disse stivnede Søer, bevæger sig langsomt indover og begraver Værdier under Sandmassernes Vægt — hele Kystlinien bølger udad og indad. Tangen er levende som Havet, aldrig helt i Ro. Selv ikke paa en solvarm Sommerdag, hvor kun en ganske let Brise kommer derude fra som en lille Hilsen fra de store Storme, er man tryg — man ved, at det kun er en Vaabenstilstand, og her som ude i den store Verden benytter man Pusterummet til at slikke sine Saar og til at ruste sig mod de kommende Rækker af voldsomme Opgør. Klitten spejler hele Verdens Liv i sin Kamp.

Smaa Tipvognslokomotiver pruster Røg mod den blaa Himmel, hvor en doven, hvid Sky snegler sig langsomt af Sted paa sine Vatpoter, store Arbejdsstyrker slider med at skovle Sand op, man bygger Dige ned over Tangen, gør Klitrækkerne højere og fylder Mellemrummet mellem de enkelte Klitter for at standse Havet, naar det næste Gang render Stormløb og gramser med sine lange, grønne Fingre efter den blide, blaa Limfjord derinde. Ovre paa den anden Side af Thyborøn Kanal ligger en Sandpumper og slider utrætteligt med at bøde paa det Hul, Stormene slog sidste Foraar — Gang paa Gang har Havet ædt sig Vej gennem den smalle Strimmel Sand, snart har der været saa bred en Barriére, at Landevejen mellem Hardsyssel og Thy er gaaet over Tangen — og snart har Havet, som det nu er Tilfældet, sprængt sig Vej over alle Hindringer og har gjort Limfjorden til et Sund mellem Kattegat og Vesterhav.

Hele Byer har Havet ædt i sin umættelige Rasen, gamle Folk i Thyborøn peger endnu langt ud over Havet, naar de skal fortælle den fremmede, hvor deres Fødegaard laa — tre, fire Hundrede Meter fra det Sted, hvor Dønningerne nu brydes mod Rullesten og Sand, laa en Gang Klitbyer, Kirker og Skoler — nu sejler Kuttere og Dampere hen over Gidslerne, som Havet tog og dræbte.

Men Danmark har lært af sin aartusindgamle Kamp mod Overmagten — fra Bovbjerg til Agger strækker lange, knortede Høfder sig ud mod Fjenden, set ovenfra ligner Kysten en Kæmpekam, Mage til den, hvormed Dalila listigt kæmmede Samsons Haar, saa han tabte sin Kraft og blev Voks i hendes Hænder.

Høfderne spænder Ben for Kyststrømmen og lukker for det Spisekammer, hvor den tidligere hentede Sand ad libitum.

Den legede med det, hvirvlede det rundt og slæbte det med sig over milelange Strækninger, indtil den til sidst blev træt og kastede det fra sig paa Stranden, fjernt fra det Sted, hvor den havde taget det — men nu er Strømmen under Kontrol paa denne Strækning, nu maa den nøjes med Menneskeofre, som den henter sig hver eneste Sommer, naar den faar Besøg af Bymennesker, der ikke kender Havet og derfor savner den dybe Respekt for det, som dets nærmeste Naboer nærer.

Nu lægger Sandet sig pænt mellem Høfdernes Arme og danner halvmaaneformet Badestrand, hvor der før var Sten — Havet sætter sin Madding paa Krogen og ligger udenfor og lurer paa sine Ofre.

Dønningerne kommer langsomt glidende, rejser sig som en Vold af grønt Glas og bryder saa forover for at blotte sine Tænder i et blidt og forræderisk Smil, medens de forærer Stranden et Fyrværkeri af gule og lilla Søstjerner, som den kan stikke i sit brune Tanghaar til Pynt.

I Thyborøn rager Vandtaarnet, Isværket og Vandbygningsvæsenets gule Bygninger op over de lave Beboelseshuse og Proviantering sforretninger — og øverst oppe i et af de gule Huse residerer Havnefoged Buus paa sin Kommandobro, hvorfra han kan følge Kuttere og Dampere under Ud- og Indsejlingen, og hvorfra han kan sende traadløse Meddelelser til Kuttere ude til Søs, om Priser og Vejr og anden tjenstlig Snak.

Der gaar et Sagn om en Turist, der kom til Thyborøn, hvor han saa en smuk ung Pige paa Gaden foran Sømandshjemmet. Hvem er hun? spurgte han.

Frøken Buus, lød Svaret.

Et Minut senere saa han endnu en smuk ung Pige, siddende paa en Fiskekasse foran Auktionshallen, hvor unge Damer i Thyborøn slikker Solskin i de stille Eftermiddagstimer. Han spurgte om det samme — og fik samme Svar.

Paa Molen mødte han en endnu yngre og endnu søde Pige. Ogsaa hun hed Frøken Buus. I Fortvivlelse pegede han ud over Havet, hvor en rød Badehætte dukkede op og ned, og stadig lød Svaret: Frøken Buus.

Han gik paa Telefoncentralen for at ringe hjem — en Frøken Buus gav ham det rigtige Nummer, han traadte i sin Forfjamskelse en yndig Dame over Tæerne, og sagde i sin Fortvivlelse: Undskyld, Frøken Buus — og sank til Jorden, da Damen smilende spurgte ham, hvorfra han kendte hendes Navn.

Saa flygtede han fra Byen og tror den Dag i Dag, at man har haft en grov Spøg for med ham — og saa er det dog den rene og skære Sandhed, at han havde mødt en Del af Havnefogdens Døtre — han anslaar dem selv til en halv Snes Stykker, naar man spørger ham.

Havnefoged Buus vil som alle andre Borgere i Nybyggerbyen Thyborøn meget nødigt have Kanalen lukket af en Kammersluse, med mange Aars Erfaring bag Ordene hævder han, at den første Storm fra Vest vil feje alt det Sand, der nu stryger ud og ind ad Indløbet, sammen i en Bunke foran Kammerslusen, som en Snedrive mod en Jordvold, Havnen vil sande til, og Millioner være spildt til ingen Verdens Nytte.

Baade han og alle de mange Fiskere, der hører hjemme i Havnen, bliver faamælte og trækker sig bort, naar en Kommission af høje Herrer med stribede Benklæder og hvide, bløde Hænder kommer bilende fra København for at faa Skoene fyldt med Sand og Ral og Hovederne med Tal og Ingeniørudtryk — de ved, at disse fine Herrer inde fra Byen i sidste Instans skal raade over

Klitparti ved Vejlby

Vesterhavet ved Thyborøn og Thorsminde

Fremtiden for Kuttere og arbejdsvante Fiskere — og de stoler ikke blindt paa, at deres Skæbne er i de bedst mulige Hænder.

Men den Slags Menneskebekymringer svinder ind til intet, naar Aftenen nærmer sig, naar Solen forsvinder ude i Synsranden og det blegblaa, kolde Tusmørke langsomt trækker sig over den sidste Aftenrødme og kvæler den, naar Spøgelsesskyggerne af graa Dampere opsluges af Mørket ude mod Horisonten paa deres Vej mod de store Have, medens Dønningerne uden Ophør brydes med sagte Hvislen over Høfdernes grønklædte, slimede Betonblokke.

Sandet bliver gustengraat, Huse og Pakhuse forsvinder, Sandørkenen æder sig ind paa Thyborøn fra alle Sider, dækket af Mørket, og kun Fyret sender sine Nødraab ud i Rummet, for at gøre opmærksom paa, at her ligger en kæmpende By, der hverken vil sluges af Mørket eller Havet.

Da nynner Ensomhedens Stemme om store Bedrifter til Lands og til Søs, i fjern Fortid og levende Nutid — den nynner stille i Marehalmens Straa, og man kan ikke andet end lytte til Ensomhedens Sang om Kampe, Nederlag og Sejre i dybeste Andagt. Man ser paa sine bløde Hænder, og skammer sig uvilkaarligt en Smule over dem.

I de sidste Aar har vi hørt saa altfor meget om Fiskernes Eventyrfortjenester. De gamle Historier fra sidste Krig er blevet genopfrisket — baade den med Femhundredlapper paa Smørrebrød og et Fortepiano til hver af de fire Døtre. Vi har været lidt for tilbøjelige til at glemme den dystre Side af Krigens Fiskeri, de lange Togter ude mellem drivende Miner og Bombeflyveres Angreb, vi saa kun de enkelte grelle Eksempler paa nogle faa unge Fiskeres Reaktion, naar de kom i Land med mange flere Penge paa Lommen, end de nogen Sinde havde drømt om at tjene.

Om de fornuftige Fiskere, der betalte deres Laan ud og satte Pengene i bedre Redskaber, hørte vi aldrig noget, for det var der ikke Sensation i.

Derfor har det danske Folk faaet et forkert Helhedsindtryk af Fiskerens Liv og Samfundsindstilling.

Lad os derfor besøge Thyborøns Fiskere en Dag, hvor Priserne *ikke* taarner sig mod Himlen, hvor Kampen paa Havet kun faar en ussel Løn — som det er Tilfældet i „normale" Tider. Lad os vende tilbage til en Dag i 1939, da Verden endnu ikke var ramt af Vanviddet.

Det er knap nok blevet lyst. Solen staar endnu ganske lavt over de disede Limfjordskyster derovre mod Øst, Thyborøn er ikke helt vaagen, Tangen ligger og strækker sine hvide Sandarme dovent ud mod et Vesterhav, der godmodigt tjatter Vand paa den vaagnende, men ude fra Havet lyder tøffende Eksplosionsmotorer, som ubarmhjertigt forkynder, at Nattens maaneblege Drømme uigenkaldeligt er forbi, nu skal der arbejdes — Fiskerne kommer ind.

Grønne, hvide, graa og brune Sejl giver Motoren en Haandsrækning og liver op paa Havets kolde, morgenblaa Farve, Maager skriger forventningsfuldt paa Morgenmaden, og saa lægger Kutterne til Bolværket bag de beskyttende Moler, medens Fiskere fra de Baade, der har tilbragt Natten i Havnen, nysgerrigt, men alligevel med fuldkommen ydre Ro i alle Trækkene, slentrer hen for at se, hvor meget deres Kolleger nu har haft ud af Nattens Slid.

De har Kasketten i Nakken, saa alle de uregerlige lyse Krøller faar Lov til at spadsere paa egen Haand ned over den mørkebrune, vejrgarvede Pande, Sweaterens blaa Ærmer er smøget op til Albuen, men Hænderne er begravet saa dybt i begge Bukselommer, at man kun ser Røjlerne paa den Fuldrigger, en Kunstner i Grimsby saa smukt har tatoveret paa venstre Arm, og bare lige aner det øverste af de svulmende, kvindelige Former, hans Kollega i Hamburg har udødeliggjort paa den højre.

Kun en fjortenaars Knægt nænner ikke at stikke Hænderne i Lommen, han krydser dem over det endnu spinkle Bryst, saa alle og enhver kan se, at ogsaa han har faaet sit „Tusch", han er Med-

lem af Lauget og er stolt deraf som en Indianerdreng, der har bestaaet alle Manddomsprøvens svære Pinsler.

Nede paa det glatte Dæk staar travle Mænd og hiver Fisk op over Lugekarmen i store Spande — rappe Hænder griber Spandene oppe paa Kajen og sorterer deres Indhold i flade Kasser — Rødspætter her, Pighvar der, Tunger, Rødtunger og Flynder i hver sin Baas — de forskellige Fiskearter sorteres efter Størrelse, medens Isen fra Lasten hober sig op paa Kajen og drysser i Vandet, indtil hele Hjørnet ovre ved Auktionshallen noget forvirrende ligner Havnen ved Vintertid, naar Grødisen ligger og skurrer op ad Bjælkerne — et mærkeligt Syn, medens Augustsolen hæver sig højere og højere paa Himlen, og Skibshunden allerede er begyndt at gispe efter Vejret med Tungen hængende ud af det lyserøde Gab.

Mærkeligt for Resten, saa fuldstændigt Anchers Fiskertype er forsvundet — den finder man kun en sjælden Gang, og da er det en gammel Mand, der forlængst har trukket sin Baad paa Land for sidste Gang og nu gaar og nusser rundt paa Vej mellem Alderdomshjemmet og Havnen — Nutidens Fiskere er glatbarberede og har unge, levende Ansigter, knap saa tillukkede og haarde. Bedre Oplysning og mere menneskelige Vilkaar har, trods alle Bekymringer om Fiskeriets Fremtid, udvidet deres Horisont og givet dem andre Interesser end lige netop Fisk og Vejr. Maaske har deres Omgang med de mange Badegæster, der hvert Aar strømmer mod Vesterhavets Fiskerbyer, ogsaa bidraget til at danne den ny Fiskertype, selv om Fiskeren selv vel nok stadig trækker en Smule haanligt paa Skuldrene af alle de Kvindemænd og karnevalsklædte Pyntedukker, der gaar ham i Vejen, medens han røgter sin Dont.

Den stadig stigende Bedring af Samfærdselsmidler gør Landet mindre og udvasker de markante Typer i Befolkningen.

Klokken halv syv er hele Gulvet i den store Auktionshal dækket af Fiskekasser.

fundets Haand, medens deres egne Hænder og Muskler bliver bløde som Havtaskens Kød.

Præcis Klokken fem Minutter i syv dukker Auktionarius, Thomas Røn, frem mellem Havnens Bygninger, stiler mod den røde Auktionshal med det hvide Tag og kimer med den gamle Skibsklokke, der hænger paa Gavlen.

Oppe fra Byen kommer Fiskehandlerne, Eksportørerne. Næste Afdeling af det Skuespil, hvor Fiskene er Hovedpersonerne, kan begynde.

Fra Kutterne kommer Fiskerne, endnu med Skæl paa Hænderne og vaade, blanke Søstøvler smøget ned til Knæene, saa den rødbrune Vrangside ses, aktivt har de ikke mere at gøre, deres Rolle er udspillet, men ingen Magt i Verden kan holde dem fra at deltage passivt i Auktionen, nu skal Verdensmarkedet, personificeret i Thyborøns 10—12 Fiskeeksportører, fastsætte Taksten for det haarde Slid derude bag Horisonten.

Fiskeri er Hasard — een Dag giver en lille Last til svimlende Pris — den næste bringer en bugnende Last af samme Fisk kun en latterlig Drikkeskilling, som daarligt nok kan betale den beskedne Pris, Sømandshjemmet paa den anden Side af Gaden forlanger for Morgenkaffe til Baadelauget.

Sommetider indbringer en enkelt Nat, tilbragt i Magsvejr ude paa det blanke, stille Hav, en mindre Formue, en anden Dag kommer man ind efter flere Døgns brydsom Kamp paa Liv og Død med en forrygende Vinterstorm, og faar ikke saa meget for sin Last, at man kan betale de Reparationer, Havets Raseri har gjort bydende nødvendige.

Det tjener nu alligevel til den danske Folkestammes Ære, at der stadig, trods alt, er Folk, der frivilligt bliver Fiskere!

Der er altsaa stadig Mænd, som vil tage en Chance og leve et levende Liv i Stedet for at falde i Søvn og lade Personligheden smuldre bort mellem trygge Tarifmure paa et nivelleret Gulv af Overenskomster og Paragraffer. Nu staar de inde i Hallen, de to

Lejre, med Thomas Røn som Formidler og Mellemmand, Klokken er syv, Auktionen begynder.

Denne Auktion er noget af det mærkværdigste, Thyborøn — og for Resten alle de andre Steder langs Vestkysten, hvor Fiskeauktioner holdes — kan byde en tilrejsende, der overværer Scenen for første Gang.

Thomas Røn er en kraftig, en Smule duknakket Mand, han kan vel være et Sted midt i Fyrrerne.

Hans Øjne er blaa og allestedsnærværende, de smutter fra Eksportør til Eksportør, lynsnart og uberegneligt som en fangen Ilder i en lille Fælde, snart er de hæftet paa Johannes Jensens Straahat, snart paa Espersens lange Hesteansigt, snart paa Laurits Theodor eller Ruby — den mærkelige Forestilling er begyndt, Røn har bedt om Bud, og Budene kommer, men fra hvem og paa hvormeget, kan ingen anden end Thomas Røn afgøre.

Hans Stemme lyder gennem Hallen som et Maskingevær, Ordene følger hinanden som Eksplosionerne fra en løbsk Eksplosionsmotor, kun en dygtig Sprogforsker vil kunne afgøre, om det, denne 400-Kilometer-i-Timen-Stemme slynger ud i Rummet, siges paa Arabisk, Japansk eller Esperanto, det er bare en jævnt glidende Strøm af tilsyneladende meningsløse Ord, der bider hinanden i Halen og halser af Sted mod ukendt Maal, for en Gang imellem at give Plads for et Ord med kendt Lyd — tow' aa' tywe — trej' aa' tywe — aa' jæn Kvart — aa' jæn Hal' — — —

Jeg har overværet flere Fiskeauktioner i Thyborøn, men endnu har jeg ikke fundet ud af, om Thomas selv byder paa alle Eksportørernes Vegne og saa fordeler Kasserne mellem dem ved Lodtrækning senere, eller om han er en Tankelæser, der tager Budene direkte fra Eksportørernes Hjernevindinger, saa de ikke behøver at aabne Munden.

Tilsyneladende er disse Købere fuldstændig uinteresserede i, hvad der foregaar, een staar med Ryggen til hele Tiden, en anden stanger Tænder med et fjernt Blik i Øjnene, en tredie renser sine

Negle, medens han skræver over to Kasser og ser en Havtaske ømt ind i Øjnene, som om hun mindede ham om hans elskede Svigermoder.

Men sagkyndige Mænd paa Stedet har fortalt mig, at hver Eksportør har sin lydløse Meddelelsesmetode — een blinker med det venstre Øje, naar han vil byde en kvart Øre mere, med det højre, naar han kan strække sig til en halv Øre, og med dem begge to, hvis han vover Springet og gaar op i een Øre mere pr. Pund — en anden klør sig paa Laaret, en tredie skubber Hatten i forskellige Vinkler rundt paa Hovedet, en fjerde rokker med Ørene og en femte rækker forskellige Fingre i Vejret, som en Skoledreng, der beder om at faa Lov til at gaa i Gaarden.

Thomas Røn kender alle Systemerne og forstaar dem bedre, end hvis Budene blev formuleret i Tal og Ord — og det er derfor, hans Øjne flakker som en Ilder i Bur, medens den lille Procession langsomt skræver sig Vej over Kasserne fra den ene Ende af Hallen til den anden mellem syv og otte hver Morgen. Den enlige Hummer gaar for fem Kroner — en fin Pris, nikker Fiskerne til hinanden — Rødspætterne svinger noget, men Prisen giver dog ikke Aarsag til særligt dybe Rynker i Fiskernes Pander — den ene Række Kasser gaar efter den anden, Fiskeeksportørerne lægger smaa Sedler med Firmanavn rundt paa Fisken, senere kommer Medhjælperne og slaar en Krog i Kasserne for at trække dem over det vaade Gulv til Vognene — Fiskens næste Vandring er begyndt, udenfor venter Isskabe eller store Lastvogne — England, Tyskland og alle de andre Storaftagere venter paa deres friske, udsøgte Nordsøfisk.

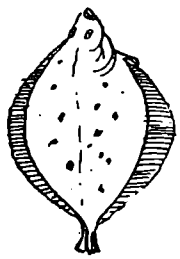

Paa de fashionable Hoteller ved Brighton og Torquay sidder engelske Lorder og skruer utaalmodigt paa Monoklen, medens fede Rødspætter rettes an med gylden Citron og irgrøn Persille. Det er som Regel Vestkystfiskernes Fangst, de venter paa, for selv Englænderne ved, at skal man have udsøgte, fejlfrie Fisk uden en Skramme i det plettede Skind og med et lydefrit Legeme,

saa skal man over paa den anden Side af Nordsøen, hvor de lækre Fisk fanges med Omhu „i Haanden" — af omsorgsfulde Partsfiskere eller Familiebaadelaug, og ikke til de store Trawler-Fiskefabrikker, som med en Fart af 6 Mil i Timen slæber deres Trawl over Stok og Sten, saa Fiskene læderes og kvæles i Bunden af Trawlet, endnu inden de er halet op af Havet.

Mellem den danske Vestkysts og den engelske Østkysts Fisk er der samme Forskel, som der er paa Kunsthaandværk og Industrivarer, og derfor har den danske Fisk lige saa vel som de danske Landbrugsprodukter erhvervet sig et internationalt Navn.

Naar Auktionen er slut, faar Fiskerne deres Penge — Eksportørerne har Kredit til Lørdag — og saa rasler Isvognene hen over Kajen, hver Vogn rummer en Ton, og hver Kutter skal have 6—8 Tons om Bord, inden den paany lader Fortøjningerne gaa og staar til Havs med tøffende Motor, med Net og Tovværk sirligt lagt til Rette forude og med Skibet ladet til Randen af store Forventninger.

Indsatsen er gjort — Lykkehjulet snurrer om Kap med Voddet — giver det Gevinst eller Tab?

Hakon Mielche

Turistattraktionerne i Lemvig og Opland.

Af Kommunelærer *Svend Breddam.*

Om Sjællands Tilblivelse fortæller Sagnet, at der til den svenske Konge Gylfe engang kom en Jættekvinde, der hed Gefion, og hun glædede ham med sin Sang, saa han gav hende et saa stort Stykke Land, som hun kunde pløje om i et Døgn. Hun pløjede nu Jorden løs fra Grunden og lod sine Okser trække det ud i Havet, hvor det blev til Øen Sjælland.

Hvis man kunde tænke sig en dansk Kong Gylfe, der vilde forære en Jættekvinde et Stykke Land, saa vilde hun vælge Lemvig og Omegn. Og det mærkelige vilde ske, at hun, naar Landet var pløjet løs fra Grunden, kunde anbringe det hvor som helst indenfor Danmarks Grænser, og det vilde falde dejligt ind i Rammen. Intet Sted i Danmark findes en saa afvekslende Natur. Barsk og blidt, storslaaet og smilende føjer Landet sig som en betagende Ramme omkring By og Fjord. Mest overraskende virker Lemvig, naar man kommer til Byen fra Syd, om end Tilkørselen fra Øst er langt den smukkeste. Fra Vemb kan man vælge Landevejen eller Jernbanen. Tager vi Vejen, kommer vi igennem et Stykke Natur, der kan betegnes som typisk vestjydsk. Store, flade Strækninger med Hede, Enge og vidtstrakte Marker, der ikke altid er nærværende i Blæsevejr. Ca. 8 km Syd for Lemvig kommer vi til

de store Hedesletter, der nu danner den 12000 Tønder Land store Klosterhede Plantage. Inden for dette Omraade findes mange herlige Parker og man kan i timevis gennemkrydse Skoven ad udmærkede Cyklestier. Har man Lyst til at gemme sig bort fra Verden en Dags Tid og for Alvor opleve Ensomhedens særegne Stemning, da er Klosterhedens Plantage det helt rigtige Sted, hvor kun Ræv, Hare, Raadyr og maaske Skovens storkronede Konge vil forstyrre en.

Disse store skovklædte Arealer med vidtstrakte Hedepartier er Danmarks ældste Landskab, Tusinder af Aar ældre end det øvrige Land. 4 Kilometer Syd for Lemvig kan man konstatere Israndens Stilling med ret stor Nøjagtighed og finde tydelige Spor af den Tunneldal, hvis Smeltevand har afsat Kronhede. Her ligger — lige ved Grænselinjen — en af Vestjyllands største og smukkeste Granitkirker, Rom Kirke. Fortsætter vi mod Nord, aabenbarer Lemvig sig ret brat for en med den stejle Nedkørsel, hvor det gælder om at have Bremsetøjet i Orden. Dette gælder forøvrigt for alle tre Tilkørselsveje.

Smukkest — ja helt betagende for den, der første Gang kommer hertil — viser Lemvig sig dog fra Øst. Er man ad Landevejen fra Struer kommer til Nr. Nissum Kirke, er man helt oppe paa Højdedraget med et milevidt Udsyn til alle Sider. Umiddelbart før Lem Kirke findes Herredest højeste Punkt Skellerhøj (90 m). Deroppe fra læser den kyndige Iagttager i store Træk det sidste Afsnit af vort Lands Tilblivelseshistorie, men ogsaa for den, der kun vil nyde den landskabelige Skønhed, er Skellerhøj et Besøg værd. En Sensommerdag med klar og ren Luft ser man herfra et Landskab saa rigt og afvekslende som kun faa Steder i vort Land. Byen Lemvig ser man ikke særlig tydelig. Den ligger gemt i sin lune Rede med enkelte Huse og Villaer op ad Skrænterne. Mod Syd ser man et næsten fladt Land. Det er Klosterheden med Lyng og Skov isprængt grønne Marker, men lang, langt mellem Huse og Gaarde. Synet frister en til at begive sig paa Vandring ud over

disse mægtige Arealer, og man fortryder ikke, hvis man giver efter for Fristelsen.

Tæt foran sig har man Limfjordens blaa Vand, der er saa blaat, at alt andet Vand, der praler med denne Farve — Middelhavet indbefattet — bliver baade graat og grumset ved Siden af. Fjorden afgrænses af Thys Skrænter med det bakkede Bagland i Nord og mod Vest af Thyborøns flade Tange, der mod Syd gaar over i Klitranden, bag hvilken Vesterhavets uendelige Flade kan skimtes.

En anden Vej fra Struer til Lemvig fører over Gudum og Fabjerg. Selvom Vejen er kortere end over Nissum, er den dog ikke saa benyttet idet den ikke er tilstrækkelig istandsat endnu. Man maa dog gerne tage Hullerne i Vejen med blot for at se lidt paa den lille idylliske Plet, som Gudum By er. Her findes dybe Dalslugter i alle Retninger som furet af en løbsk Kæmpeplov, der er Aa og Mølledam og stejle Hedebrinker med ranke Naaletræer, men næsten alle den danske Løvskovs Træer har ogsaa her sat hinanden Stævne paa et snævert Omraade. En Hulvej fører ind i Plantagen, og saa travlt bør man ikke have, at man undlader at lade sig lokke en Tur ad den. Denne vidunderlige Plet har sikkert allerede været „tæt" befolket allerede i længst forsvunden Tid, idet man mener, at Sognets Navn udledes af Guthum, d. v. s. et hedensk Gudehus. Ved Kristendommens Komme forsvandt Gudehuset, Sognet vedblev dog i Aarhundreder at være Hovedsognet i Herredet. Naar vi kommer op af Dalen ligger paa Vejens Vestside Gudum Kloster, der tidligere var et Benediktinerkloster. Klosterets Kirke er nu Sognekirke. Vejene fra Struer over Humlum—Nr. Nissum og Gudum mødes tæt oven for Byen. Nedkørselen sker her gennem en stærk slynget, men ikke særlig stejl Dalslugt. Ved et af de nederste Sving ligger Byen pludselig foran en. Her bør man standse, nyde Byen og dens vidunderlige Ramme: Limfjordens blaa Vand i Nord og paa de tre andre Sider skønne,

kløftede Bakker, der ogsaa omkranser en lille idyllisk Sø med et meget rigt Fugleliv.

Faa Steder i Danmark finder man et saa tydeligt Billede af Istidens formende Kræfter som her, idet Bakkerne som oftest er saa stejle, at de har undgaaet Opdyrkning, og desuden er der kun ganske lidt Beplantning, saa Linjerne staar klare og skarpe.

Kommer De med Jernbane til Lemvig fra Vemb, hvorfra der normalt er gode og hurtige Forbindelser i moderne Motorvogne, skal De benytte Stationstrappen, eller „Trappegaden", som den ofte benævnes af Turisterne. Det er en „Gade" med ca. 100 Trin og smaa Hvileafsatser ind imellem. Fra Trappen har vi Udsigt over Vig og Fjord med Odde og Næs, ja, langt ind i Thy!

Naturligvis har vore ældste Forfædre ogsaa fundet Behag i Egnen! En Del Fund langs Vigens Bredder viser, at der har boet Mennesker her i de tidligste Tider.

Byen er meget gammel og har sikkert langt mere end 700 Aar bag sig. Første Gang Byen nævnes er i et Brev fra 1234; den kaldes da Læmwich. Privilegium som Købstad har Byen sikkert faaet tidligt i Middelalderen; thi det nævnes i et Dokument, at Byens Raadhus var brændt i Christian I's Tid. Byens ældste kendte Privilegier er fra 1545. Spørger man ellers om Byens Fortid og Historie bliver der intet eller lidet at berette. Dens Navn er ikke indskrevet i Historien hverken paa godt eller ondt. Afsides og fjernt fra de stores Stridigheder har jævne og fredelige Folk her levet og virket i Fred og Ro. Mest kendt er Byens Navn sikkert fra Sagnet om Bonden fra Lemvig, hvori der fortælles om den gæve Bonde, der af en Flok svenske Ryttere, som vilde plyndre Byen, blev tvunget til at ride foran som Vejviser. Han leder dem nu i Mørket ad en Vej, som ender ud over en stejl Bakkeskrænt ved hvis Fod Svenskerne og Bonden Dagen efter fandtes som Lig. Han havde ofret sit Liv for at redde Byen for Plyndring.

Flere store Brande baade i ældre og nyere Tid har hærget Byen, og af rigtig gammel Beboelse er intet tilbage. Kirken paa

Torvet har dog den ærværdige Alder af ca. 700 Aar, idet det under en Ombygning i 1933 blev godtgjort, at den stammer fra Tiden omkring 1200.

Den historisk interesserede Turist vil altsaa ikke kunne faa ret megen Lejlighed til at dyrke denne Interesse her i Byen. Af Seværdigheder bør dog nævnes Centralbiblioteket med 12 smukke Malerier fra Byen og Egnen, udført af Kunstmaleren Niels Bjerre, samt en Mindestue for Digteren Thøger Larsen. Et smukt og velordnet Museum findes i den gamle, fredede Bygning „Vesterhus".

Omkring 1800 havde Lemvig kun ca. 300 Indbyggere, men da Thyborønkanalen blev gjort sejlbar for større Skibe, fik Lemvig et Aandehul ud til den store Verden, og siden har Lemvig været i støt og rolig Udvikling.

Men det, der giver Lemvig en afgjort Førerstilling blandt alle Vestjyllands Byer, er og bliver dens Beliggenhed.

Vi ligger ved Fjorden, men nær ved Havet og dog inde i Landet! Langs Fjorden er nu anlagt en god Vej, der 1½ Kilometer fra Byen ender ved den dejligste Badestrand paa Vinkelhage. I Anlægget er mærkelig snoede Stier ad hvilke man uden større Anstrengelse kan komme op paa de vestlige Bakker. Smaa versificerede Anvisninger fortæller Turisten, hvad der venter ham, og hvad man venter af ham.

Vi er Naboer til Vesterhavet og det endda paa et Sted, hvor Vestkysten er særlig interessant. Overkommelig er Turen til Thorsminde med de store Sluseanlæg og Mindestenen paa „Dødemandsbjerget" udfor hvilken 1384 engelske Orlogsmænd fandt Druknedøden 1811, Harboøre med Krigergravene og Mindeparken for de forulykkede Fiskere, og sidst, men ikke mindst maa nævnes Thyborøn. En By vokset op paa den hvide Klit omgivet af Kystsikringsanlæg af imponerende Format, med en stor og god Havn og en mægtig Fiskerflaade, desuden en Badestrand, der ikke findes bedre fra Skagen til Grænsen. Alle disse Steder skal besøges baade i Storm og Stille, og det naturlige Udgangspunkt er Lemvig.

Harboøre

Thyborøn

Bovbjerg

Bovbjerg.

Af *J. Gr. Pinholt.*

Bovbjerg er en mægtig Ler- og Mergelklint, der i en Udstrækning af 6—7 Kilometer danner Kystgrænsen mellem de lave Klitsogne Ferring og Fjaltring. Da Modstandsevnen mod Havets Angreb her er langt større end Klitternes, er Partiet i Tidernes Løb blevet ikke saa lidt fremskudt i Forhold til Klitnaboerne. Dog var Havet det overmægtigt; Brinken blev undergravet og udhulet; Lag styrtede ned, og langsomt, men sikkert, vandt Havet frem. Landtabet ved Bovbjerg regnedes, før Bjerget sikredes ved Høfder, gennemsnitligt til to Meter aarligt.

Kun fra Havsiden set er Bovbjerg et Bjerg. Med Landevejen naar man ad en ikke særlig mærkbar Stigning til Toppen og undrer sig da over, at man befinder sig i en Højde af godt 50 Meter. Den mægtige Bakkekolos strækker sig næsten 20 Kilometer ind i Landet mod Sydøst og ender i „Bøvlingbjerg".

Bjergskrænternes Udseende er saare afvekslende: lodrette Brinker, høje Kegler, forskelligt formede og vildt forrevne Skred.

Men inde under Bjerget ser man intet uden Hav og Høfder, — foran det endeløse Vand, bag sig de fremadludende Lermasser. Man befinder sig paa en Kampplads, hvor en overmægtig Fjende har mishandlet, sønderlidt og undergravet sit Bytte, et Syn saa betagende, at det sent glemmes.

Udsigten fra Fyret, godt 60 Meter over Havfladen, er stor og prægtig: Fjorde og Søer, Moser og Enge, Klitter og Bakker, den mørke Hede og de hyggelige Agerjorder mellem hverandre, hvorhen man vender Øjet mod Syd og Øst. Mod Nord skjules Limfjorden næsten af det mægtige Bakkeparti i Engbjerg, hvor „Bjørnshøj" rager op som en Kæmpe, der viser Fiskerne Land, naar Bovbjerg Fyr som en lille Lygte er dukket under Synskredsen. Men mod Vest er Havet, det mægtige, urolige Vesterhav, med den hvide Brænding langs den lyse Strand. Den uendelige Flade foran, den dybe Himmel foroven. Lige betagende i Storm som i Stille.

Paa Bjergets Top, tæt ved Fyrtaarnet, ser man Mindesmærket om Frederik den Sjettes Besøg 1826 og 1830. Det flyttedes og flyttedes indefter, sidst i 1883. I Nærheden af Fyret staar et smukt Granitmonument, rejst for C. Berg, der fødtes i Nabosognet Fjaltring. I „Ferringby" ligger Maleren Kr. Bjerres moderne Badehotel, der nyder stort Turistbesøg, og seværdigt er ogsaa det originale Mindesmærke for Høfdernes første Bygmester C. F. Grove. Det er rejst bag den første Høfde (Nr. 1) ved Bovbjergs nordlige Hæld mod Ferrings med Dæmninger erstattede Klitter.

J. Gr. Pinholt.

Harboøre.

Af *J. Gr. Pinholt.*

Harboøre var meget tidligt landskendt. Mols havde sine udspekulerede Bønder, Harboøre sin historiske Hjemmefødning „Harboøre-Jens", der ifølge Fortællingerne ikke gav Molboen meget efter i Naivitet.

Det afsides og fattige Klitsogns Beboere var vel i alt væsentligst henvist til at søge Udkommet paa Hav og Fjord og havde kun ringe eller ingen Interessefællesskab med Landbrugerne mod Øst i Hygum, Engbjerg og Vandborg Sogne. De holdt sig for sig selv og kom kun, da Fiskeriet for 60—70 Aar siden højnedes. især gennem Eksport, med i den almindelige Fremgang i Levevilkaar. Men til Gengæld foregik Udviklingen hurtigt; Bebyggelsen moderniseredes i stærkt Tempo, og nu er der kun ganske faa af de gamle, yderst primitive Beboelser tilbage, hvilke for Resten afgiver interessante Syn.

Det smalle Sogn er fra Thyborøn til Ferring Sø ca. 16 Kilometer langt og ligger som et lavt, fladt Forland foran Hygum og Engbjergs imponerende Højland. Klitrækken er de fleste Steder saa medtaget, at kun Dæmninger danner Værnet mod Havet. Dog er der i Sognets sydlige Trediedel smukke og meget ejendommelige Klitpartier ved Vrist, Vejlby og Liløre, hvor en stor og voksende

Sommerbebyggelse er i Fremvækst, og hvor Sommeren bringer et livligt Turistbesøg.

Overalt paa den lange Strand, som delvis er beskyttet af Høfder, er der ideelle Badepladser, og for Sommergæsterne findes et Afholdshotel i Kirkebyen, og Pensionater ved Vrist og Strande.

Men ikke mindst seværdigt er dog Sognets mange Ulykkesminder, Fællesgravene paa Kirkegaarden, der gemmer Ligene af de 26 Fiskere, som druknede 1893, de 12 Redningsmænd fra Liløre, der satte Livet til 1897, samt Fremmedgravene fra Verdenskrigen, som rummer 25 tyske Marinerer, ligesom der ogsaa findes et Mindesmærke for „den ukendte Sømand". Den gennemrestaurerede Sognekirke har adskillige Mindetavler, der beretter om Tragedier fra Havfiskernes farlige Arbejde i de ældre Tider, som savnede de mange Hjælpemidler, der nu i saa høj Grad mildner Livsfaren under det udsatte Erhverv. Sidst er der ved Kirkegaarden dannet en Mindelund for druknede Fiskere.

J. Gr. Pinholt.

Thyborøn.

Af *J. Gr. Pinholt.*

Thyborøn er den knap to Kilometer lange Sydende af Aggertangen, som Thyland ved et Lune af Naturen maatte afgive til Harbolandet, og som nu udgør Nordspidsen af den cirka ti Kilometer lange, godt en Kilometer brede Harboøretange eller, som dens officielle Navn er, Søndre Limfjordstange. Den i flere Hundrede Aar værende Landforbindelse langs Havkysten mellem Thy og det øvrige Land afbrødes ved Stormfloderne i 1825, der dannede en „Kanal" ved Agger, og i 1862 slog en ny Stormflod Hul i Tangen lidt Nord for Thyborøn. Denne sidste Kanals Livskraft var den frodigste, saa Forgængeren i Løbet af en halv Snes Aar helt udslettedes.

Thyborøn og dens Tange er ubestridt et af Landets mest ejendommelige Naturpartier, men samtidig ogsaa et af de Steder, hvor der det sidste halve Hundrede Aar er foregaaet de største Forandringer. Indtil Ottetierne laa Tangen i alt væsentlig som en Flyvesandstrækning, hvor næsten al Vegetation manglede. Paa det tidligere gode Agerland var der Sand fremad, Sand tilbage, Sand og Smaasten overalt og Vand til begge Sider — alt i nøgen og tom Ørkenagtighed. Et underligt Øde, vildt, fladt og forladt, hvor Naturen talte med en ganske anden Røst, end man er vant til at høre i vort Fædreland. Nu har dog Sceneriet faaet en anden Farve, idet

Banedæmningen, der fra 1899 lagdes langs Østsiden og senere forhøjedes, har skærmet mod de idelige Oversvømmelser fra Limfjorden og tilladt en tynd Græsvækst at spire frem i Sandet. Men trods denne Kulør er Billedet af et fuldstændig andet Udseende, end man andre Steder ser det, og man har ondt ved at forstaa, at der i Danmark findes en saadan Ensformighedens og Stilhedens Verden for sig selv umiddelbart foran en af Landets frodigste Egne.

Ingen undgaar ved en Vandring paa Tangen at modtage blivende Indtryk af denne Naturs ejendommelige Skønhed og betagende Ensomhed.

Naar alt ligger stille og fredeligt derude, falder det vanskeligt at forstaa, hvor mægtige Kræfter der har til Huse i denne Sandets og Vandets Verden, og at den har været — og endnu kan være — Tumleplads for overmægtig Vælde og tøjlesløs Magt, der kun bringer Undergang og Ødelæggelse, hvis da ikke de 25 Høfder, der er bygget foran de ved mægtige Dæmninger forhøjede Klitrester, holder Havet i Ave.

Selve Thyborøn By bestod ved Høftesikringens Begyndelse i 1876 kun af ni Smaahuse, hvis Vedligeholdelse tilmed var opgivet. Beboerne havde efter Stormfloderne i Sekstierne faaet Statshjælp til at flytte bort fra den udsatte lille Klitoase i Sandørkenen, men foretrak klogeligt at se Tiden an. De fik Næringen ved Strandinger og Fiskeri i Fjord og paa Hav og havde dertil nogle Gæs, Faar og en Ko, — kun een eneste — der tituleredes „Baronen", og som sammen med Gæs og Faar levede af den knappe Græsning og Høet fra Fjordengene. For en Sikkerheds Skyld havde man dog en gammel Redningsbaad liggende, hvis Havet atter skulde bryde igennem og gøre „Byen" til en Ø. Men — Høfderne og Dæmningerne holdt, Folkene beholdt Understøttelsen og blev boende, og nu har Byen ca. et halvt Hundrede, mest nye Huse, hvoriblandt Skole, Kirke og Missionshus. Indbyggerantallet i Kirkebyen er nu ca. 300.

Thyborøns Vidunder er dog Havnebyen, der paa den aldeles nøgne søndre Kanalbred er groet op ved Havnen efter dennes Anlæg 1914—18 og Udvidelsen 1930. Her bor nu ca. 1000 Mennesker i en helt moderne By med Gader, Kloaker, Vandforsyning og Elektricitet, og her findes Administrationsbygninger, Auktionshaller, Radiostation, Skibsbedding, Tankanlæg, Isværk etc., Forretninger i enhver Branche, og Havnens ca. 1600 Meter lange Kajpladser benyttes af en lokal Flaade paa over 100, væsentligst moderne Kuttere, foruden af over en Snes mindre Motorbaade, — i Højsæsonen tilmed af indtil ca. 100 fremmede Kuttere. — Der solgtes i 1930 godt 3 Mill. kg Fisk til 1½ Mill. Kr., som i 1939 var steget til 5 Mill. kg og 3,5 Mill. Kr., medens under Verdenskrigen Tallene henholdsvis var ca. 7 Mill og 8 Mill.

Men ikke mindst seværdigt er det sammenhængende Betonpanser, der langs Kanalsiden til den mægtige Mole-Fløjhøfde (Nr. 59) og derfra et Par Høfdelængder mod Syd ved et Jernbetonglacis værner Havn og By, og som for Turister afgiver ideelle Badepladser. Alene dette for vort Land under de ejendommelige Omgivelser enestaaende Anlæg giver fuld Valuta for et Besøg i Thyborøn og den nye, i stærk Opblomstring værende By, — hvis Fremtid trods Kommissioner og sligt sikkert er tryg.

J. Gr. Pinholt.

Erhvervslivet.

Thorvald Christensen, Lemvig Materialhandel.

I næsten alle Byer findes sædvanligvis Specialforretninger, hvor man søger et Udvalg af de Varer, der er „lidt ud over det almindelige". — Saaledes ogsaa i Lemvig. Her er det Thorvald Christensen, Indehaver af Lemvig Materialhandel, Vasegaarden, Torvet, der repræsenterer ovennævnte Kategori.

Lemvig Materialhandel er grundlagt i August 1890 af afdøde Konsul Mads Sørensen og er saaledes en af Landets ældste Materialhandeler. Forretningen startedes under meget beskedne Forhold paa Hjørnet af Torvet og Vasen, men flyttedes senere ind i tilstødende Lokaler paa Torvet. Efter at have været paa adskillige Indehaveres Hænder overtog Thorvald Christensen Forretningen 1. Nov. 1924, og drev den 11 Aar i Lokaler i samme Ejendom, de sidste 6 Aar paa Hjørnet, hvor den oprindelig begyndte.

Men — Forretningens Udvikling sprængte imidlertid Rammerne, og en større Udvidelse af Lokaliteterne var stærkt paakrævet. Sammen med to andre af Byens Forretningsdrivende købtes da afdøde Ephraim Jensens gamle Købmandsgaard, som blev nedrevet for at give Plads for den moderne Forretnings- og Beboelses-Ejendom „Vasegaarden", paa hvis Hjørne Thorvald Christensen nu indrettede sin Butik under tidssvarende Arbejdsforhold, moderne og stilfuldt monteret med Egetræs-Inventar, lysindlagte Glasmontrer og Skabe, altsammen fuldtud paa Højde med Tidens Krav.

Lemvig Materialhandel, som er Byens og nu sikkert en af Jyllands største Forretninger indenfor Branchen, omfatter Delikatesser, Droger og Kemikalier, stor Afdeling for Parfumeri og Sygeplejeartikler samt Malervarer, Tapeter, Voksdug og Linoleum, og den velrenommerede Forretnings Force er en altid all-round Service, hygiejnisk og faglig, udført af interesserede kvindelige og mandlige Medhjælpere.

Thorvald Christensen, der er Købmandssøn, har den praktiske Uddannelse fra forskellige Forretninger, og teoretiske fra Handelsskoler. Yderligere har han været ansat paa De danske Spritfabrikkers Kontorer som Kasserer og Bogholder. Fra 1. Sept. 1920 og indtil han etablerede sig i Lemvig, Medindehaver af det kendte Firma: Aug. Christgau, Kolding.

I/S Christensen Bro & Co.

Paa Hjørnet af Enghavevej og Østergade ligger Byens ældste Automobilværksted, som startedes i 1920 under beskedne Kaar af Johs. Christensen Bro, og som kort Tid efter blev assisteret af dennes Broder, Evald Christensen Bro.

Forretningens fortsatte Fremgang har selvsagt foraarsaget, at gentagne Udvidelser har været nødvendige — sidst i 1939, da Ejendommen Østergade 18 blev taget i Brug til Forretningslokaler. Desuden var Grunden omkring Værkstedet saaledes, at den var velegnet til Viderebebyggelse, og Forretningens Facade bestaar saaledes af ca. 60 Meter mod 8 Meter i 1920.

Efterhaanden som Kravene har nødvendiggjort det, er Værkstedet blevet forsynet med de nyeste Maskiner, og raader saaledes nu over alt, hvad der hører til et moderne Automobilværksted. Forretningen havde ligeledes Byens første Benzintank, som stod direkte ved Hovedfærdselsaaren i Østergade. Den gamle kuriøse Benzintank er nu afløst af en stor, moderne Tankstation med tilhørende Vaske- og Smørehal.

I 1936 blev Virksomheden omdannet til et Interessentskab med Evald Christensen Bro som Leder, og overtog saa Forhandlingen af Automobiler og den danske Nimbus Motorcykle, som har vundet sig mange Tilhængere Landet over.

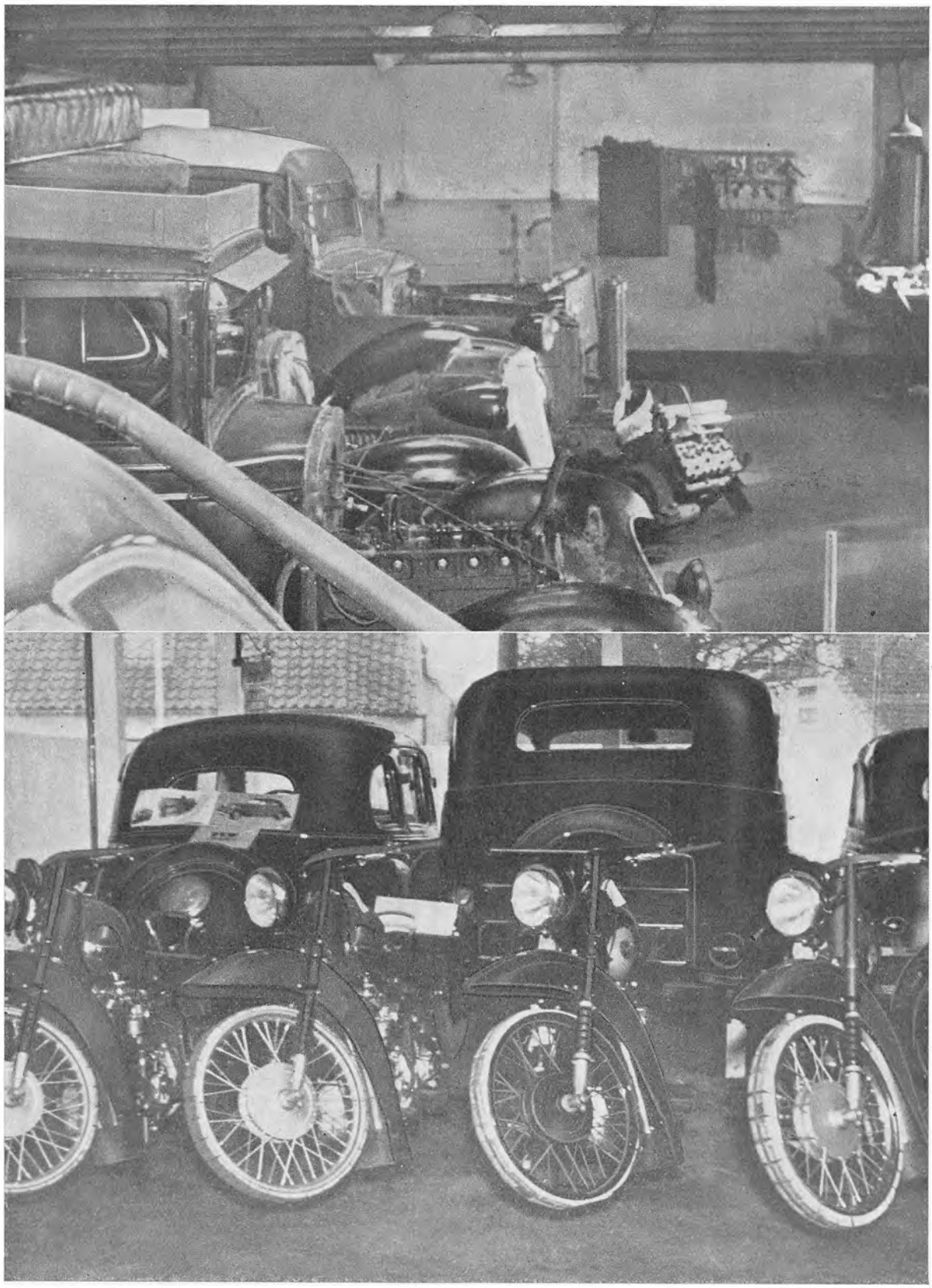

GAMMELGAARD JENSEN

Skotøjsforretning

TORVET

LEMVIG

(Etableret 1894)

.... først

GAMMELGAARD JENSEN

Skotøjsforretning

TORVET

LEMVIG

(Etableret 1894)

. . . . *størst*

Albert Honorés Isenkramforretning.

Albert Honorè's Forretning er en af Byens kendte Isenkramforretninger. Den blev grundlagt i December 1932 af Albert Honoré, der er født i Middelfart og igennem en længere Aarrække var Disponent hos Isenkræmmer Breckling i Lemvig.

Forretningen, der ligger paa Torvet, er kendt af alle Sportsfolk for sit store Udvalg i Sportsartikler for Tennis, Fodbold, Badminton og Lystfiskeri. Naturligvis er det væsentlig Isenkramvarer, der lægges Vægt paa, men der føres ogsaa et stort Udvalg i Glas, Porcellæn og Køkkenudstyr, foruden en Mængde Artikler for Haandværkere. I de senere Aar er der endvidere optaget Forhandling af Støbegods, idet Albert Honoré er Eneforhandler for C. M. Hess' Fabriker i Vejle.

Siden Starten for snart femten Aar siden har Honorés Forretning gennemgaaet en jævnt voksende Udvikling og Omsætning. Denne Fremgang karakteriseres bedst, naar det tages i Betragtning, at Forretningen er blevet udvidet første Gang 1935, hvorved Butikslokalet blev ombygget og udvidet. I 1938 blev Afdelingen for Støbegods indrettet samtidig med Udstillingslokalet i Aagade. To Aar senere blev der tilbygget Kontor og Lager.

I samme Tidsrum er Personalet blevet forøget, saaledes at det nu omfatter tre Kommis'er, to Lærlinge og et Bud.

Isenkræmmer Honoré var i Aarene fra 1928 til 1938 Formand for Lemvig Gymnastikforening og er nu Bestyrelsesmedlem i Lemvig Borger-, Industri- og Haandværkerforening, samt Lemvig Afholdsforening og Lemvig Velgørenhedsselskab.

JSENKRAM A. HONORÉ KØKKENUDSTYR
SPISE-
KAFFE
STEL
HYGGE

Lemvig Trælasthandel v. Brdr. Skou.

Indenfor Byens Erhvervsliv indtager Lemvig Trælasthandel en fremtrædende Stilling, dels i Kraft af sin Størrelse og dels paa Grund af sin Alder. Firmaet blev grundlagt af Tømrer- og Snedkermester J. P. Skov i 1883, men var paa det Tidspunkt Savværk og Snedkeri. Det laa dengang i den østlige Del af Byen, men blev nogle Aar senere flyttet til Østerbrogade 6, hvor det stadig har til Huse (1902).

Her blev der i Aarene indtil 1914 drevet Savværk og Snedkeri, men paa det Tidspunkt gik man gradvis over til Trælast. Inden Snedkeriet blev afviklet, fremstilledes der en Del forskellige Artikler til Byggeriet, saaledes havde Firmaet faaet Leveringen af Vinduer til Christiansborg Slot, der omkring Krigsudbrudet var ved at blive genopført.

I 1914 købtes Ejendommen af Grundlæggerens to Sønner, Peder og Magnus Skov, der begge var udlært som Bygningssnedkere. Indtil 1931 var de to Brødre Indehavere af Lemvig Trælasthandel, men efter Magnus Skous Død fortsatte de nuværende Indehavere Peder Skou og Fru M. Skou Forretningen under Firmanavnet: *Lemvig Trælasthandel v. Brødr. Skou* og med Peder Skou som Leder af Firmaet.

Siden nye Kræfter er kommet til, er der blevet optaget en lang Række andre Omraader under Firmaet, saaledes forhandles der foruden Trælast ogsaa Bygningsartikler og Støbegods. I den seneste Tid er der endvidere optaget Handel med Brændsel. Paa Havnepladsen har Lemvig Trælasthandel lejet et Areal, hvor der er Brændselslager, ligesom der bag Ejendommen paa Østerbrogade er købt nogle Grunde, hvorved der er opnaaet Gennemkørsel baade til Østerbrogade og Havnegade.

Ved Overtagelsen var der foruden de to Indehavere en Kusk, medens der nu er 4 Mand paa Kontoret foruden en halv Snes paa Lagerpladsen, hvilket bedre end noget andet viser den Fremgang, der har præget Lemvig Trælasthandel.

BRD. SKOU
LEMVIG TRÆLASTHANDEL

BRD. SKOU

Et Hjemsted for god, gammel Købmandsaand:

Abildgaard's Forretning i Vestergade.

Man hører af og til Mennesker sige, at Traditioner og den Slags ikke har Betydning. Det er noget, man taler om ved Festmiddage og i Jubilæumsskrifter eller Nekrologer. Der *kan* tales for meget om Traditioner, men der findes dog rundt omkring i Landet Virksomheder, hvor Traditionernes Betydning træder klart og tydeligt frem. Dette gælder for Eksempel for flere Handelshuse.

Lemvig har en Forretning, hvor man mærker, at gammel Købmandsaand hersker. Det er Alfred Abildgaards Forretning i Vestergade....

Den Ejendom, Abildgaards Forretning nu har hjemme i, var i sin Tid et af Lemvigs største Hoteller. Her skramlede Bøndervognene ind i Gaarden, naar der var Marked, eller det var Lørdag. Senere blev der imidlertid Købmandsgaard paa dette Sted. Hylder og Diske holdt deres Indtog, Kommisser og Handelsbetjente afløste Tjenere og Gangpiger, men alt dette forandrede dog kun til en vis Grad Millieuet i Vestergade 17. Der kom stadig Bøndervogne og mange Mennesker.

I 1904 blev Købmandsgaarden overtaget af Alfred Abildgaard, en knap trediveaarig Købmand, der havde tjent sine første Sporer netop

i den samme Forretning og derefter havde været ude i den vide Verden og se sig om.

Alfred Abildgaard foretog efter Overtagelsen flere Udvidelser, blandt andet blev Lagerlokalerne i Gaarden gjort rummeligere, og det var ogsaa nødvendigt, thi det viste sig hurtigt, at den nye Indehaver formaaede at drive en Forretning, saa den voksede. Det var netop i den Tid, da saa mange gamle Købmandsgaarde rundt om i Landet var smaat kørende, fordi de gamle Handelsprincipper for en stor Del syntes at have overlevet sig selv, men Abildgaard oparbejdede ikke destomindre et betydeligt Marked i Oplandet. Og indenfor Byens Grænser vandt han sig ogsaa mange Kunder.

Til den seneste Tid har Abildgaard været i Stand til at opretholde sin Kundekreds i Oplandet, og han har til Stadighed to Lastvogne i fast, daglig Landtur. Hver Morgen ruller de to Vogne ud af Garagerne i Gaarden og fyldes med Varer — med Korn og Foderstoffer og med Kolonial — Abildgaard fastholder sit Marked trods haard Konkurrence fra Brugsforeninger og Landkøbmænd.

Der er som sagt noget af den gamle Stemning over Købmandsgaarden i Vestergade, og dette Indtryk forstærkes derved, at af Abildgaards fire Sønner er de to udlært i Faderens Forretning.

Abildgaard har foruden Arbejdet med sin egen Bedrift ogsaa haft Tid tilovers for andet, og han er blandt andet Formand for Lemvig Kul- og Koksimport.

Manufaktur . **ALFRED KOCH** . *Torvet, Lemvig*

Manufakturforretningen paa Hjørnet af Vestergade og Strandgade er kendt af alle i Byen og Oplandet, idet den blev grundlagt allerede i 1886 af daværende Manufakturhandler Gustav Essemann. Han drev Forretning her indtil 1923; den blev da overtaget af den nuværende Indehaver, Jens Peter Meedom, der er født i Holstebro 1896. Her havde han gennemgaaet sin Uddannelse indenfor Manufakturbranchen hos Magasin du Nord, og i fire Aar var han Førstemand hos C. Niemann i Frederikshavn.

I de følgende Aar efter Overtagelsen førte han Forretningen videre i de gamle Lokaler, men efterhaanden var Omsætningen steget betydeligt, og der blev da foretaget en gennemgribende Modernisering, hvorved Butiken blev forsynet med tidssvarende Inventar, Skabe, Glasmontrer etc.

Under normale Forhold har Forretningen et stort Udvalg i Manufaktur- og Trikotagevarer, ligesom den fører alt i Metervarer, Sengetøj, Damekonfektion, Kjoler og Lingeri, foruden Gulvtæpper. I de seneste Aar er der endvidere optaget Forhandling af Lædervarer.

Manufakturhandler Meedoms Forretning er en udpræget „Strøgforretning", og den beskæftiger normalt en halv Snes Mennesker.

LEMVIG KUL-KOMPAGNI A/S

Blandt Brændselsforretningerne i Byen indtager Lemvig Kulkompagni Akts. ubetinget Førstepladsen. Forretningen blev grundlagt i 1922 og den nuværende Direktør, Niels Paakjær Wrist, blev ansat i Firmaet i 1936 og har i de forløbne Aar varetaget dets Interesser paa en saadan Maade, at det er vokset betydeligt.

Lemvig Kulkompagni Akts. har Kontorer i Vasen 1 (Vasegaarden), og dets Lagerplads ligger ved Havnen, hvor dets Kulbunker under normale Forhold giver Havnen Karakter og vidner om Driftighed og dygtigt Købmandsskab.

Firmaet har saavel en gros som en detail Forhandling af Brændsel, hvoraf der tidligere importeredes en Del fra England og Tyskland via Thyborøn Kanalen. Under Krigen er man imidlertid gaaet over til Handel med indenlandsk Brændsel, saasom Brunkul, Tørv og Briketter.

Naar Skibene kommer i Havn med de værdifulde Laster, stiller Lemvig Kulkompagni med en større Arbejdsstyrke til Losning — undertiden helt op til 60—70 Mand, hvilket giver et lille Indtryk af Foretagendets Størrelse.

Herremagasinet »PERFEKT«

Blandt Byens velklædte Herrer er Herreekviperingsforretningen „Perfekt" en velkendt og -renommeret Forretning. Den ligger paa Torvet 12, hvor den har haft til Huse siden Etableringen omkring 1900. Det var daværende Købmand Weilstrup, der grundlagde den, men i de følgende Aar var den paa flere Hænder, indtil den i 1936 blev overtaget af Indehaveren Hans Chr. Jessen.

Forretningen, der er et udpræget Specialmagasin indenfor Herrebeklædning, har i de forløbne Aar faaet forøget Omsætningen betydeligt og samtidig er Personalet blevet tilsvarende udvidet.

H. C. Jessen er født i Odder 1909, hvor han kom i Lære hos Manufakturhandler O. P. Christensen. Senere var han i en længere Aarrække ansat hos „Messen" i København og hos den største Ekviperingsforretning i Horsens, Grønfeldt.

„Perfekt" er kendt ikke alene i selve Lemvig, men har ogsaa en stor Kundekreds ude i Oplandet.

Den ældste Manufakturforretning i Byen blev grundlagt paa Torvet, hvor den laa, indtil Ejendommen i 1939 blev nedrevet for at give Plads for Lemvig Banks Udvidelser af sine Lokaler.

Ved den Lejlighed blev Forretningen, der oprindelig var grundlagt af Manufakturhandler Hans Bechgaard, flyttet til sit nuværende Domicil paa Hjørnet af Vestergade og Toldbodgade.

Den nuværende Indehaver, Lorenz Christian Bertelsen, er født ved Graasten i 1899 og er udlært indenfor Manufaktur og Trikotage paa Als. Senere kom han til Lemvig, hvor han blev ansat hos Alfr. Koch 1919. Efter nogle Aars Forløb overtog han Bechgaards Forretning i 1933.

Under normale Forhold har Forretningen en meget stor Omsætning i alt indenfor Branchen, og der føres et omfattende Udvalg i alle Slags Manufakturvarer, foruden Dame- og Børnekonfektion og Trikotage. Ligeledes er der et stort Salg af Sengeudstyr og Gardiner.

Under de herskende Tilstande har det jo overalt vist sig vanskeligt at fremskaffe de fornødne Varelagre, og en Del Forretninger er derfor gaaet noget over i andre Brancher, idet der er optaget Forhandling af en Række Artikler, der ellers ikke hører til her.

Saaledes har Manufakturhandler L. C. Bertelsen forsynet sig med Lædervarer, Legetøj og Parfumeri — Artikler, der ogsaa er en stor Efterspørgsel efter for Tiden.

Manufakturforretningen paa „Strøget" er i det hele taget præget af Situationen, og L. C. Bertelsen — saavel som hans store Kundekreds — venter spændt paa et snarligt Gensyn med de „rigtige" Varer, saa Kunderne atter kan blive forsynet i det Omfang, som de tidligere blev det.

Forretningen, der er moderne udstyret med tidssvarende Inventar, beskæftiger et Personale paa tre Personer.

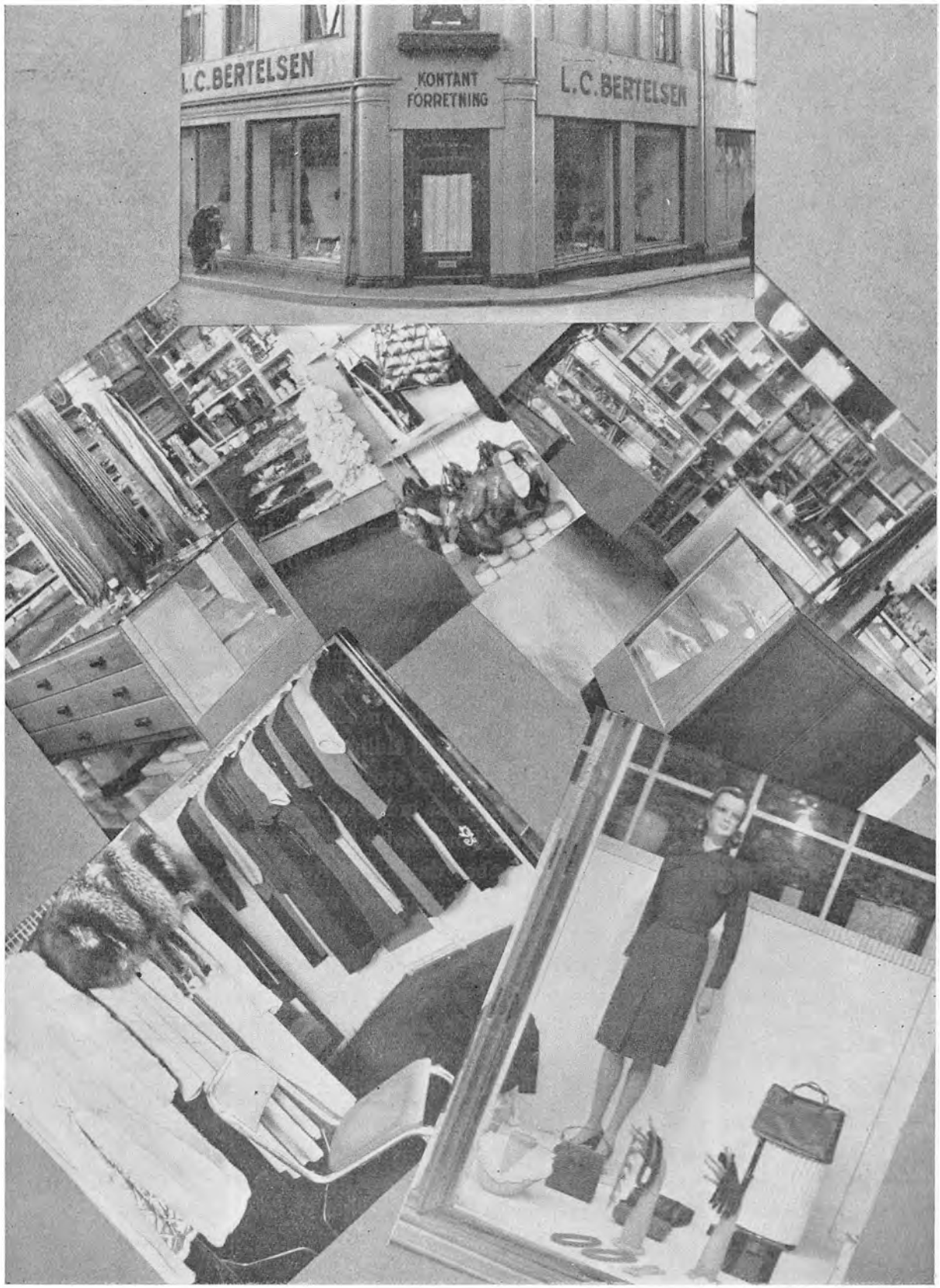
L.C.BERTELSEN
KONTANT
FORRETNING
L.C.BERTELSEN

EINER DOEST . *Boghandel*

Boghandler Ejnar Doest er en Mand, der har set sig om i Verden og faaet en alsidig Uddannelse indenfor Bog-Branchen. Han blev født i Randers i 1892 og kom i Lære hos Boghandler Lars Jacobsen & Søn. Han supplerede derefter sin Uddannelse yderligere ved Ophold i en Række større danske Byer, bl. a. København, Odense, Viborg og Aalborg; i to Aar var han desuden i Paris.

Efter Hjemkomsten fra Udlandet nedsøtte han sig i Thisted efter at have overtaget Axel Nielsens Boghandel, men efter to Aars Forløb mageskiftede han med en Boghandel her i Lemvig og drev Forretningen, der den Gang havde til Huse i Vestergade Nr. 14, indtil 1932, hvilket Aar han købte den Ejendom, hvor Forretningen nu er beliggende paa Hjørnet af Nørregade og Vestergade. Der var oprindelig Restauration her, men efter at Købet havde fundet Sted, blev Lokalerne indrettet med den nye Forretning for Øje. Den 1. November 1932 aabnedes den nye Forretning — Vestergade 2.

Forretningens vigtigste Artikel er naturligvis Bøger fra samtlige større Forlag, og Ejnar Doest har ved sin smagfulde Udstilling i de store Vinduer været medvirkende til at skabe en større Interesse for de Bøger, der i de seneste Aar er bleven sendt paa Markedet i et Omfang, man sjælden har set Mage til tidligere.

Foruden Bøger fører Ejnar Doest et stort Udvalg i smagfulde Lædervarer, ligesom der efter Starten er indrettet en særlig Afdeling for Kunst. Ejnar Doest har vist sin Forstaaelse for Tidens Krav til Amatørfotografien, hvor der tilstræbes de bedste Resultater, og han har derfor et udmærket indrettet Mørkekammer med dertil hørende moderne Forstørrelsesapparater, Tanke etc.

Boghandler Ejnar Doest, der har Byens største Papir- og Boghandel, har endelig gennemgaaet et Kursus i Reparation af Fyldepenne, og 99 % af alt Reparationsarbejde af Fyldepenne, der indleveres i Forretningen, foretages paa eget Værksted.

Interesse for god Skuespillekunst har bevirket, at Boghandler Doest har været med til at oprette Teaterforeningen, hvor han siden Starten 1935 har været Kasserer.

Ejnar Doest's Forretning er tidssvarende indrettet, og der beskæftiges nu 5 Medhjælpere i Boghandelen, hvilket er en Forøgelse siden Starten.

BOGHANDEL
FOTOHANDEL

Krejslers Tømmerhandel

grundlagdes omkring Aar 1870 under Navnet Bechgaards Tømmerhandel af Brdr. Hans og Laur. Bechgaard. Virksomheden, der i Forhold til Byens Størrelse efterhaanden blev meget stor, brændte imidlertid i 1919, og skønt Bygningerne blev genopført i moderne Skikkelse, fortsattes Forretningen ikke, men baade Plads og Bygninger blev i de følgende ca. 30 Aar anvendt til forskellige Formaal.

I 1939 — netop Dagen før Krigen brød ud og satte en Klods om Benet paa Handlen mellem Ind- og Udland — købtes Ejendommen af den nuværende Indehaver, Tømmerhandler Hakon Pihlmann Krejsler. Paa Grund af Krigen saa Krejsler Tiden lidt an, men det varede ikke længe, før Bedriften var i fuld Gang, og der forhandles nu alt i Trælast og Bygningsartikler, foruden Støbegods fra det kendte Firma, Akts. E. Lange & Co., Svendborg Jernstøberi.

Paa Pladsen, der spænder over ca. 1 Td. Land, ligger et af Landets største Bræddeskure — en imponerende rødmalet Bygning. Kontorlokalerne er lyse og moderne indrettet. Paa Lagerpladsen er der ofte beskæftiget en ret stor Arbejdsstyrke, og Forvalteren kan som Fagmand yde Kunderne den bedst mulige Service.

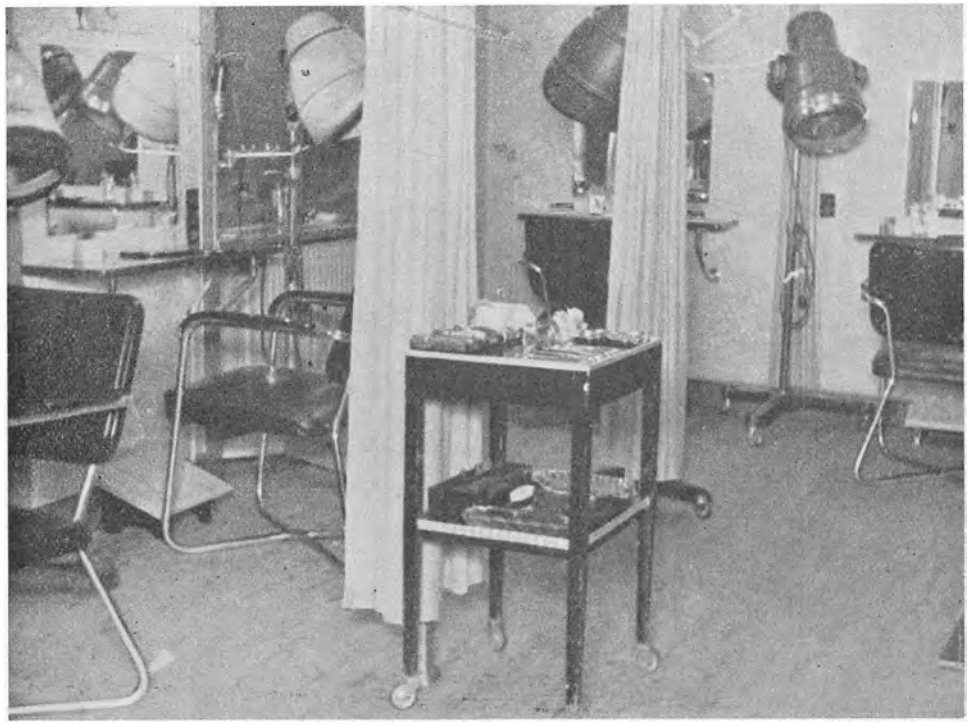

Esther Meedom's Damefrisør- og Skønhedssalon.

Esther Meedoms Damefrisør- og Skønhedssalon blev etableret i 1927 af Frk. Meedom, der hermed lagde Grunden til en Forretning, der er meget kendt blandt Byens Damer. I Begyndelsen var der dog udelukkende Frisørsalon; den havde til Huse i Søndergade 12, men i 1935 blev den flyttet til det nyopførte Kompleks, Vasegaarden, med Indgang fra Østergade 2.

Paa Salonen udføres der nu alt indenfor Damefrisørfaget, nemlig Permanentkrølning med Permanentapparaterne „Eugéne" og „Duraføn", Diatermi — hvortil Apparaterne er anskaffet de seneste Aar — Haarpleje, Manicure og Pedicure.

I Tilknytning til Salonen er der indrettet Skønhedssalon, hvor der udelukkende anvendes de verdenskendte Præparater fra Dubarry, der ud fra den moderne Skønhedsplejes Grundprincip — at rense og nære Huden og bevare dens fine Struktur — har skabt en Serie Kosmetika, der paa en glimrende Maade supplerer hinanden.

Paa Salonen beskæftiges der foruden Indehaversken en Assistent og to Elever.

H. Borgen Christensens

Glarmesterforretning.

H. Borgen Christensens Glarmesterforretning ligger paa Strøget i Lemvig, eller som det officielle Navn er: Vestergade. Det er den eneste Specialforretning indenfor denne Branche, og den har derfor ogsaa en meget stor Kundekreds.

Forretningen blev oprindelig startet af H. Borgen Christensen, der aabnede sit Værksted under meget smaa Forhold i Østergade 27. Et Par Aar derefter blev den flyttet til Vasen 2. I de sidste seksten Aar har der imidlertid været baade Værksted og Butik i Vestergade.

Efter Indehaverens Død føres Forretningen videre af Fru Marie B. Christensen, medens tre Mand er beskæftiget i Værkstedet. I Foraaret 1945 havde Forretningen 25 Aars Jubilæum.

Foruden alt Glarmesterarbejde forhandles der Raderinger, Malerier, Spejle, Rullegardiner og Rammer, ligesom der paa Værkstedet indsættes Bilruder, slibes Glas etc.

Akts. J. D. Koopmanns Svineslagteri.

I 1887 startede to Brødre fra Hamborg det landsomspændende Aktieselskab J. D. Koopmanns Svineslagteri med Hovedsæde i Aalborg. Hensigten var Slagtning af Svin og Eksport af forskellige Slagteriprodukter — væsentlig til England.

Efter at der var blevet etableret en ret omfattende Forretningsforbindelse med det engelske Engros-Firma E. M. Denny Ltd., hvorved der fremskaffedes den fornødne Kapital, og der oprettedes derefter en Række Filialer Landet over.

Som den femte i Rækken blev Slagteriet i Lemvig opført i 1908.

Akts. J. D. Koopmanns Svineslagteri i Lemvig har sin egen Administration, men staar naturligvis under Hovedkontorets Opsyn. Den nuværende Direktør, V. Larsen, er Søn af Slagteriets første Direktør, der tidligere havde været Bogholder paa Kontoret i Aalborg. Direktør V. Larsen tiltraadte sin Stilling i 1933.

Hovedfirmaets Bestyrelse bestaar nu af Generaldirektør J. A. Alstrup, Næstved, der er Formand, Direktør Alfred Raslund, Aalborg, Direktør H. Godby, København og Direktør Martin Lund, København.

Slagteriet i Lemvig blev som nævnt indviet i 1908 og var beregnet til Slagtning af ca. 10.000 Svin aarligt, men allerede det første Aar var dette Tal overskredet, idet der da var slagtet 10.490 Svin. Under den første Verdenskrig oplevede Slagteriet et Overgangsfænomen, idet Slagtningerne faktisk helt standsede, men nu finder der 20.000 Slagtninger Sted i Aarets Løb.

Forskellige Udvidelser i 1924, 1926 og 1928 har forøget Slagteriets Kapacitet, ligesom Opførelsen af et Fedtsmelteri 1932 har gjort sit til yderligere Behandling af indleverede Dyr.

I Tilslutning til Slagteriet er der bygget Pølsefabrik og Konservesfabrik, og Færdigvarerne afsættes dels til Byens Slagtere og dels til Kunderne gennem eget Udsalg, ligesom en Del gaar til Landkøbmændene.

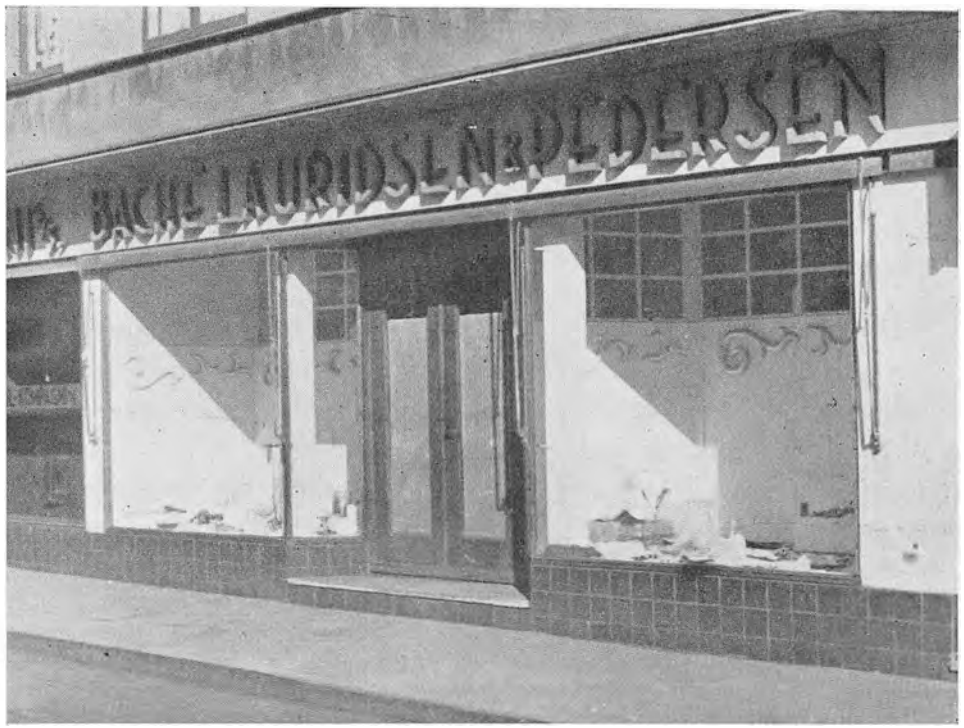

KONTANT-MAGASINET

Den 1. April 1939 etablerede de to Indehavere af Kontant-Magasinet sig i Vasegaarden, idet de lejede to Lokaler, der blev slaaet sammen til eet. Frk. Elly Bache Lauridsen og Frk. Helga Pedersen er begge uddannet indenfor Manufaktur- og Trikotagebranchen; Kontant-Magasinet er imidlertid en Specialforretning, idet der hovedsagelig lægges Vægt paa mere luksusbetonet Damelingeri etc. En anden Artikel, der har slaaet Forretningens Navn fast i Kundernes Bevidsthed, er Forhandlingen af Korsetter.

Desuden fører Forretningen Konfektion, Kjoler og Børnetøj. Under de nuværende Forhold er der endvidere et omfattende Udvalg i Bijouteri.

Kontant-Magasinet beskæftiger nu -- foruden Indehaverne — 4 Ekspeditricer, og der er tidssvarende og behagelige Arbejdsforhold, idet Butiken er meget praktisk indrettet og forsynet med moderne Inventar.

Saavel Frk. Lauridsen som Frk. Pedersen er i Bestyrelsen for K. F. U. K., Lemvig. Frk. Pedersen er samtidig Fører for K. F. U. K. Spejderne i Lemvig

LEMVIG FODKLINIK

Ovenfor Byen — højt beliggende i Kvarteret paa Bjerget — midt imellem Torvet og Banegaarden ligger en Villa, hvor Lemvig Fodklinik har til Huse. Den nøjagtige Adresse er Bjergvej 10.

Indehaveren af Kliniken, Fru Johanne Sand Provstgaard, har faaet en meget grundig og alsidig Uddannelse indenfor Faget. I 1935 nedsatte Fru Provstgaard sig i Lemvig, hvor hun lejede Lokaler i den Ejendom, der ligger paa Hjørnet af Aagade og Torvet. Fruen blev her fra første Færd mødt med Tillid og Velvilje af sine Patienter i By og i Opland.

Efter et Aars Forløb byggedes Villaen paa Bjergvej, og den indrettedes helt moderne med lyse, venlige Lokaler og alle de tekniske Hjælpemidler, der sammen med personlig Dygtighed og Erfaring gør Fodpleje af i Dag til en virkelig Nydelse og Lindring.

Ogsaa her paa dette smukke Sted har Fru Provstgaard kunnet glæde sig ved et taknemmeligt Klientel.

Cyklehandler P. H. BUNK

Den 1. April 1934 lagde Cyklehandler P. H. Bunk Grunden til sin nuværende Forretning. Han begyndte i Østergade, men efter et Aars Tids Forløb flyttede han til afdøde Cyklehandler Knudsens Forretning i Aagade. Senere er han flyttet til den nuværende Ejendom i Vestergade 25, som han har købt i 1943.

Cyklehandler Bunk har faaet en alsidig Uddannelse indenfor forskellige Maskinværksteder, ligesom han i 3½ Aar sejlede som Maskinpasser i indenrigsk Fart. I den nuværende Bygning har Bunk indrettet saavel Butik som Værksted, og paa Grunden bagved har han store Muligheder for at gennemføre de paatænkte Udvidelser, der skal finde Sted, saasnart Forholdene atter tillader det.

Cyklehandler Bunk udfører alt indenfor Cykle- og Kleinsmedebranchen, saasom Reparationer af Jagtgeværer, Laase, Symaskiner, Kontormaskiner, Bageri- og Slagterimaskiner, Autogensvejsning, Drejning, Slaglodning samt Lodning etc. Naar Udvidelsen er fuldført, er det Meningen at optage Forhandling og Reparation af Motorcykler.

Mette Christensen's Trikotageforretning.

Da Ejendommen, hvor Torvet 3 har til Huse, var blevet opført i 1931, var Mette Christensen klar til at flytte ind i de nye Forretningslokaler, og begyndte her sin lille, sirlige Forretning.

Det, som Frk. Christensen særlig specialiserede sig i, var Børneudstyr foruden Trikotage og Damelingeri.

Mette Christensen, hvis Fødested er Nykirke ved Varde, har boet i Byen fra 9 Aars Alderen og begyndte som Kassererske hos Alfred Koch, men var senere Ekspeditrice hos samme i 10 Aar, hvor hun erhvervede sig et indgaaende Kendskab til Manufakturbranchen. Derefter var hun ansat som Ekspeditrice hos Axel Steensgaard paa Torvet i en 5—6 Aar, inden hun begyndte egen Forretning.

Forretningen beskæftiger en Ekspeditrice foruden Mette Christensen selv, der daglig er i Kontakt med sine Kunder.

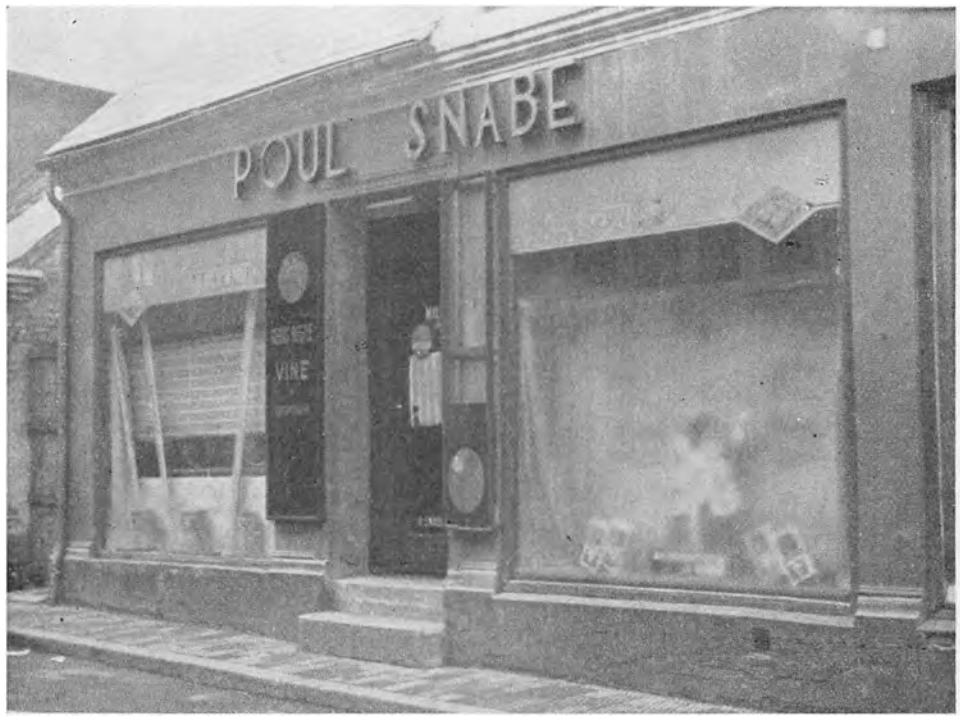

I Østergade 7 ligger Poul Snabe Hansens Købmandsforretning. Indehaveren er født et Stykke uden for Lemvig i den lille Landsby Houe 1898. Han tiltraadte sin Læreplads hos Købmand L. B. Bechgaard paa Torvet og var i et Par Aar Kommis samme Sted.

Efter endt Soldatertid kom P. Snabe Hansen atter til Lemvig, hvor han blev ansat hos Ephraim Jensen som Kommis. E. Jensens Købmandsforretning havde til Huse i den gamle Købmandsgaard, der laa paa Hjørnet af Østergade og Vasen, hvor den strakte sig fra Handelsgartner Madsens til Sadelmager Sløks Ejendom.

Her residerede den kendte Købmand Ephraim Jensen, der var en djærv og retlinet Købmand af den gamle Skole. Hans Forretning var Samlingsstedet for de mange Køretøjer,der paa bestemte Dage kom til Byen med Landboere, der skulde foretage Indkøb — og dengang blev der indkøbt paa langt Sigt af alting, baade Foderstoffer, Kul, Trælast etc. I Dag er Tiden en anden, og de gamle Købmandsgaarde falder efterhaanden til Fordel for større og mere forretningsmæssige Komplekser.

Paa samme Maade maatte Ephraim Jensens gamle traditionsrige Handelshus tilsidst vige for en moderne Bygning.

Efter Ephraim Jensens Død i Maj 1934 blev Bygningerne overtaget af et Konsortium, og efter nogen Tids Forløb var Dødsdommen afsagt over dem: de skulde rives ned. Poul Snabe Hansen blev da nødt til at flytte sin Forretning, som han havde overtaget efter sin Chef gennem 14 Aar, til dens nuværende Beliggenhed, Østergade 7.

Paa Købmandsgaardens Grund blev det kendte Kompleks „Vasegaarden" derefter opført, men Poul Snabe Hansens Forretning tog dog Størstedelen af de gamle Kunder med over i den nye Forretning i Østergade, hvor Forretningen føres videre i den gamle Aand.

Ved Indflytningen blev Lokalerne hensigtsmæssigt indrettet.

Poul Snabe Hansens Købmandsforretning er som nævnt en kendt Leverandør til Kunder saavel i Byen som ude omkring i Oplandet, og der føres foruden Kolonialvarer af enhver Art, Korn og Foderstoffer, ligesom Forretningen har et større Udvalg i forskellige Artikler, der finder Anvendelse indenfor Landbruget.

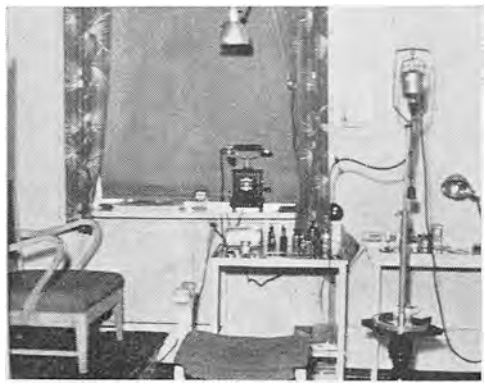

Johanne Svendsen's Fodklinik.

En Forretning, der har sine Kunder blandt Beboerne i Lemvig og Oplandet: helt til Thyborøn, Harboøre, Resen, Nees og Fjaltring, er Fru Johanne Svendsens Fodklinik, der har Lokaler i Østergade 8 — mellem Raadhuspladsen og Torvet.

Virksomheden er autoriseret af alm. dansk Lægeforening, og Indehaveren har gennemgaaet en meget omfattende Uddannelse i Odense, og der anvendes nu udelukkende moderne Specialmetoder, som kun er kendt af Odenseklinikken og dennes Elever.

Forretningen blev startet i 1942 og har i Løbet af ganske forbavsende kort Tid faaet indarbejdet sit Navn i Publikums Bevidsthed, og Kundekredsen har været i stadig Stigning siden Starten.

Kliniken raader naturligvis over de mest moderne Apparater til Behandling af vanskelige Fødder — og de specielle Metoder, der finder Anvendelse her, har selvfølgelig gjort sit til at forøge de daglige Besøg i Kliniken.

Slagtermester L. Chr. Jensen.

Slagtermester L. Chr. Jensen i Vejbelsgade er kendt af en Mængde Husmødre, og ikke med Urette. Han har en af Byens ældste Slagterforretninger, idet den blev grundlagt af hans Bedstefader for en Menneskealder siden. Dengang var Ejendommen et lille, hvidkalket Hus. Ved den Ombygning, der fandt Sted for en Snes Aar siden, blev der i Stedet opført den nuværende Rødstensbygning.

Inden den nuværende Indehavers Fader overtog Forretningen, havde der været to andre Slagtere, hvoraf den sidste overdrog Forretningen til Indehaverens Fader i 1933. I de følgende Aar drev L. Chr. Jensens Fader en omfattende Eksportforretning med Kreaturer i slagtet Stand til København.

Efter Faderens Død har L. Chr. Jensen i 1944 købt Ejendommen og forhandler alt i Kød, Paalæg etc. Desuden er Slagtermester Jensen Medlem af Lemvig Slagtermesterforening, der slagter for egen Regning paa det offentlige Slagtehus.

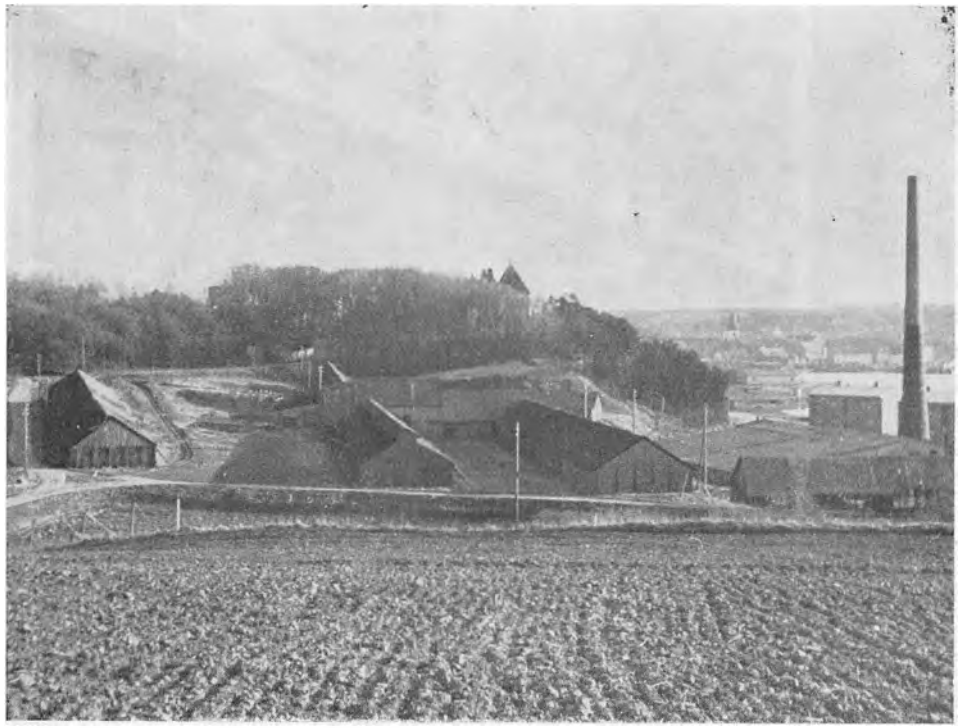

Teglgaarden.....

Naar man lægger sin Vej ud af Byen langs Havnen mod Nord, kommer man til Lemvig Teglværk, der er en af Byens største Industrivirksomheder.

Bag Skoven, som omgiver en Del af Værket, bliver Leret gravet, hvorefter det paa Tipvogne føres til Teglværket, hvor det behandles i Maskiner, formes og brændes i Ringovnen til Mursten, Drænrør, samt de moderne Etageadskillelsessten kaldet „Baumablokke".

Teglværket, der er grundlagt i 1839 af en Mand ved Navn Schmidt, blev i 1892 overtaget af den nuværende Ejers Onkel, K. Villemoes, der installerede Dampkraft og Maskiner til Fabrikationen.

M. Villemoes overtog i 1918 efter Onklens Død Teglværket, som efterhaanden er delvis ombygget og forsynet med nyt Maskineri samt elektrisk Drivkraft. Den aarlige Produktion er ca. 2½ Mill. Stk. Varer. — Villemoes er uddannet ved Landbrug, Maskinfaget samt Teglværksdrift her hjemme og i Tyskland. — Foruden Teglværket driver Villemoes 2 mindre Avlsgaarde, samt Handel med en af ham konstrueret Isolatorknap „Fix" til elektriske Hegn.

TOFT-NIELSEN & MATTHESEN

. . . Vestkystens

største Handelshus

Skibsmægler Niels Lehmann Jensen.

Den 1. Marts 1933 etablerede Niels Lehmann Jensen sig som Skibsmægler i Lemvig.

Der var paa dette Tidspunkt Behov for en saadan, og Lehmann Jensen, der havde en tiaarig Erfaring i Branchen bag sig, tog fat paa Opgaven, og under hans dygtige Ledelse er der i Aarenes Løb oparbejdet en solid Forretning, som er kendt af enhver, der har Tilknytning til Lemvig Havn.

Forretningen stiftedes i „Centralgaarden", men da Lehmann Jensen, efter i Mellemtiden at have faaet Bestalling som autoriseret Skibsmægler, endvidere blev overdraget Ledelsen af Dansk Andels Gødningsforretning's nyoprettede Lemvig-Afdeling, flyttedes Skibsmæglerkontoret af praktiske Grunde til de Gødningspakhuset tilknyttede Kontorlokaler, der siden er blevet udvidet.

I 1937 modtog Lehmann Jensen Bestalling som autoriseret Vejer og Maaler i Lemvig.

I 1941 var Lehmann Jensen Medstifter i Rederi-Aktieselskabet „Hardsyssel", for hvilket Rederi Mægleren fører Kontor. Samme Aar var Lehmann Jensen Medstifter i Rederiet Mathilte A/S, hvis Ekspedition i Lemvig han varetager.

Skibsmægleren har de sidste to Aar beklædt Tillidsposten som Formand for Turistforeningen for Lemvig og Omegn, ligesom han i tre Aar har siddet som Handelsstandens Repræsentant i Havneudvalget.

Lemvig Cementvarefabrik

26 Aar gammel kom Chresten Christensen fra Struer til Lemvig, hvor han etablerede sig i Storegade i et lille Baghus til Ejendommen Nr. 9.

Det var væsentlig Tagsten, der blev strøget med Haanden, som her fremstilledes, men efter et Par Aars Forløb optog han en anden Produktion, nemlig Fremstillingen af Rør af forskellige Formater, lige fra 10 cm til 110 cm. Ved Kloakeringen i Lemvig 1912 fik han overdraget Arbejdet og har siden leveret alle Rør til Brug ved Kloakanlæg.

Samtidig med Overgangen til denne Fabrikation blev det nødvendigt at foretage en Udvidelse, og der blev bygget et større Værksted, hvor Maskinmateriellet er installeret. Ved Fabrikationen af Rør anvendes en Stampemaskine fra „Pedershaab", som har en meget stor Kapacitet.

Fabriken, der er den ældste af sin Art i Byen, beskæftiger under normale Forhold en 5—6 Mand, men Materialemanglen har gjort, at dette Antal er gaaet noget ned. Samtidig med Fabrikationen af Rør og Tagsten har Cementstøber Christensen optaget Fremstilling af Terrazzoarbejder af forskellig Art.

Lemvig Skibsværft.

Det eneste Skibsværft i Lemvig ligger ved Havnen paa en Grund, der tilhører Kommunen. Det er grundlagt for et halvthundrede Aar siden af en Baadebygger Pedersen. Nu er det Poul Poulsen, der er Indehaver; han overtog Virksomheden i 1914 og drev i de følgende Aar to Værfter samtidig, men fra 1916 var han kun i Lemvig, medens Værftet i Ringkøbing blev afhændet.

Skibsbygger Poulsen er udlært Tømrer, men har drevet denne Virksomhed betydeligt i Vejret. Der beskæftiges nu godt og vel en halv Snes Mand her imod tidligere to. Ved Overtagelsen var Beddingen indrettet til at tage seks Baade, medens den nu er blevet udvidet af Poulsen, saa den kan bære en halv Snes paa en Gang, hvoraf den største kan veje ca. 50 ts.

Foruden Bygning af nye Fartøjer til Brug i Fiskeriet foretager Lemvig Skibsværft ogsaa Reparationsarbejder af forskellig Art. I Værkstederne, der er forsynet med alle Maskiner til Brug ved Behandling af Træet, arbejdes der hver Dag for fuld Kraft paa at faa de mange Arbejder færdige, da der er en Mængde, der venter paa at blive taget op.

LEMVIG MEJERI

I 1909 begyndte en Mand, der hed Bækgaard, at drive Mejeri i Lemvig, og i 1918 overdrog han det til Mejeriejer Imer, som var Indehaver indtil 1937, da det blev overtaget af den nuværende Ejer, Carl Anker Christensen.

C. A. Christensen er født i Gærum pr. Frederikshavn og har gennemgaaet en alsidig Uddannelse som Mejerist rundt omkring i Landet. I en Alder af kun 24 Aar kom han til Lemvig og overtog her Lemvig Mejeri, som han siden har drevet frem til en meget betydelig Virksomhed. Det kan nævnes, at der ved Overtagelsen var ansat to Mand foruden Ejeren, medens der nu beskæftiges 5 Mejerister foruden en halv Snes Mand, der kører med Mælk fra Leverandørerne, samt Butikspersonale.

Mejeriejer C. A. Christensen har til Stadighed søgt at fremstille de bedste Kvaliteter og har til dette Formaal i Tidens Løb udskiftet de gamle Maskiner med mere tidssvarende, ligesom Mejeriet har gennemgaaet en omfattende Modernisering, der stiller det paa Linie med de førende i Landet. Saaledes blev alle Vægge i 1939 beklædt med Fliser fra Loft til Gulv.

Maskinmateriellet er blevet fornyet radikalt, idet der i 1944 blev indstalleret et Lavpasteuriseringsanlæg af det landskendte „Silkeborg"-Fabrikat; desuden automatisk Aftapningsmaskine og Flaskevaskemaskine. Til Afløsning af den gammeldags Centrifuge blev der

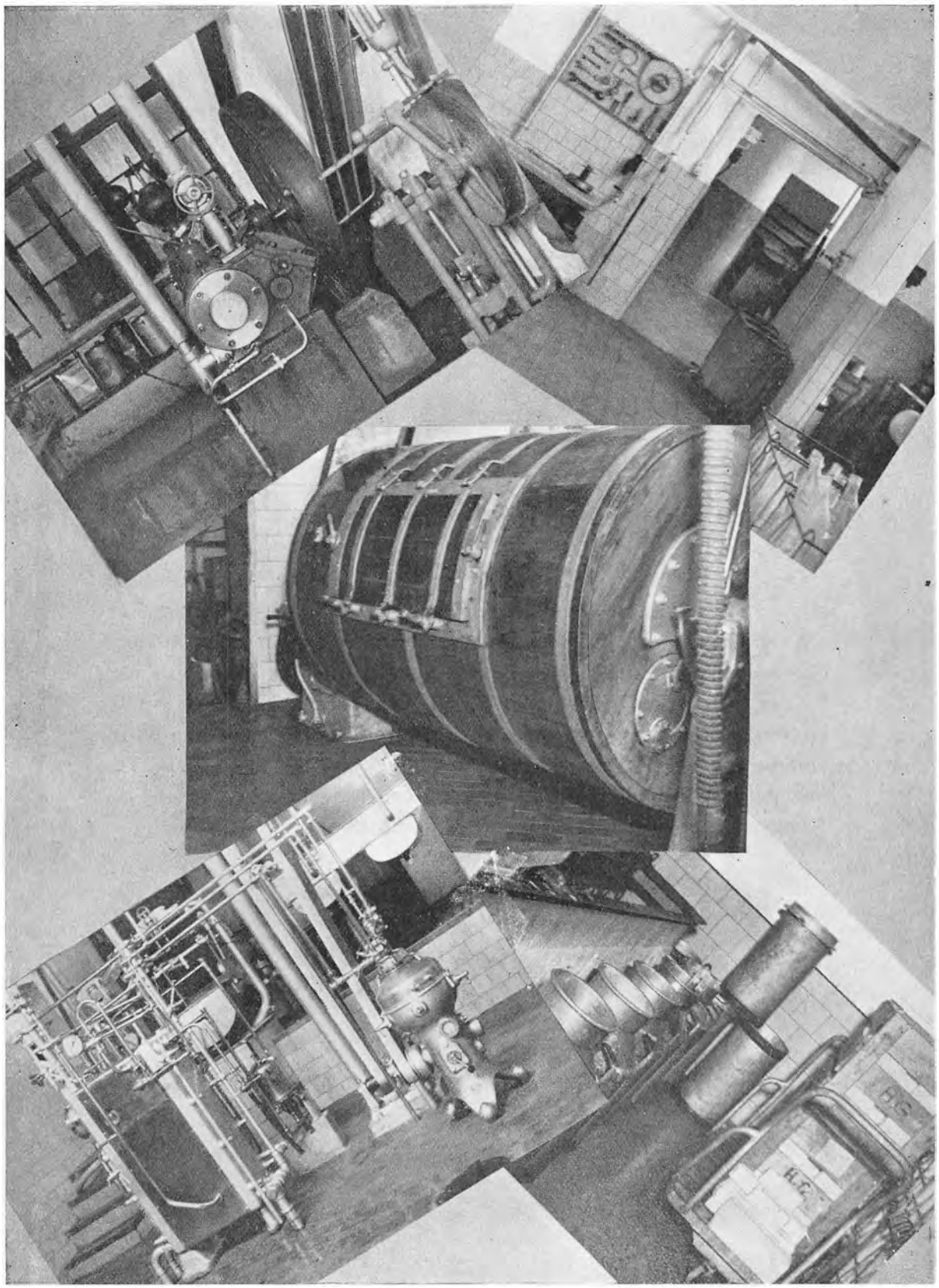

installeret en saakaldt Trykcentrifuge, der ikke som andre Maskiner til dette Formaal har en Skummetmælkspumpe og en Flødepumpe, men afleverer begge Dele med Tryk, hvilket forenkler Anlæget.

Lemvig Mejeri leverer foruden til Byens Behov ogsaa Konsummælk til Thyborøn By, hvor der er Vogn og Udsalg. I Lemvig By er der 2 Udsalg, et i Øster Bom og et paa Banegaardsvej, foruden Mejeriets Butik i Frederiksgade 8—10, og 2 kørende Mælkehandlere. Foruden Mejeriprodukter forhandles der Raais, Dessertis, Ispinde, Vaffelis og Ost.

I/S Lemvig Minkfarm.

Den 1. Juni 1944 blev Interessentskabet Lemvig Minkfarm stiftet af tre Lemvigborgere, nemlig Bagermester C. Madsen, Inspektør Larsen og Købmand J. C. Roesdahl. Farmen, der rummer de 120 Bure, blev anlagt paa Møllegaardsvej. Pelsavlen er især blomstret op under Krigen, og det har overvejende været Avlen af Mink, der har spillet en Rolle. Minken er et Medlem af Maarfamilien og lever vildt i Nordamerika og langs Atlanterhavskysten; dens Pels er blød og lækker, men bliver i Fangenskab endnu bedre egnet til Pelsværk.

Farmen er nu udvidet og omfatter ogsaa 32 Sølvræve.

Lemvig Minkfarm har en smuk Bestand, der fodres med malet Fiske- og Kødaffald tilsat forskelligt Tilskudsfoder. Siden Starten er Farmen blev udvidet, og der er nu indrettet tilstrækkeligt med Bure, ligesom Foderforholdene er blevet forbedret ved Installation af Køleanlæg.

Bageren i Østergade . . . . .

Der er ingen Tvivl om, hvem Bageren i Østergade er: det er Bagermester C. Madsen, der har Forretning, Østergade 6.

Det er en gammel Forretning — lige ved 60 Aar. I 1934 blev den overtaget af den nuværende Indehaver, der tidligere havde Forretning i Herning.

Der bages saavel groft som fint Brød, og i Tilslutning til Caféen er der Konditori, der laver lækre Kager af enhver Art. For et Par Aar siden blev der anskaffet et moderne Isanlæg.

Bageriet, hvor Bagermester Madsen regerer, blev udvidet i 1937, og samtidig blev Butikslokalet moderniseret. Fru Madsen og to Ekspeditricer passer nu Forretningen og Caféen, og der er nok at tage fat paa, for Forretningen har en stor Kundekreds.

Lemvig Ovnlakereri.

I 1931 startede Jens Christian Pedersen i Storegade 11 sit Ovnlakereri. Siden Starten for snart femten Aar siden har Forretningen gennemgaaet en jævn og sund Udvikling, der samtidig har skaffet den

en stor Kundekreds, væsentlig blandt de forskellige Cykleværksteder i Byen og ude i Oplandet.

J. C. Pedersen blev født i Engbjerg 1904. Efter at have været i Lære hos Cyklehandler Clausen i Lemvig var han en Tid i Haslev, hvor han arbejdede paa en Cyklefabrik. Derefter kom han til Struer paa et Vulkaniseringsværksted, og da han havde været paa Samsø hos en Ovnlakerer, var J. C. Pedersen klar til at starte for sig selv. Han lejede Lokaler i Storegade 16, men efter nogen Tids Forløb flyttede han til Storegade 11, hvor der er bygget til, saaledes at der er gode Arbejdsforhold for Værkstedets Personale, der i Dag omfatter 5 Mand.

Foruden Ovnlakering paatager J. C. Pedersens Værksted sig alt indenfor Vulkanisering, hovedsagelig Reparation af Automobilslanger og Gummifodtøj. Desuden har der i de forløbne Aar været Cykle-reparationsværksted her.

Smedemester Vald. Rasmussen.

Udenfor Lemvig — paa Vesterbjerg — har Smedemester Vald. Rasmussen sin Smede- og Maskinforretning. Den blev grundlagt i 1909 af Smedemester J. Jensen, der købte Ejendommen Heldumvej 1, men senere købtes Naboejendommen Nr. 3 (1916).

I 1938 lejede Valdemar Rasmussen Ejendommen, hvor der siden har været drevet Beslagsmedie.

I Forbindelse hermed foretager Valdemar Rasmussen Reparationer af Maskiner, ligesom han handler med Landbrugsmaskiner.

Smedemester Vald. Rasmussen, der har en stor Kundekreds blandt Landmændene paa Egnen, er Medlem af Smedemesterforeningens Lemvigkreds.

Højskolehjemmet.

Paa Hjørnet af Svirrebommen og Søndergade med Udsigt over Torvet, ligger Højskolehjemmet. Paa dette Sted var der oprindelig en Købmandsgaard, men i 1908 blev den overtaget af et Aktieselskab, der indrettede den til Hotel og Restaurant. Den gamle Købmandsgaard blev nu Højskolehjem, og som Bestyrer blev Frk. Anna Madsen antaget. Ved hendes Død i 1932 blev Frk. Agnes Boldsen ansat som Bestyrerinde.

Efter nogle Aars Forløb overtog Hotelejer Jørgensen fra Jespersens Hotel Højskolehjemmet, som han derefter bortforpagtede til Frk. Boldsen.

Højskolehjemmet raader nu over 12 Værelser, og der er installeret Badeværelse til Gæsternes Afbenyttelse. Der modtages Pensionærer — dog har Højskolehjemmet ikke Spiritusbevilling. Køkkenet, som Frk. Boldsen selv leder, er forsynet med tekniske Hjælpemidler, saasom Frigidaire Køleanlæg og elektriske Røre- og Piskemaskiner.

Rederi-Aktieselskabet »Hardsyssel«.

Rederi-Aktieselskabet „Hardsyssel" startedes i Februar 1941 paa Foranledning af Laurids Hedaa, Lemvig Folkebank A/S og Skibsmægler Lehmann Jensen.

Umiddelbart efter Starten indkøbtes en Damper fra Sverige med en Lasteevne paa 640 tons. Dette Skib — s.s. „Dagny" — har i den Tid, det har tilhørt Rederiet, gennemgaaet en Del Omforandringer og Forbedringer, og Skibet har sejlet saa heldigt, at Rederiet i September 1944 kunde købe Danmarks største Sejlskib, den 4mastede Motorskonnert „Gerda".

Dette Skib udførte blandt andet i den Tid, det tilhørte Rederiet „Hardsyssel", en Tur til Bergen, men forliste desværre den 28. Marts i Aar paa en Rejse fra Aalborg til København.

Rederiet „Hardsyssel" har Kontor hos Skibsmægler Lehmann Jensen.

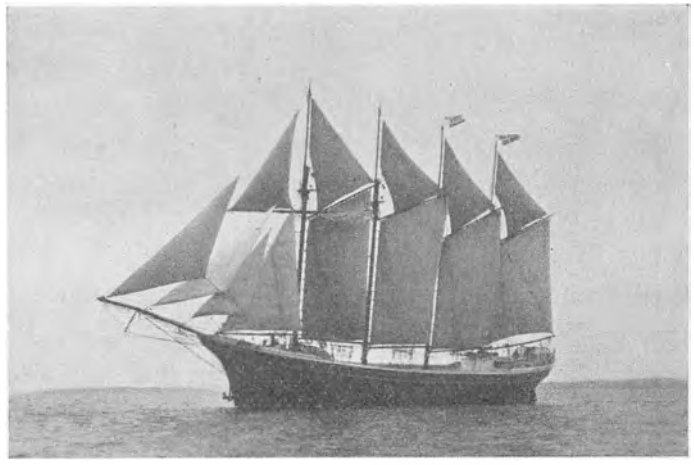

M.S. »Gerda«, forlist den 28. Marts 1945.

Skibshandler KNUD MADSEN

Købmand Knud Madsen er født i Bækmarksbro 1920. Efter at have været i Lære hos J. M. Christensen i Lemvig fortsatte han her som Svend; derefter var han Soldat, hvorefter han vendte tilbage til Lemvig for at blive Bestyrer for Købmand P. Pedersen Øroms Enke, der i flere Aar havde drevet Skibshandel i Havnegade.

Forretningen blev grundlagt i 1911 og havde da til Huse i Havnegade 26, men senere flyttedes den til Nr. 30, hvor Lokalerne blev indrettet til Butik og Lager. I 1943 købte Knud Madsen Forretningen og Ejendommen, og han fortsætter nu Forretningen, der fører alt vedrørende Skibsproviantering, Kolonial og Delikatesser. Og det er ikke alene blandt Skippere og Sømænd, Købmand Madsen har sine Kunder — der er mange Kunder blandt Byens Husmødre.

Skibshandler Madsen er Næstformand i L.G.F. 1878 og Kasserer i den lokale Marineforening.

P. Andr. Povlsens Handels- og Anlægsgartneri

grundlagdes i 1908 paa en Landejendom paa ca. 8 Tdr. Land, beliggende paa Lemvig Søndermark. Fra 1925 byggedes efterhaanden to Beboelseshuse samt Drivhuse, der anvendes til Blomsterkulturer. Desuden er der ca. 200 Drivbænke med Udplantningsplanter. Senere er der købt 4000 Kvadratmeter Jord for at faa Vej og Facade til Amtsvejen.

Glasarealet ledes af Sønnerne Yngve og Arne Povlsen.

Fra en meget beskeden Begyndelse er Gartneriet nu drevet op til at være en ret anselig Forretning, hvor der beskæftiges 9 à 10 Mand. Ved Anlægsgartneriet beskæftiges yderligere 5 Mand i Sæsonen.

Jorden kultiveres med Hestekraft, medens Salget foregaar dels fra Butik og dels gennem Telefonbetjening.

P. Andr. Povlsen lærte Gartneriet i Salling Planteskole i Jebjerg, var derefter i Planteskole i Holsten. Efter to Aars Ophold var han atter i Sydtyskland ved Anlægsgartneri.

Specialforretningen

SCHUMANN'S

HERREMAGASIN

Byens største Specialforretning i Herre- og Drengeekvipering ligger paa Hjørnet af Vestergade og Svirrebommen, hvor de store Udstillingsvinduer giver et godt Indtryk af denne Forretning, dens Udvalg og Omfang.

Indehaveren nedsatte sig i 1927 i Lemvig, hvor han overtog en ældre Forretning paa Torvet. Forretningens stadige Fremdrift bevirkede, at Lokalerne her hurtigt blev for trange, hvorfor han i 1934 købte Ejendommen paa Hjørnet af Vestergade og Svirrebommen, ombyggede denne, og indrettede moderne, tidssvarende og rummelige Lokaler.

Henri Robert Schumann har faaet en gennemført Uddannelse, først i fire Aar paa Tekstilfabrikken „Silkeborg", Silkeborg, der havde saavel Klæde- som Trikotagefabrik, og hvor der derfor var rig Lejlighed til at sætte sig ind i Varernes Fremstilling fra Grunden af. Har senere blandt andet været ansat i tre Aar hos Aarhus-Firmaet Jens Kjeldsens Filial i Odder.

Forretningen lægger særligt an paa Kvalitetsvarer, specielt er „Garant" Habitter og Frakker kendt og anerkendt i vide Kredse. Forretningens Slogan: „Tøjet faar vi hos Schumann", falder derfor godt i Traad med Virkeligheden. Det hedder nu „Garantklædt er velklædt — spørg Manden, der bruger det."

Skrædermester Fr. P. Vendelbjerg.

En Haandværker, der er kendt indenfor en meget stor Kreds af velklædte Kunder, er Skrædermester Vendelbjerg. Der findes velklædte Mænd baade i Lemvig og ude omkring i Oplandet, og spørger man dem, hvor de har faaet syet, saa lyder Svaret i de fleste Tilfælde: Hos Vendelbjerg i Lemvig!

Fr. P .Vendelbjerg blev født i Thisted 1883. Selvom han ikke var Søn af en Skræder. saa er han til Gengæld selv blevet Fader til syv Sønner, hvoraf de tre har lært hos ham, een har Renseriet „Rask" og endnu een har eget Skræderværksted i Strandgade i Lemvig.

Fr. P. Vendelbjerg begyndte sin Lære hos Skræder Johansen i Thisted, men senere — da Læretiden var afsluttet — kom han til Udlandet og var i tre Aar i London hos førende Skræderfirmaer. Derefter arbejdede han i Schweiz og senere i Berlin i godt et Aar.

Efter Hjemkomsten til Danmark var Vendelbjerg en Tid lang Svend hos en Mester i Horsens, men han havde større og mere vidtrækkende Ønsker, og han rejste derfor til København, hvor han gennemgik et Tilskærerkursus. En Tid arbejdede Vendelbjerg i Rudkøbing som Tilskærer, hvor han blev gift.

Imidlertid vendte han atter hjem til Thisted, hvor han etablerede sig, men efter fire Aars Forløb kom han til Lemvig som Tilskærer hos Indehaveren af det store Magasin, Toft-Nielsen. I 1920 begyndte han atter egen Forretning i Nørre Allé, fortsatte i egen Ejendom i

Vejbelsgade og flyttede endelig i 1925 til Kirkevej, hvor han havde købt sin nuværende Ejendom.

Skrædermester Vendelbjerg er en meget dygtig Fagmand, og hans Arbejde er præget af Soliditet og fagmæssig Kunnen. Det er derfor ikke noget Under, at han har faaet oparbejdet en stor Kundekreds. Under normale Forhold beskæftiger Vendelbjerg sig naturligvis fortrinsvis med Syning af nye Habitter, Damedragter etc., men for Tiden har han været nødsaget til at paatage sig en Del Reparationsarbejde og Omsyninger, som udføres paa samme omhyggelige Maade.

Bogbinder M. Henriksen.

I Aaret 1916 overtog M. Henriksen Bogbinder Carl Splidsboels Bogbinderi, der indtil da havde til Huse i Splidsboels Ejendom ved Havnen. Henriksen flyttede Virksomheden til Søndergade (Telefonselskabets Ejendom), og drev den frem til at blive en anerkendt Virksomhed, som blev søgt af Bogelskere, ikke blot i Lemvig men fra alle Dele af Landet, paa Grund af det omhyggelige Arbejde, der blev leveret.

Foruden Indbinding af Bøger og alm. Bogbinderarbejde fremstilles Specialprotokoller af enhver Art. Firmaet er saaledes Leverandør til Dommerkontor, Kæmnerkontor, Sagførerkontorer o. m. fl. I Forbindelse med Virksomheden drives Detailudsalg med Kontorartikler og Papirvarer m. m.

Marinus Henriksen er født og uddannet i Brønderslev, har arbejdet som Svend i Hjørring og hos Adolph Holst i Aalborg, derefter Bestyrer af Boghandler Sidenius Bogbinderi i Nysted paa Lolland, og de sidste 5 Aar, før Henriksen kom til Lemvig, bestyrede han Boghandler Victor Christensens Bogbinderi i Viborg. Det var saaledes en grundig og veluddannet Haandværker, der med Kærlighed og Energi gik op i sit Fag, der i 1916 etablerede sig i Lemvig, her er Forklaringen paa det gode Renommè, M. Henriksen har vundet.

EMIL AASTED

Paa Torvet i Lemvig ligger Byens største og mest kendte Isenkramforretning. Det er dog ikke alene i Byen, den har sine Kunder; langt ud over Oplandet findes der en Mængde Landmænd, der køber deres Forbrug af Isenkramvarer og Udstyr hos Emil Aasted.

Indehaveren af Forretningen, Konsul, Købmand Emil Aasted, er født i Aalborg som Broder til tolv Søskende. Han gennemgik den almindelige Skoleuddannelse i Kommuneskolen og kom derefter i Lære hos Købmand Poul Andersen i Holstebro, der havde en meget omfattende Forretning i Tømmer, Foderstoffer, Kul og Kolonial.

Efter udstaaet Læretid kom han til Lemvig, hvor han blev ansat hos Carl Bechgaard, der havde en Købmandsforretning af den gamle Slags. Her mødte Landmændene op paa de store Dage med Hestevogne, der blev parkeret overalt paa Forretningens Grund og i de tilstødende Gader. Arbejdsdagen var lang: om Sommeren blev der lukket op Kl. 7, og saa blev man ved til Kl. 10 om Aftenen. Søn- og Helligdage var der lukket fra Kl. 10 til Kl. 4 om Eftermiddagen.

Emil Aasted var hos Bechgaard i syv Aar. Han havde da faaet sparet saa mange Penge sammen, at han kunde tænke paa at begynde en Forretning selv. I 1893 købte han saa Byens første Isenkramforretning. Den var grundlagt af et Medlem af den kendte Hestbech-Slægt, Mathias Hestbech, i 1865. Senere havde den været i Kæmner og Bankdirektør M. Sørensens Eje, hvorefter Florentin Flach havde haft den i et Par Aar. Forretningen laa paa Hjørnet af Torvet og Vasen.

I Løbet af de følgende fire Aar havde Emil Aasted faaet slaaet sin Forretning saa meget i Vejret, at han kunde forberede en Flytning til bedre Forhold. 1897 købte han da af Amtet en Bygning paa Torvet, der tidligere havde været anvendt til Bolig for Jordemoderen. Aasted lod den nedrive, og i Stedet blev der opført en ny Ejendom

EMIL AASTED

— den, hvor Forretningen nu har til Huse. Til at begynde med blev der kun disponeret over Halvdelen af Bygningen, medens den anden Halvdel blev lejet ud til „Jens Kjeldsen", der havde en Filial her.

I 1903 var Lejemaalet i den første Ejendom udløbet, og Aasted inddrog da hele Ejendommen paa Torvet til Isenkramforretning. Ovenover Forretningen var der indrettet Privatlejlighed, og her havde Emil Aasted slaaet sig ned med sin Familie.

Samtidig med Flytningen købtes Grunden bag Ejendommen til Lagerplads; der var her et stort Areal, der tidligere havde tilhørt Sparekassebogholder Kjølhede Larsen.

I 1917 blev der foretaget den første store Ombygning af Butikslokalerne, idet de blev udvidet til det dobbelte, og samtidig blev Facaden gjort mere tidssvarende, idet der blev indsat store Spejlglasruder, hvorved Muligheden for en Udstilling var blevet virkeliggjort.

I de mange Aar. der er gaaet, siden Emil Aasted etablerede sig i Lemvig — og det er allerede over et halvt Aarhundrede — har Købmand Aasted til Stadighed været Forretningsmand med Liv og Sjæl. Han har en ukuelig Arbejdskraft og kan stadig føre Virksomheden med dygtig Haand.

Samtidig med, at Købmand Aasted saa sin Forretning gennemgaa en stadig Udvikling — saaledes er Omsætningen firedoblet siden Starten — tog han i Aarene fra 1903 ivrig Del i det offentlige Liv og i Erhvervsorganisationerne. I to Perioder var han Medlem af Byraadet, nemlig 1903—09 og 1917—21. Han gjorde her sine Synspunkter stærkt gældende og gjorde en stor Indsats for Byen, bl. a. ved at faa gennemført en Række betydningsfulde Reformer indenfor Skolevæsnet.

Siden 1909 har Emil Aasted været svensk Konsul og er dekoreret med Vasaordnen af 1. Kl., ligesom han siden 1924 er Ridder af Dannebrog.

Indenfor Erhvervslivet var Konsul Emil Aasted i Bestyrelsen for Handelsstandsforeningen og Formand i syv Aar. Desuden igennem 20 Aar Formand for Bankraadet i Lemvig Bank, i Bestyrelsen for Sammenslutningen af danske Havne og tidligere Medlem af Bestyrelsen for Akts. Lemvig og Omegns Kul- og Koks-Import.

Konsul Aasted er nu en Mand, der nærmer sig de firs Aar, og han har trukket sig helt ud af det offentlige Liv, medens en Søn, Emil Aasted, siden 1938 har varetaget Faderens Interesser i den gamle, anerkendte Isenkramforretning paa Torvet.

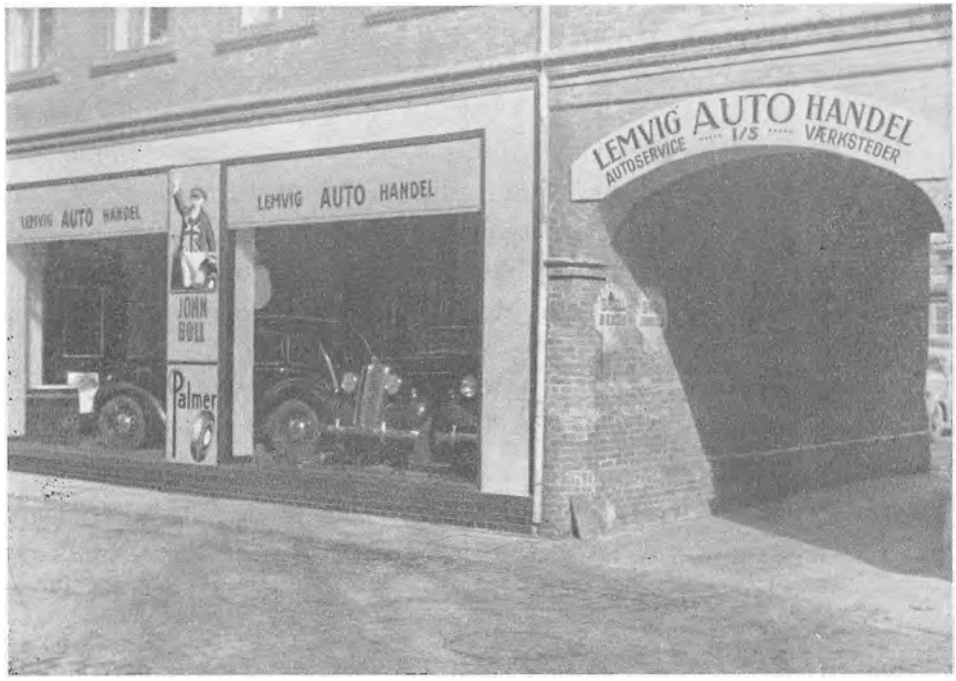

1/S LEMVIG AUTOHANDEL

Vasen 5 har Lemvig Autohandel til Huse. Virksomheden er grundlagt i 1920 af Herr P. Jensen Nygaard, der solgte de første Ford Vogne, som kom til Lemvigegnen. Forretningen har senere skiftet Ejer et Par Gange.

I 1925 overtoges den af Herr Hahne Christensen og Tulstrup, der efter et Par Aars Virke udlejede den til Herr M. Olesen, Tarm.

Først i 1939 overtoges den af nuværende Indehavere Jens og Emil Heeno Pedersen, der er autoriseret *Eneforhandler af de kendte engelske Vogne Type HILMANN, HUMBER, COMMER.*

Forretningen har nu en ret betydelig Omsætning. Paa Værkstedet, hvor der hersker stor Travlhed, ledes Arbejdet af Værkfører Victor Ganger, der tidligere drev Reparationsværksted i Vestergade.

P. P. Madsens Handelsgartneri

Nær ved Centrum — i Østergade 6 — ligger den største Blomster- og Grøntforretning i Byen. Dens Indehaver er P. P. Madsen, der er født paa Jegindø 1898. Handelsgartner Madsen kom tidligt i Lære hos Gartner O. Knudsen, der havde et stort Gartneri i Holstebro, og de følgende Aar var han Medhjælper i forskellige Gartnerier Landet over.

I en Alder af 23 Aar lejede han et Jordstykke, hvor han dyrkede Grøntsager og nogle Blomster, som blev afsat paa Torvet i Lemvig. Efter nogen Tids Forløb lejede han sig en Butik i Vestergade, men efter et Par Aars Forløb flyttedes den til Østergade, hvor der var bedre Pladsforhold. I Aarene fra 1926 til 1936 havde han Detailforretning paa Torvet, men flyttede atter tilbage til Østergade, hvor Butiken stadig har til Huse.

Siden Starten for snart 25 Aar siden er der sket en gennemgribende Forandring i Gartneriets Drift, idet der nu for Størstedelen dyrkes Planter og Blomster til Brug i Butiken. Dog dyrkes der ogsaa en Del Grøntsager og Planteskoleartikler, ligesom der udføres Haveanlæg.

Paa Vinkelvej har Gartner Madsen købt et Areal paa ca. 4 Tdr. Land, mens han yderligere har lejet 3 Tdr. Land, og at det er en Virksomhed, der er kommet vældigt i Vejret siden Starten, fremgaar tydelig af den Kendsgerning, at der til Stadighed er beskæftiget tyvefemogtyve Personer i Butik og Gartneri. Gartneriet raader over ti Drivhuse foruden 500 Mistbænkvinduer.

Det er indlysende, at en Virksomhed som P. P. Madsens Handelsgartneri har en meget stor Kundekreds saavel i selve Lemvig som i Oplandet — ikke alene i Kraft af dens Størrelse, men lige saa meget paa Grund af dens Produkters Kvalitet.

Butiken, der siden Overtagelsen er blevet moderniseret efter en gennemgribende Ombygning, er altid fyldt med Kunder. Gartneriet, der ligger i den vestlige Udkant af Byen, er helt i Pagt med Tiden, idet det er forsynet med alle de mest moderne Maskiner og andre tekniske Hjælpemidler.

P. MADSEN

Fire Generationer...

Johan David Holm.

Lemvigs ældste Firma, der har været i samme Slægtseje igennem fire Generationer, er Magnus Holms Snedkerforretning i Østergade. Det blev grundlagt den 1. Maj 1817 af den nuværende Indehavers Oldefader, Johan David Holm.

Grundlæggeren var Søn af Christen Pedersen Holm, der var Postholder i Ringkøbing og ridende Post mellem Ringkøbing og Lemvig. J. D. Holm blev født i 1792, og efter sin Konfirmation blev han sat i Lære som Snedker. Som sin egen Herre nedsatte han sig senere i Lemvig i et lille Bindingsværkshus i Søndergade, men efterhaanden voksede Forretningen, og han flyttede derfor til Østergade, hvor der var bedre Lokaleforhold.

Foruden hans Interesse for Faget tog han Del i det offentlige Liv og var en Aarrække Medlem af Byraadet.

I Januar 1820 blev Christen Holm født. Han fik samme Uddannelse som Faderen, hvilket var ganske naturligt paa den Tid, og dermed var Linien valgt for Fremtiden. 28 Aar gammel deltog han i Treaarskrigen som Frivillig. og derefter vendte han atter hjem og kom ind i Faderens Forretning, som han overtog i 1852. Snedkerforretningen var i stadig Fremgang, og snart besluttede Chr. Holm at foretage en ny Udvidelse, og nogen Tid efter Overtagelsen flyttedes hele Forretningen til den nuværende Adresse i Østergade, efter i en Aarrække at have haft Domicil i senere Kunstdrejer Pedersens Ejendom.

Christen Holm.

Christen Holm, der som sin Fader var blevet valgt ind i Byraadet, manglede ved sin Død kun fire Aar i at være fyldt Hundrede Aar.

Carl Andreas Holm.

Som tredie Generation blev Carl Andreas Holm født 1860, og efter at have lært Faget grundigt hos Faderen overtog han i Trediveaarsalderen Faderens Forretning, som han var Indehaver af til sin Død i 1929.

Som Repræsentant for Haandværksmestrene indenfor Faget blev Carl Holm indvalgt i Byraadet. hvor han sad i en Periode paa seks Aar. Han var en fremtrædende Skikkelse indenfor Haandværket, og i en ganske ung Alder kom han — takket være sit Organisationstalent — ind i Bestyrelsen for Lemvig Haandværkerforening. Som en Anerkendelse af hans Arbejde for denne blev han senere valgt til Formand, en Post, som han beklædte i en Aarrække.

Den nuværende Indehaver af Firmaet, Magnus Holm, er født i 1891 og har som sine „Forfædre" lært Snedkerfaget. I 1929 — ved Faderens Død — overtog han den gamle traditionsrige Virksomhed, som han fortsat er Ejer af.

Magnus Holm har lært Snedkerfaget i Holstebro. Efter udstaaet Læretid drog han ud „paa Valsen" og besøgte en stor Del af Europas Lande, som det dengang var Skik og Brug blandt unge Haandværkere.

I de senere Aar er Forretningen lagt helt om til Møbel- og Ligkisteforretning, og i Tilknytning hertil har den eget Polstrerværksted.

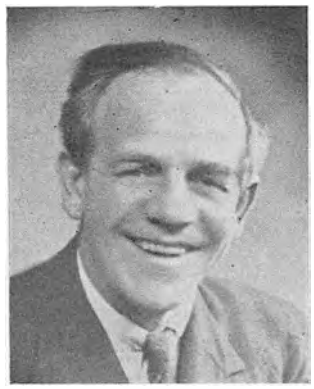
Magnus Holm.

Ved Tilbygninger til den gamle Ejendom i Østergade har Magnus Holm nu Raadighed over de fornødne Lokaler. I den oprindelige Ejendom har han ladet indrette Butikslokale, hvor der er Udstilling af Møbler fra forskellige af de førende Møbelfabriker her i Landet. Møbelafdelingen omfatter begge Etager i Huset, og det er uden Tvivl Byens største i denne Branche.

EN SØNDERJYDE

i Lemvig

Hvem kender ikke Hans Hansens Konditori paa Vestergade? Ganske vist ligger det adskillige Aar tilbage, at der i denne Ejendom blev oprettet Café og Konditori, men siden 1938 har Forretningen tilhørt Hans Hansen.

Bagermester Hansen, der er født i Dybbøl 1907, lærte Faget i Sønderborg. Efter endt Læretid arbejdede han som Svend, bl. a. hos Konditor Claus Hansen, Aabenraa, og det var herfra, han kom, da han overtog Forretningen i Lemvig efter Snedker A. P. Madsens Hustru. I den første Tid arbejdede han i Bageriet alene med kun en Lærling til Hjælp, medens Fruen tog sig af Butikken. Længe varede det dog ikke, inden Personalet maatte forøges, saa der nu beskæftiges fire Svende i Bageriet, medens tre unge Piger sammen med Fruen passer Butikken og Serveringen i Caféen.

Hvornaar Forretningen egentlig blev grundlagt, kan ikke afgøres med Bestemthed, men den har tidligere haft til Huse i en gammel Ejendom, der blev nedrevet i 1917 for at give Plads for den nuværende store Bygning. Forretningens rummelige Cafélokaler, der blev moderniseret i 1941, er smukke og hyggelige og gæstes dagligt af et stort Publikum fra Byen og dens Opland.

Bagermester Hansen er Sekretær i Lemvig Bagermesterforening.

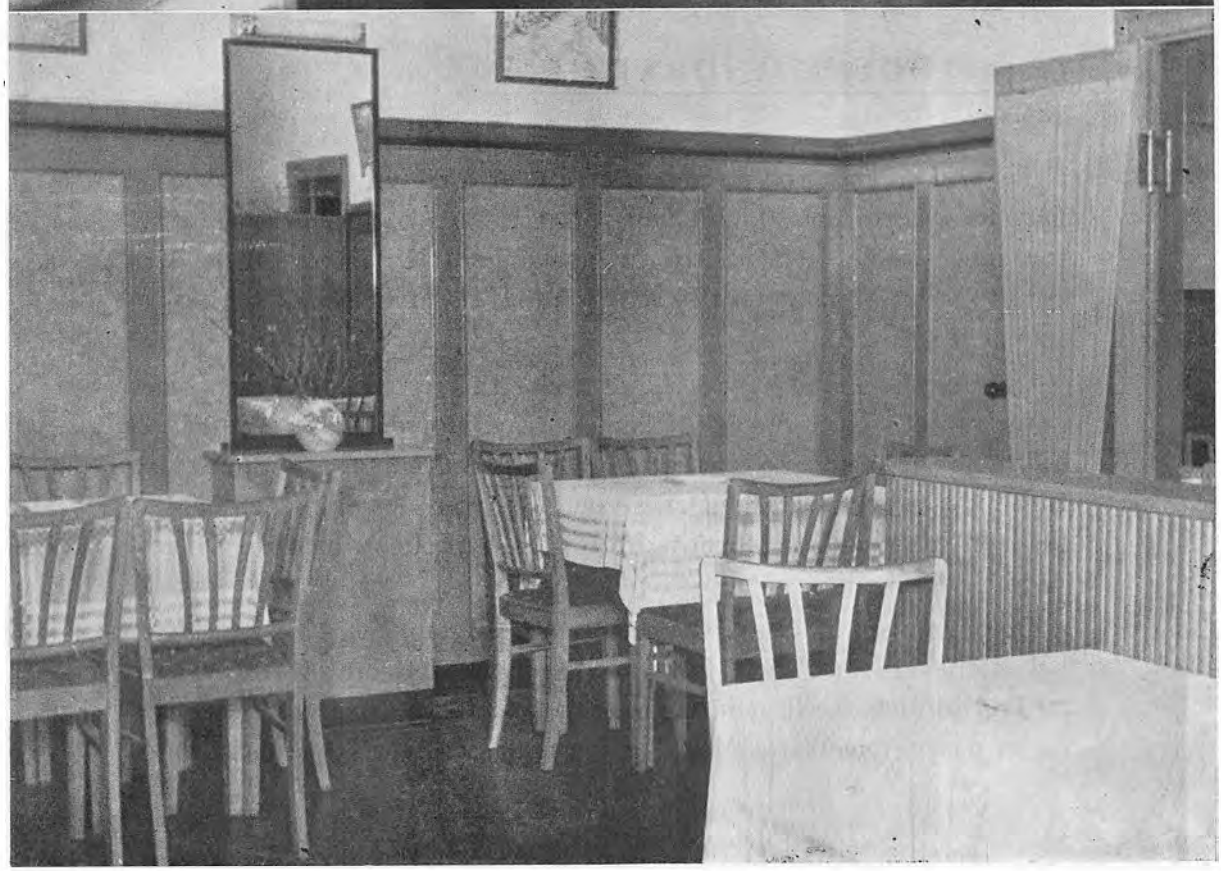

Lidt om HOTEL »INDUSTRIEN«

To af Lemvigs betydeligste Foreninger var før i Tiden „Lemvig Haandværkerforening", der var stiftet i 1861, og „Lemvig Industriforening", stiftet 1879. Disse to Foreninger blev under sidste Verdenskrig sluttet sammen til een Forening, „Lemvig Haandværker- og Industriforening".

Den nye Forening havde blandt andet til Formaal at skabe et moderne Hotel i Byen, og i 1919 indledtes en større Ombygning af den hidtidige „Haandværkerforening". Det var en enetages Bygning, opført i Slutningen af Halvfjerdserne. 1892 var der tilbygget en Fløj i Haven, hvor der var blevet indrettet fem Friboliger for ældre Haandværkere fra Lemvig.

Ombygningen af Haandværkerforenings-Bygningen i Vasen blev en bekostelig Historie, dels fordi Tiden, hvori den blev foretaget, var en Dyrtid, dels fordi man var indstillet paa ikke at spare, men virkelig at naa det fastsatte Maal: et førsteklasses Hotel i Lemvig!

Maalet blev naaet fuldt og helt, men som sagt: det havde været dejligt — og dyrt. De Værter, der blev ansat, havde vanskeligt ved at klare sig. Efterhaanden gik det dog bedre, og Hotelejer Rønne — en i alle Maader dygtig Vært — klarede de sidste Besværligheder og var Vært paa „Industrien" i tolv Aar.

I Juni 1939 blev Københavneren Poul Persson Vært paa „Industrien". Et Par Maaneder senere kom Krigen med mange Besværligheder paa mange Maader, men Persson tabte dog ikke Humøret. Han vidste, at der vilde komme lysere Tider igen for Lemvig — og „Industrien".

Hotel „Industrien" er ganske afgjort stadig det, Haandværker- og Industriforeningen ønskede: et førsteklasses Hotel, Byen kan være bekendt at byde sine Gæster. Det er smagfuldt og hyggeligt indrettet med 25 Værelser og tiltalende Interiører. Maden tilberedes i et stort og moderne Køkken, og den serveres i smukke Omgivelser.

Det er forstaaeligt, naar de Rejsende, der ankommer til Lemvig, sætter Kursen mod Vasen 11.

Murermester CHR. CHRISTENSEN

En Mand, der har spillet en stor Rolle i Byggeriet i Lemvig By i mange Aar, er Chr. Christensen, der er Murermester og Bygningsentreprenør. Christen Christensen er født i Nr. Dalby Sogn paa Sjælland i 1889 og kom som ganske ung Mand i Lære i Stationsbyen Borup i Nærheden af Ringsted. Efter at have udstaaet sin Lære, arbejdede han som Svend forskellige Steder i Landet, og en Tid var han i Nordslesvig (1909).

Da den første Verdenskrig var afsluttet, og Verden begyndte at komme i Lave igen, startede Christensen i de begyndende Opgangsaar sin egen Virksomhed — det var i 1923. I Dag er hans Virksomhed en af Byens største og faar betroet en Del store Opgaver saavel indenfor Byggeriet som ved Kloakering etc.

Ved stadig Flid og gennemført ordentligt Haandværksarbejde har Chr. Christensen skabt en Virksomhed, der kan være sit Navn og sine Resultater bekendt. Paa den modstaaende Side er afbildet et Par af de Bygninger, som Christensen har opført, nemlig det offentlige Slagtehus og det smukke Centralbibliotek. I de første Aar udførte Chr. Christensen en Del Arbejder paa Landet; saaledes opførte han det nye Taarn paa Gudum Kirke. Overalt er hans Resultater som Bygmester blevet Grundlaget for nye Ordrer, og Forretningen har da ogsaa kunnet fremvise en stadigt voksende Omsætning siden Starten. Samtidig er naturligvis Antallet af Medarbejdere vokset tilsvarende, og i Sæsonen beskæftiger Murermester Chr. Christensen en Snes Mand.

Ved Siden af — og maaske i Kraft af — sin betydelige Virksomhed har Chr. Christensen deltaget med stor Interesse i det offentlige Liv. Siden 1929 har han været Medlem af Byraadet, og han er Formand for Murermesterforeningen, ligesom han er Bestyrelsesmedlem i Haandværker- og Industriforeningen, Lemvig Afholdsforening, Arbejdsgiverforeningen, Sønderjydsk Forening og Vurderingsmand i Ny Jydske Købstads Kreditforening.

Det offentlige Slagtehus.

Lemvig Centralbibliotek.

Gustav Hansens Forretning 1906.

Blikkenslagermester GUSTAV HANSEN

Den ældste Blikkenslagervirksomhed ligger i Vestergade 24, hvor den har haft til Huse siden 1919. Forretningen, der nu indehaves af Blikkenslagermester Carl Gustav Hansen, blev grundlagt for fyrretyve Aar siden af Indehaverens Fader, Gustav Hansen.

Han blev udlært i 1890 hos Blikkenslagermester Voss i Faaborg, og i de følgende elleve Aar arbejdede han som Svend i Udlandet, som det dengang var Skik og Brug blandt Haandværkssvende. De skulde ud at se sig om — lære nyt, faa Impulser og faa Indtryk af de Forhold, hvorunder man andre Steder arbejdede indenfor Faget. Rejsen foregik for Gustav Hansens Vedkommende til Fods; han var baade i Sverige og Norge, men kom ogsaa til Holland, Belgien, Tyskland, Schweiz og Italien. I 1906 vendte han hjem til Danmark og slog sig ned i Lemvig som Mester.

Han startede med en mindre Sum, som han i Tidens Løb havde faaet lagt til Side, og da Maskinerne var installeret i de lejede Lokaler, og Regningerne betalt, var der en Kassebeholdning paa — siger og skriver — otte Kroner. Dengang var Penge ganske vist mere værd end nu, men otte Kroner er nu en Gang aldrig nogen stor Kapital for en selvstændig Mester.

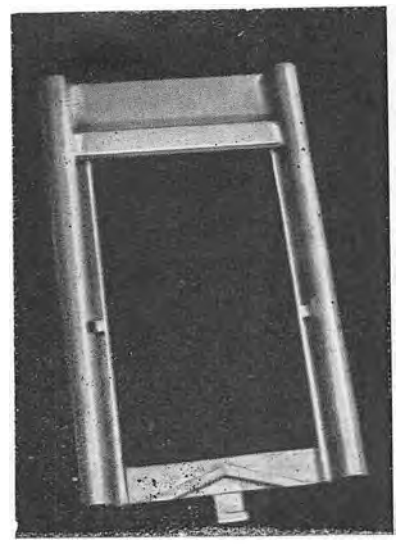

Nogle Maaneder efter Starten flyttede Gustav Hansen til bedre Lokaler i Svirrebommen, men i 1913 flyttedes atter: dennegang til Vestergade 11 og sidste Gang til Vestergade 24 i 1919. Formaalet var stadig at faa bedre Lokaler — Forretningen voksede jo hurtigt, og „Mester" var blevet Gas- og Vandmester med Byens Autorisation!

Igennem hele denne Periode havde Gustav Hansen stadig bestræbt sig for at gøre et virkelig godt Stykke Haandværksarbejde, ligemeget om det drejede sig om Reparation af en Skarnkasse eller en Installation af Rørledninger til Vand eller Gas.

Efterhaanden blev Gustav Hansens Blikkenslagerværksted Byens største, og der var mange Mennesker, som her fik Anvendelse for deres Arbejdskraft og Energi. „Gamle Gustav Hansen" gik i Spidsen — og det har Sønnen ogsaa lært.

„Unge Gustav Hansen" er født i 1910 og kom i Lære hos sin Fader. Efter et Kursus paa Teknologisk Institut i København, hvor han en Tid arbejdede som Svend, kom han til Lemvig, hvor han som tidligere nævnt overtog Forretningen i 1944. Han fører nu Forretningen videre i de angivne Spor og beskæftiger for Tiden fem Svende.

Gustav Hansens Blikkenslagerværksted udfører alt forefaldende Arbejde indenfor Branchen, saavel Bygningsarbejder (Installationer af Gas, Vand og Sanitet) som Reparationer af Blik- og Kobbervarer.

Gustav Hansen senior har bl. a. udført Kobbertækningen af Kirken i Lemvig 1934 og i 1939 paabegyndte han Fremstillingen af et mønsterbeskyttet Tagvindue til Lader og Staldbygninger; det har den Fordel, at det ikke dugger. I sin Tid stiftede Gustav Hansen senior Haandværkerforeningen og gik med utrættelig Energi op i denne Opgave. I Begyndelsen gik han endda selv omkring og tegnede Medlemmer. Fra Starten og i en længere Periode var han Formand, men maatte senere trække sig tilbage, da Forretningen efterhaanden lagde saa stort Beslag paa hans Tid, at det var umuligt for ham at overkomme mere end det, der egentlig havde hans største Kærlighed: Arbejdet!

Ernst Madsens Smede- og Maskinværksted.

Indehaveren af Smede- & Maskinværkstedet i Strandgade, Smedemester Ernst Madsen, er født i Bøvling i 1896 og blev udlært hos en

Broder dér i 1914. Senere arbejdede han som Svend forskellige Steder, bl. a. i Ørnhøj, Bækmarksbro og Lemvig, indtil Forretningen i Strandgade blev overtaget 1. September 1922. I flere Generationer har Værkstedet her eksisteret og er afgjort Byens ældste. Før Madsens Overtagelse af Værkstedet var det udelukkende Hestebeslag og Vognarbejde, der fremstilledes. Nu derimod foretages alle Slags Smede- & Maskinarbejder saasom Skibssmedearbejde, Skibsmaskinarbejde, Pladearbejde, Beholderarbejde, Bygningsbeslag, Jernkonstruktioner, Gitterdøre, Markiser o.s.v. samt Svejsearbejde af enhver Art saavel Autogen som Elektrisk. E. Madsen var den første her i Ringkøbing Amt, der anskaffede elektrisk Svejseanlæg, der nu forefindes baade stationær og transportabel. Foruden allerede nævnte Arbejder udføres der ogsaa Installationer af Vand, Gas, Sanitet og Centralvarme.

I 1929 blev den gamle Ejendom nedrevet og erstattet med en ny og tidssvarende, ligesom Værkstederne nu er forsynet med Nutidens mest moderne Maskiner af enhver Art til Udførelse af det mangeartede Arbejde, der nu udføres.

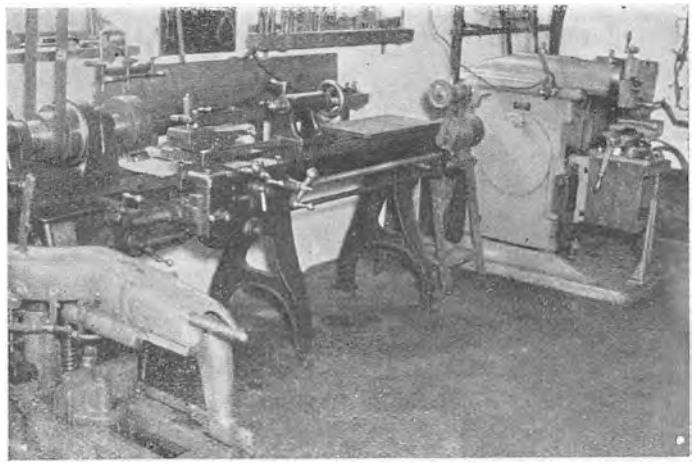

Entreprenør JENS AMBYE

Jens Ambye's Byggeforretning er Byens ældste, idet den blev grundlagt i 1850erne af Murermester P. Berg. I 1880 blev den overtaget af Bergs Svigersøn, Michael Ambye, hvorefter den i 1919 blev overdraget til den nuværende Indehaver, Jens Ambye.

Jens Ambye er født i Lemvig i 1886 og er udlært hos Faderen, hvorefter han i nogle Aar var beskæftiget indenfor Faget i forskellige Byer, saavel København som Roskilde og Fredericia. En kortere Tid tilbragte han derefter i Hamburg.

I Aarenes Løb er Forretningen vokset i betydelig Grad og indtager i Dag en betydelig Stilling indenfor Byggeriet i Lemvig. Under normale Forhold beskæftiger Entreprenør Ambye fra 15 til 25 Mand paa Arbejdspladserne, men i de sidste Aar under Besættelsen har dette Antal dog varieret en Del paa Grund af den svigtende Forsyning med Raamaterialer til alt Byggeri.

Igennem de mere end tyve Aar, Jens Ambye har været Indehaver af den kendte Byggeforretning, har han været medinteresseret i en Række velkendte Byggerier, hvoraf skal nævnes Toldboden, Vandtaarnet, Vasegaarden, Lemvig Bank, foruden at Ambye var med til Ombygningen af Lemvig Kirke, hvor han forestod Opførelsen af Hvælvingerne.

Desuden har Entreprenør Ambye udført en Del Kloakarbejder i Byen.

Jens Ambye raader nu over alt tidssvarende Materiel, bl. a. har han to Blandemaskiner til Raadighed, saasnart Byggeriet atter kan tage Fart i fredeligt Øjemed.

Jens Ambye er Lærer ved Teknisk Skole, hvor han underviser i Geometri og Projektion, ligesom han er Vurderingsmand for Nye Jydske Købstads Kreditforening.

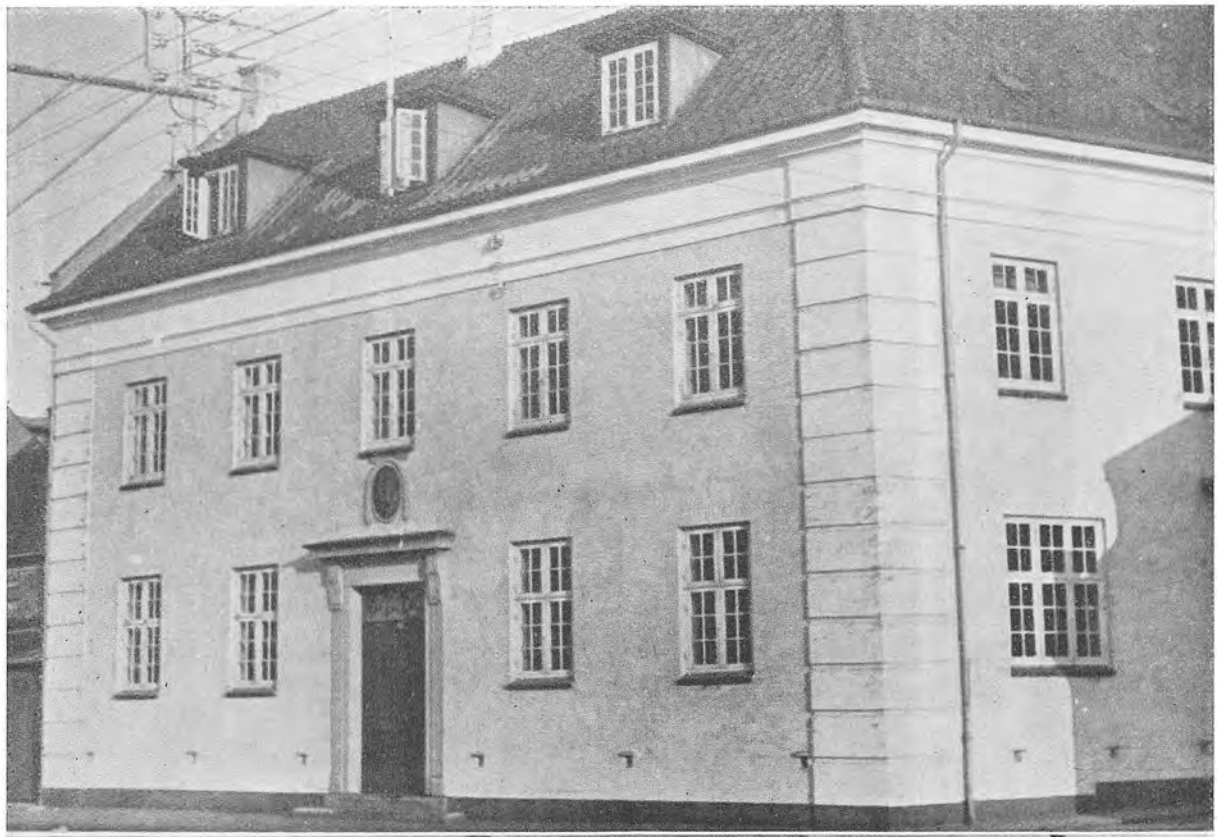

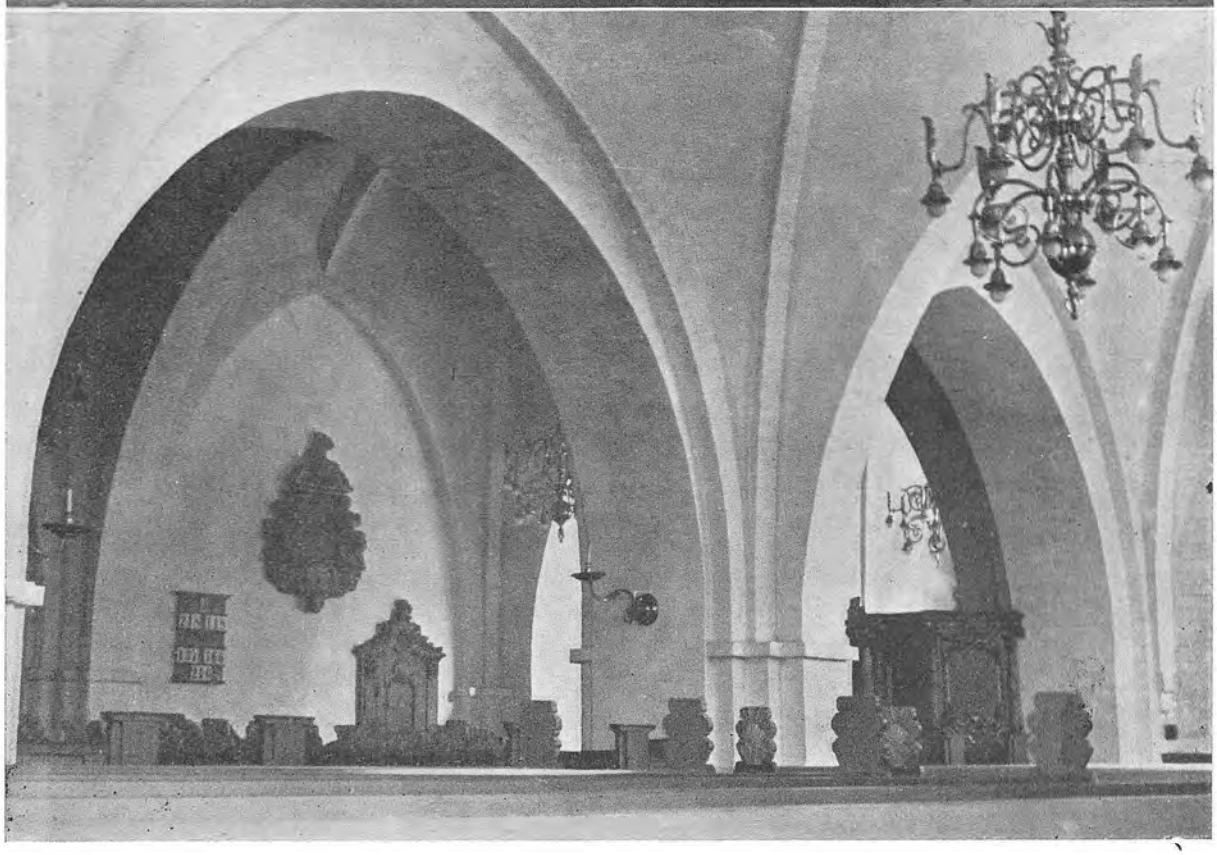

Lemvig Tandteknik.

Tandteknik — eller Dentalprotitik — er en gammel Kunst, der kan føres langt tilbage i Tiden. Fremstilling af kunstige Tænder er i sig selv et Haandværk, men det kræver ikke blot medfødt Haandelag, men ogsaa et vist Maal af kunstnerisk Inspiration og Kombinationsevne.

I Lemvig — i en af Byens største Forretningsejendomme „Centralgaarden" — har Lemvig Tandteknik til Huse. Paa en Førstesal med Udsigt over Torvet etablerede Frk. Johanne Holmstrup sig i 1931. Igennem de snart femten Aar, der er gaaet siden dengang, har Johanne Holmstrup faaet sin Virksomhed og dens Betydning slaaet fast i Publikums Bevidsthed.

Frk. Holmstrup har faaet en alsidig Uddannelse og har senere suppleret denne ved Deltagelse i en Række Specialkursus. Der udføres alt indenfor moderne Tandteknik, hvor der bl. a. anvendes Paladon, Luxene og Metex til Fremstilling af Ganer, ligesom man nu anvender transparante Tænder, der har en skuffende Lighed med naturlige Tænder.

Renseriet ROXY-TRIKOHL

Blandt Byens kemiske Renserier indtager Renseriet ROXY — TRIKOHL en Særstilling, idet det er det eneste indenfor Branchen her, som anvender de landskendte GEM-Maskiner fra Maskinfabriken Georg E. Mathiasen.

Forretningen blev grundlagt i 1936 af den nuværende Indehaver, Ejnar Pedersen, og har til Huse i Vejbelsgade. Der foretages Rensning af alle Stoffer foruden Dame- og Herregarderobe, Hatte, Gulvtæpper etc., og Forretningen har gennem Aarene faaet indarbejdet Navnet og opnaaet at se Kundekredsen i stadig Vækst.

Ejnar Pedersen er født i Ulfborg 1906 og er egentlig udlært indenfor Manufakturbranchen, hvilket naturligvis har været ham en stor Støtte i hans Egenskab af Renseriejer.

Til Virksomheden hører, foruden Rensningsanlægget, Plissémaskiner o. l., der sikrer Kunderne en gennemført og fagmæssig Behandling af de Ting, der indleveres i Forretningen.

Lemvigs *største* Vognmandsforretning.

Frederik Jellesmark startede i 1918 med en enkelt Hest og en lille Fladvogn.

Frederik Jellesmark, der bor i Villaen, Svinget 3, driver Lemvigs største Vognmandsforretning. Under normale Forhold har han fire Lastvogne og tre Personvogne gaaende, saa man forstaar, at det er en betydelig Bedrift, Jellesmark er Indehaver af.

Forretningen har imidlertid ikke altid været saa stor som nu. Jellesmark begyndte paa bar Bund i 1918, idet han — efter at have været Gaardskarl hos Købmand Abildgaard en tre Aar — da købte en Hest og en lille Fladvogn, hvormed han begyndte Bykørsel. Det varede ikke længe, inden Jellesmark og hans Køretøj blev kendt i Byen. Han fik en god Forretning og flere og flere Kunder.

I 1928 var Jellesmark Ophavsmand til en lille Sensation i Lemvigs Historie: han anskaffede Byens første Lastbil! Siden blev det til flere

Lastvogne — og Personbiler for den Sags Skyld ogsaa. Jellesmark har altid sat meget ind paa, at hans Vognpark var i Orden, og han beholder saaledes ikke en Vogn mere end to Aar, saa udskiftes den med en anden.

I 1930 byggede Frederik Jellesmark Villaen i Svinget, og her har han opsaa opført Garager til Vognene. Da Krigen satte ind og stoppede for Benzinen, begyndte Jellesmark igen at drive Hestekørsel. Det var ikke spændende for en Mand med en moderne Indstilling, men man skulde jo igennem det. Jellesmark byggede Stalde, og inden Krigen var forbi, havde han ikke færre end otte Heste.

Jellesmark er indstillet paa, at hans Kunder skal betjenes saa godt og saa hurtigt som muligt, og han er da ogsaa blevet kendt som en Mand, der udfører modtagne Ordrer til alles Tilfredshed.

Forretningen har Kunder saavel i selve Lemvig som Omegnen, blandt andet har Jellesmark haft meget Arbejde for Amtsvejvæsnet.

Bagermester

AAGE CHRISTENSEN

Paa Hjørnet af Torvet og Aagade ligger Aage Christensens Bageri, der er grundlagt allerede i 1932 af Bagermester Graasbøl Jensen. 10 Aar senere blev det overtaget af den nuværende Indehaver, Aage Christensen.

I Tilknytning til Bageriet er der indrettet Gafé.

Der fremstilles kun fint Brød og Konditorkager i Bageriet, hvor der i Begyndelsen kun var Bagermester Christensen og en Lærling, medens der nu er ansat et større Personale, nemlig tre Mand i Bageriet foruden nogle Piger til Servering i Caféen, der har stor Søgning.

Aage Christensen er født paa Samsø i 1906 og har faaet sin faglige Uddannelse hos den kendte Konditor Poulsen i Esbjerg. Indtil han overtog Bageriet i Lemvig, havde han i nogle Aar arbejdet som Svend forskellige Steder i Landet. Bagermesteren er en dygtig Forretningsmand, der i Løbet af de faa Aar, der er gaaet, har faaet oparbejdet en stigende Omsætning. Han har en stor Kundekreds og i Caféen, der blev moderniseret ved Indflytningen, samles „Stamgæsterne" til en Sludder over en Kop Kaffe og det velsmagende Brød fra Christensens Bageri.

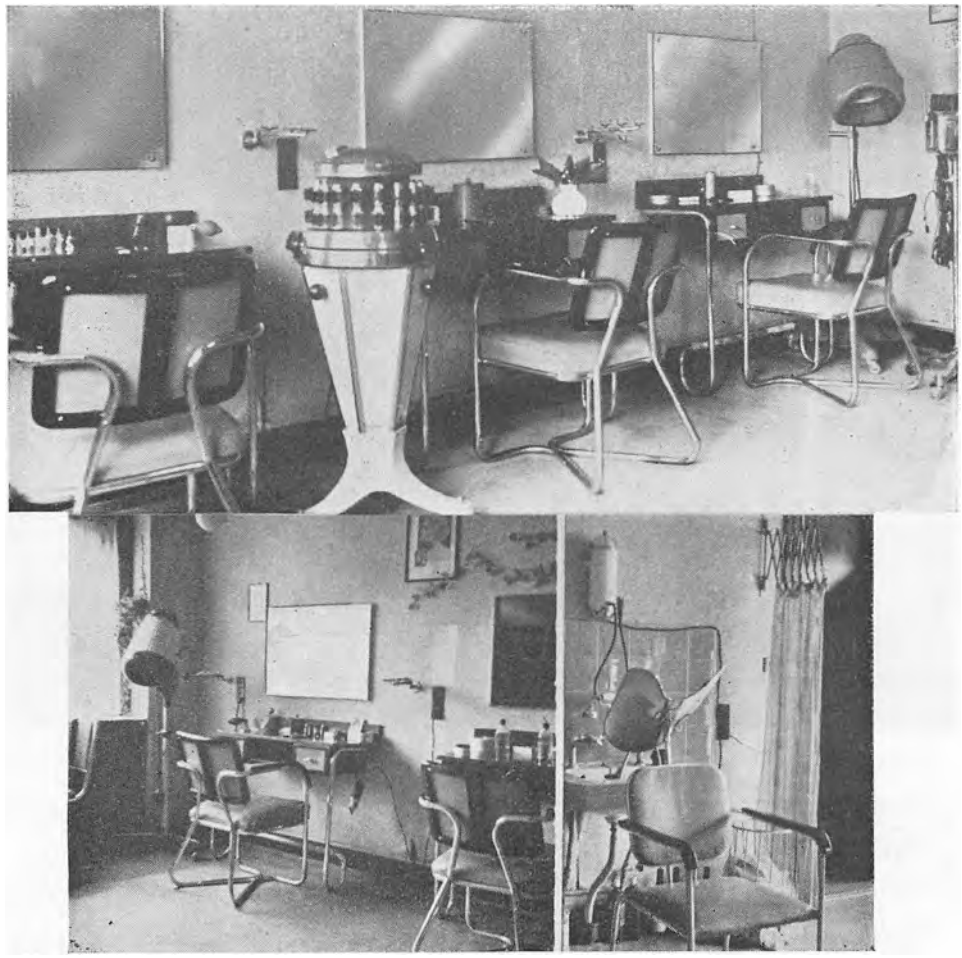

Sofie Lund-Thomsens Frisørforretning.

Damefrisørinde Sofie Lund-Thomsen er udlært i sin Fødeby Lemvig og har derefter arbejdet et Par Aar i Løgstør.

I 1934 overtog Fru Lund-Thomsen den hidtil af Fru Hansen drevne Damefrisørforretning i Vasen 5, der var startet 5—6 Aar i Forvejen.

I 1939 flyttede Fru Lund-Thomsen Forretningen til Østergade 13 lige overfor Raadhuset, og har her indrettet en moderne Salon med de bedste Maskiner og et stort Publikum, idet Fruen altid har fulgt de nyeste Fremskridt, Teknikken har ydet Frisørfaget.

Sofie Lund Thomsen beskæftiger nu 4 faguddannede Personer i Forretningen.

Købmand Lønskov i Søndergade . . . .

Købmandsforretningen i Søndergade 35 er startet først i Halvfjerdserne.

Ved Aarhundredskiftet blev den overtaget af Købmand Anthon Thomsen (efter Købmand Zilstorf), der efterfulgtes af Sønnen, Karl Johan Thomsen, der i 1933 afstod den til den nuværende Indehaver, Poul Lønskov, der er født i Hjørring 1908.

Ved Overtagelsen foretog Poul Lønskov forskellige Ombygninger af selve Forretningen, og i 1939 ombyggedes en større Bagbygning til et Beboelseshus med ialt ti Lejligheder og et Forretningslokale foruden et Snedkerværksted.

Købmand Poul Lønskov, der nu er Formand i den lokale Købmandsforening, er uddannet indenfor Kolonialbranchen og fører et stort Udvalg i sin Forretning saavel af Kolonialvarer som Delikatesser.

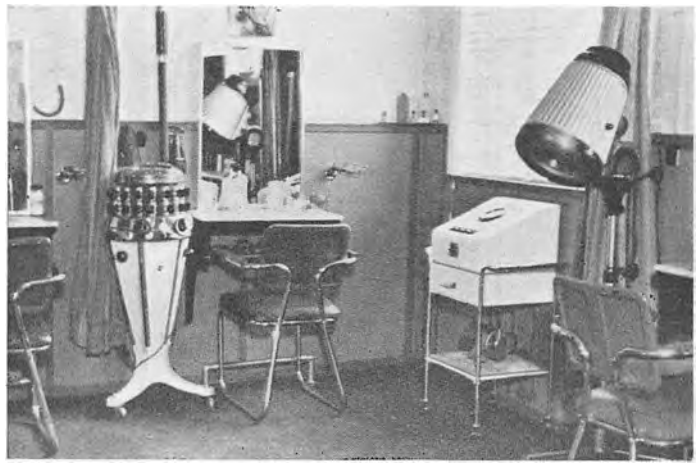

Frisørmester Axel Thomsen.

Frisørmester Axel Thomsen er født i Hedensted i 1898 og udlært hos Barbermester Wilhelmsen i Horsens, hvorefter han arbejdede blandt andet i Viborg, Holstebro og Lemvig.

I 1926 nedsatte Axel Thomsen sig som selvstændig i Vestergade 7, og Aaret efter startede Fru Thomsen en Damesalon i Toldbodgade.

I 1938 flyttedes Damesalonen imidlertid ogsaa til Vestergade, og her har Axel Thomsen nu to tidssvarende indrettede Saloner med de nyeste Maskiner, saaledes at man er i Stand til at give enhver Behandling indenfor Branchen.

Der beskæftiges ialt 10 Personer i Forretningen.

Frisørmester Axel Thomsen er Formand for Lemvig Roklub, ligesom han er Medlem af Bestyrelsen for Vestjydsk Centralforening for Frisørmestre.

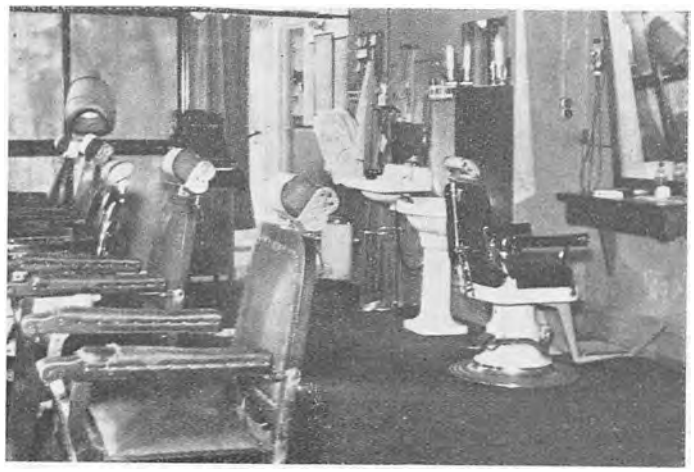

LEMVIG MOTOR COMPAGNI

INDEHAVERE: BRDR. ERIKSEN

ØSTERGADE 15

AUTORISERET *Ford* FORHANDLER

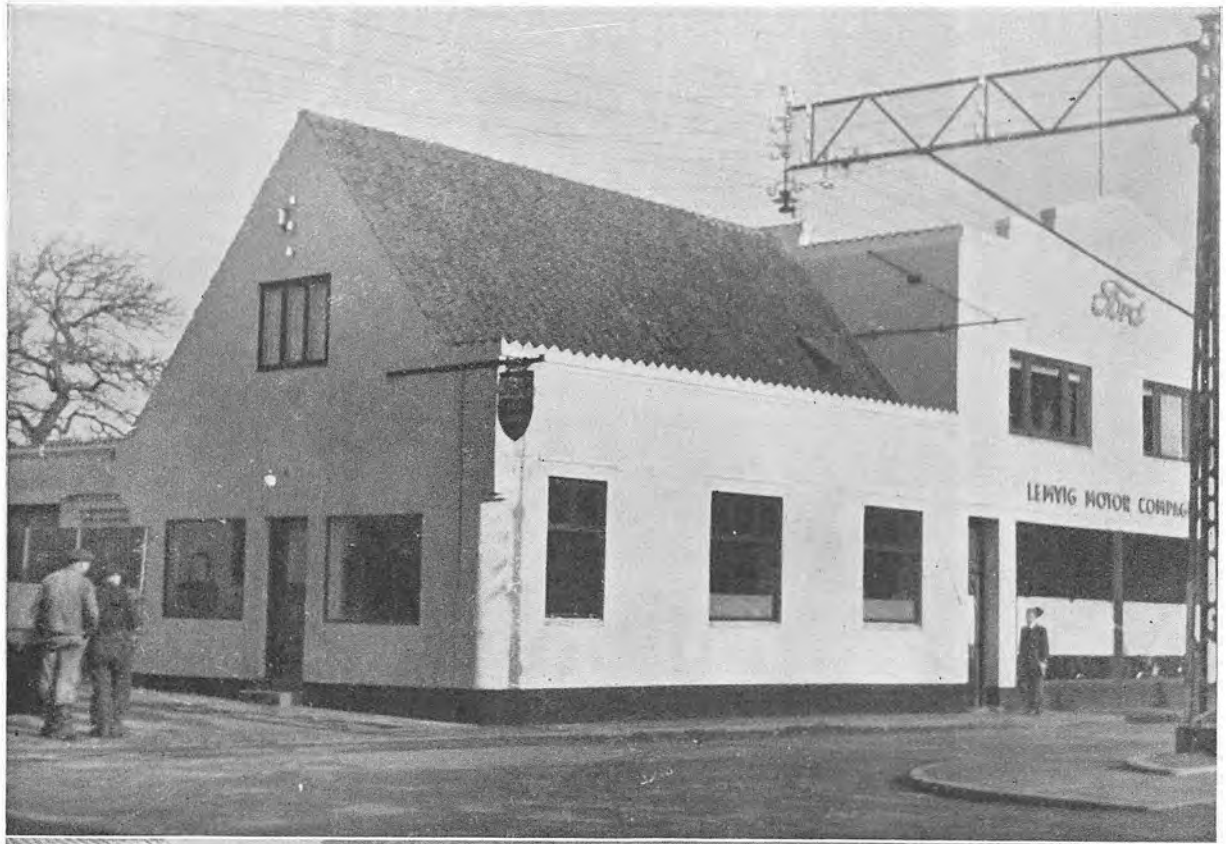
Ford
LEWYIG MOTOR

polyfoto v. CH. ROSENSTAND

SVIRREBOMMEN

Fotografisk Atelier

Byens
ældste
Slagterforretning

I Søndergade 14 ligger Byens ældste Slagterforretning.

Paa dette Sted begyndte Niels Christian Christensen Houstoer i 1895 sit Virke og oparbejdede i Løbet af faa Aar en solid Forretning, der efter hans Død blev overdraget til Sønnen, Niels Christian Christensen Houstoer, der har lært her og derfor har alle Muligheder for at kunne føre Forretningen videre i samme solide Bane som Faderen.

FOTOGRAF

M. RASMUSSEN

Vestergade 39

LEMVIG

Snedkermester J. Aaberg.

Snedkermester J. Aabergs Forretning blev grundlagt af Indehaverens Fader i 1875, og allerede i 1893 erhvervede den Sølvmedaille paa en Udstilling i Holstebro.

J. Aaberg blev født i 1876 og fik sin Læretid hos Faderen, hvoretter han var i København som Pudser og Polerer hos det kendte Pianofirma Hornung & Møller.

Efter at have besøgt baade Leipzig, Stuttgart og München arbejdede han en Tid som Svend hos Faderen, indtil han efter dennes Død overtog Forretningen.

Den tidligere Møbeludstilling blev i 1936 ombygget til Købmandsforretning, og i Stedet blev der tilbygget et nyt Udstillingslokale. Paa Værkstedet fremstilles der Møbler efter Bestilling, men der forhandles dog ogsaa Møbler fra andre Fabriker. Desuden foretages alle Møbelrestaureringer, ligesom der poleres brugte Møbler og Klaverer.

I Samarbejde med Snedkermester A. Madsen har Snedkermester J. Aaberg leveret Inventar til forskellige offentlige Bygninger, f. Eks. Raadhuset, Biblioteket, Kirken, Banken og Sygehuset.

Gustav Winther

Fotografisk Atelier

Torvet

Renseriet »RASK«

Under de Forhold, der hidtil har været herskende paa det rent „beklædningsmæssige" Omraade, har det været af uvurderlig Betydning, at der overalt i Landet er blevet oprettet Renserier, hvor det Tøj, som har skullet holde til mere end i normale Tider, har kunnet faa en omhyggelig Behandling og derved har været i Stand til at forlænge sin „Levetid".

Det var ganske naturligt for den unge Daniel Rask Vendelbjerg at starte det kendte Renseri RASK paa Kirkevej; han er nemlig Søn af den lige saa kendte Skrædermester Vendelbjerg — der iøvrigt har lagt Grunden til et helt Dynasti indenfor Branchen. Daniel Rask Vendelbjerg er skræderuddannet hos sin Fader, og efter at han i nogle Aar havde arbejdet som Svend her, startede han i December 1943 Renseriet. I Udhuset til Faderens Ejendom paa Kirkevej blev der opstillet et moderne Rense-Anlæg af Fabrikatet „Norva", der er det eneste af sin Art i Byen.

Her gennemgaar Tøjet sin Foryngelseskur — og trænger det til Reparationer af den ene eller anden Art, bliver de ogsaa foretaget her, hvor det jo er en Fagmand, der staar for Ledelsen af Virksomheden. „Norva"-Anlæget er et saakaldt 9 Kilo Anlæg, idet det paa een Gang kan tage 4—5 Sæt Tøj.

I Maskinen bliver Tøjet vasket i en bestemt kemisk Vædske, hvorefter det centrifugeres og tørres. Efter at det er blevet presset, er det klar til Aflevering. Rensemetoden er meget omhyggelig og ganske

uskadelig for Stofferne, en Kendsgerning, adskillige Mennesker tidligere har næret en vis Skepsis overfor, men den stigende Omsætning, der har præget Renseriet RASK siden Starten, er et tydeligt Bevis paa Rigtigheden heraf.

Det er naturligvis ikke alene Herrehabitter, der her faar en grundig og omhyggelig Behandling, men i lige saa høj Grad Damekjoler, Cotton Coats, Tæpper etc.

Indehaveren af Renseriet RASK, Daniel Rask Vendelbjerg, er iøvrigt en Mand med mange andre Interesser; saaledes kan det nævnes, at han i et halvt Aars Tid har været Leder af det lokale Orkester i F.D.F., hvor han har gjort et stort Arbejde for de unge Mennesker.

Købmand J. Roesdahl.

I Ejendommen Storegade 16 har Købmand J. Roesdahl sin Forretning. Tidligere laa den Storegade 13, hvor den i 1924 blev grundlagt af en Købmand Mollerup. Det var denne Butik, Roesdahl lejede i 1926, men i 1927 købte han den nuværende Ejendom og lod Lokalerne indrette til Formaalet. Der blev anskaffet nyt Inventar, og der er ingen, der mere tænker paa, at der her tidligere laa et Jernstøberi.

Købmand Roesdahl, der er født 1902, blev udlært i Lemvig og har senere været forskellige Steder som Kommis. Nu fører han som selvstændig Købmand alt indenfor Kolonial, Delikatesser og Isenkram, ligesom han under normale Forhold har en forholdsvis stor Omsætning i Brændsel.

Otto Mejdahls Terazzo- og Betonvarefabrik.

Paa Romvej 15 ligger Otto Mejdahls Virksomhed — det er herfra, der gaar Betonrør, Trappesten, Terrazzoplader etc. ud i Byen til Nybygninger.

Fabrikant Mejdahl begyndte sin Virksomhed i 1939 efter at have faaet en meget alsidig Uddannelse indenfor Branchen. Der lægges dog størst Vægt paa Fremstillingen af forskellige Fabrikata indenfor Terrazzo. Bag den røde Villa ligger Værkstedet, hvor Fremstillingen af de mange Ting foregaar. Her findes der to moderne elektriske Stampemaskiner til Fremstilling af Cementrør, og det er ogsaa her, Terrazzovarerne bliver fremstillet.

Terrazzoarbejde er et Speciale: smaa kantede Sten nedlægges i en Cementmasse, den tørres, slibes, spartles og tørres, hvorefter den atter slibes. Derved opnaar man et saa godt som uforgængeligt Materiale til Gulvbelægning, Trappesten, Gasbordsplader etc.

Selvom Fabrikant Mejdahl arbejder alene paa Værkstedet, har han dog ved et stort Arbejde opnaaet at faa en Kundekreds over hele Byen og Oplandet, hvor der anvendes betydelige Mængder Rør, Kegler til Septictanks o.s.v.

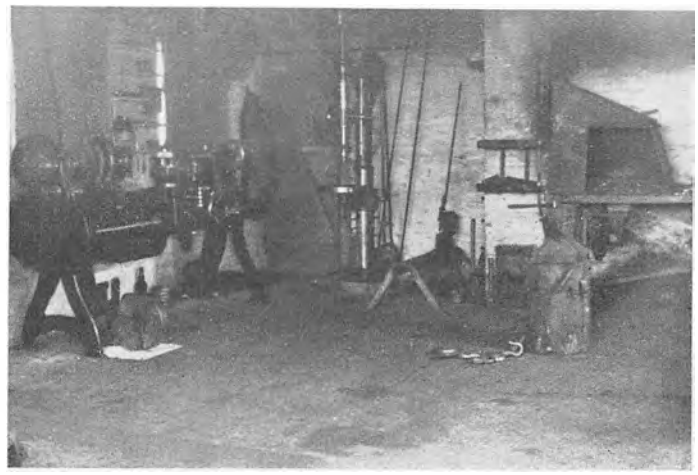

Maskinværkstedet i Havnegade . . .

I Juli 1943 startede Mads Skov Larsen sit Maskinværksted i Havnegade 50. Virksomheden blev indrettet i Murermester Chr. Møllers Ejendom, hvor Værkstedet efter kun 1½ Aars Forløb blev udvidet til det dobbelte, idet der er blevet foretaget Tilbygninger til Gaden.

Foruden Reparationsarbejde af enhver Art udføres der alt indenfor Smede- og Maskinbranchen, medens Elektrosvejsning er Værkstedets Speciale.

Maskinmateriellet er moderne og fornyes i saa vid Udstrækning, som Forholdene tillader det. Foruden Svejsemaskiner, Drejebænk, elektrisk Koldsav og elektrisk Haandboremaskine, har Mads Skov Larsen selv fremstillet et Stykke Finmekanik af beundringsværdig Art, nemlig en Søjleboremaskine, der er gennemført Præcisionsarbejde og dermed giver et Indtryk af den Nøjagtighed, hvormed der arbejdes paa Maskinværkstedet.

Murermester Anton Sørensen.

I 1885 blev Anton Sørensen født i Hygum. Han kom senere i Lære hos Murermester Niels Kokholm, hvor han var i 12 Aar, ligesom han var ansat hos forskellige Mestre paa Lemvigegnen, indtil han i Foraaret 1917 etablerede sig som selvstændig Mester. I 1932 opførte Murermester Sørensen en Villa i Storegade, men senere flyttede han

til Lindevej 18, hvor han nu har sin Byggeforretning; her findes ogsaa det Materiel, som en Haandværksmester i Dag maa være i Besiddelse af, saavel Stilladser som Materialer og Maskiner.

I Begyndelsen var det Murermester Sørensens Speciale at opføre Gaarde, men i de senere Aar har han sammen med andre Murermestre været med til en Del Byggeri i Byen. Det kan saaledes anføres, at Anton Sørensen deltog i Opførelsen af „Vasegaarden", Epidemisygehuset, Sygehusets Funktionærboliger o. a. Desuden har Murermester Sørensen Kalkningen af forskellige Bygninger i Entreprise, bl. a. Lemvig Kirke.

For et Par Aar siden anskaffede Anton Sørensen en Betonblandemaskine med Hejsespil. Den har fundet Anvendelse forskellige Steder, bl. a. ved Bygningen af en Del Bunkers i Byen, hvor Murermester Sørensen har beskæftiget en halv Snes Mand.

Murermester Sørensen beklæder forskellige Poster indenfor faglige Organisationer og er Medlem af Byraadet.

Jesper Peitersens Vaadbinderi.

Paa Teglgaardsvej 14 ligger Jesper Peitersens Forretning, der har Handel med Fiskeriartikler til Speciale. Forretningen, der har en Filial i Thyborøn, er grundlagt i 1918 af Indehaveren, der er født i Harboøre 1882. Fra sit 15. Aar og indtil Starten af Forretningen sejlede Peitersen som Fisker og lærte her de Krav at kende, der stilles til det Materiel, som gør Fiskeriet rentabel og derved sikrer Fiskeren en Fortjeneste, som kan danne Grundlaget for Fiskeriet overhovedet.

Der findes her Lemvigs eneste Vaadbinderi, der fremstiller Net — knyttet i Haanden. Forøvrigt købes de fleste Net hjem til Videreforhandling i Butiken. Jesper Peitersen er offentlig Auktionsleder for Skodborg og Vandfuld Herreder, en Stilling, han har beklædt siden 1935. Desuden er han Formand for Fiskeriforeningen fra 1917. Indenfor Lemvig Folkebank har Peitersen siddet i Bestyrelsen i en Aarrække, ligesom han i en sammenhængende Periode paa ca. 15 Aar har været Medlem af Byraadet.

Vaskeriet »RITA«

I Aagade 1 har Vaskeriet RITA Lokaler. Det blev grundlagt for fem Aar siden af dets nuværende Indehaverske, Fru Marie Damgaard.

Fru Damgaard, der har lært i Fru Poulsens Vaskeri i Søndergade, begyndte senere egen Virksomhed, men opgav det atter. I 1940 blev der dog lejet Lokaler i Aagade, og efter at de var blevet indrettet med det nye Formaal for Øje, fik Vaskeriet Domicil her.

Vaskeriet, der har en udstrakt Kundekreds i Lemvig, vasker baade grov og fin Vask, Fransk Vask. I det hele taget udføres alt indenfor Branchen, og Vaskeriet har faaet oparbejdet et godt Renommé i Byen.

Indenfor Vaskeribranchen har Fru Damgaard opnaaet at blive indvalgt i Bestyrelsen for midt- og vestjyske Vaskeriejerforening, hvor hun har haft Sæde i ca. 1½ Aar.

Bagermester HENRY OVERGAARD

er født i Ølgod 1917. Som 14-aarig kom han i Lære hos Konditor J. Paulsen i Esbjerg. Efter udstaaet Læretid fortsatte han hos samme Mester de følgende fem Aar, hvorefter han arbejdede forskellige Steder her i Landet.

I 1944 overtog han Bagerforretningen i Vejbelsgade 4, hvor han nu beskæftiger 2 Svende samt nogle unge Damer til Ekspedition.

Der bages baade groft og fint Brød, og Overgaard har derfor ikke alene sine Kunder blandt Landboerne. Han har hele Byen til Kunde!

»EDELWEISS«

Fru M. Mathiesen, der ejer Blomsterforretningen „Edelweiss" i Aagade, er født i Odense, og kom i sin Tid i Lære i Danmarks fineste Blomsterforretning: Ruth Jensen, Odense.

Senere fik hun Plads som Ekspeditrice hos „Edelweiss" i Fredericia, hvorfra hun rejste til Lemvig og fik Ansættelse i P. P. Madsens Blomsterforretning, inden hun begyndte selvstændigt.

Naar man træder ind i Forretningen, er det første Indtryk et straalende Flor af Blomster, arrangeret paa en sirlig Maade, og langs den ene Mur danner en Rødstensmur med Nicher den flatterende Baggrund. Det er dog ikke alene Blomster, der forhandles, selvom det er det væsentligste, men ogsaa Frugt og Grøntsager.

At Forretningen er i stadig Fremgang har bevirket, at det er blevet paakrævet at købe Jord udenfor Byen, hvor Dyrkningen af Blomster og Grønt til Salg i Forretningen allerede er paabegyndt.

THYBORØN ISVÆRK A/S

I 1929 stiftedes Aktieselskabet Thyborøn Isværk af Bjergningsentreprenør Claus Sørensen, der er administrerende Direktør, Grosserer Lindberg Tranberg og Overretssagfører Permin m. fl. med en Aktiekapital paa 100.000 Kr.

Den 20. Maj 1930 stod Isværket færdigt, og snart var Produktionen af Kunstis i fuld Gang. Den solgtes til en Pris af 20 Kr. pr. Ton i Modsætning til Naturisen, der tidligere importeredes og kostede omkring 30 Kr. pr. Ton og havde en ringere Værdi som Frysemiddel (ca. $^2/_3$ af Kunstisen). Der var visse Vanskeligheder med Fremskaffelse af Ferskvand, hvorfor der maatte anlægges 16 Stk. 6" Boringer ude i Klitterne.

I de første Aar var Produktionen 30 Tons pr. Døgn, men i 1937 var man naaet op paa det dobbelte, og i 1945 arbejdes der paa en Udvidelse til imellem 100 og 150 Tons pr. Døgn. Samtidig er Lagerrummet udvidet og kan nu rumme 900 Tons.

Isværket er forsynet med 2 Dieselmotorer paa henholdsvis 100 og 300 HK., begge udstyret med Vekselstrømsgeneratorer til at fremstille Kraft til Isværket, 2 ATLAS Kompressorer, Pumper og andre Hjælpemaskiner samt forbundet med Byens Elektricitetsnet, saaledes at der kan trædes til, naar Tilførslen svigter andre Steder fra.

Thyborøn Isværk har en stor Andel i, at Fiskekvaliteterne har været de bedste, hvorfor der er opnaaet de højeste Priser for Fisken paa Markederne i London, Berlin og Hamburg.

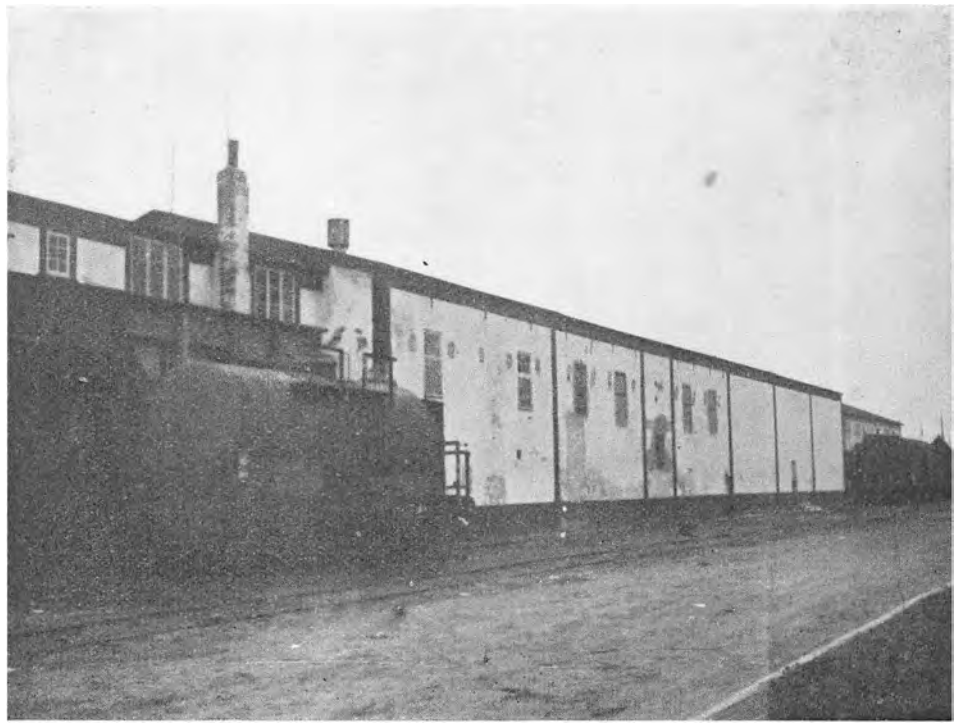

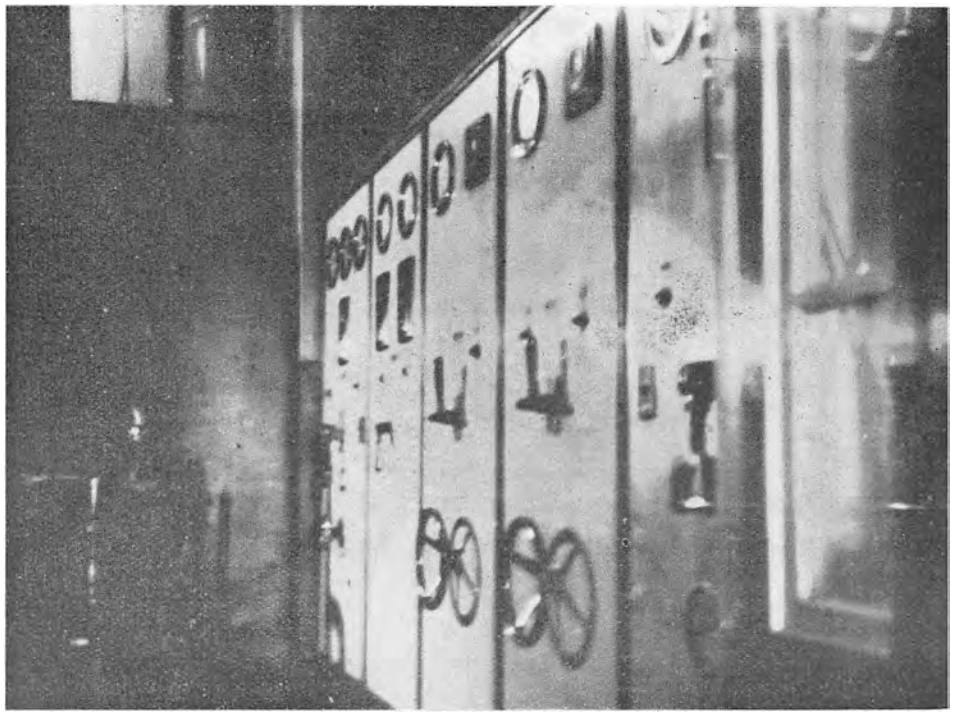

Valdemar Petersen's Kolonial- og Skibsprovianteringsforretning.

En Forretning, der er kendt blandt alle Fiskere og Skibsførere, der aflægger et Besøg i Thyborøn, er Valdemar Petersens Kolonial- og Skibsprovianteringsforretning ved Havnen.

Indehaveren, Valdemar Petersen, er født i Løgstør 1904, og kom i Købmandslære hos den nu afdøde Ephraim Jensen i Lemvig. Her fik den unge Mand sine første Indtryk af Handel, og hans Interesse blev snart at faa Foden under egen Disk. Efter udstaaet Læretid fortsatte han en Tid som Kommis, men i 1926 havde han samlet saa meget sammen, at han kunde tænke paa at faa sin Drøm om egen Virksomhed opfyldt.

Kun 22 Aar gammel drog han ud til Thyborøn, hvor han havde købt et Hus med Butikslokale, og her slog han sig saa ned. Efterhaanden fik han Forretningen sat godt i Gang, og gradvis voksede Kundekredsen.

I Dag er Valdemar Petersens Skibshandel i Bredgade en af de største i Byen, og efter at have gennemgaaet forskellige Udvidelser er den nu anerkendt som førende indenfor Branchen.

Den første Udvidelse af Forretningen blev foretaget 1930, da der blev bygget til Huset, hvorved saavel Butik som Lager blev betydeligt udvidet. Fem Aar senere fik Ejendommen en Etage yderligere, hvor der blev indrettet Privatlejlighed for Købmand Valdemar Petersen og Familien.

SKIBSHANDEL
VALDEMAR PETERSEN
Alfa
Margarine
Alt
i
Olie
Petroleum
&
Fernis
SKRAA
SNUS

Foruden Kolonial føres der et stort Udvalg i alt vedrørende Skibsproviantering og Delikatesser. Desuden har Valdemar Petersen Byens største Brændselslager beliggende bag Ejendommen.

Ved Starten havde Vald. Petersen kun et Bud som Medhjælp, men i Dag beskæftiger han 2 Kommis'er, en Lærling og en Karl.

Foruden sin Forretning har Vald. Petersen Interesser i flere Fiskekuttere som Ejer eller Medejer.

Jesper Peitersens Vaadbinderi.

Under Afsnittet af denne Bog om Lemvigs Erhvervsliv er Jesper Peitersens Virksomhed omtalt for Lemvigs Vedkommende, men i Thyborøn har Peitersen ogsaa haft Interesser. I 1929 — en halv Snes Aar efter Starten i Lemvig — aabnedes Filialen i Thyborøn, hvor Peitersen havde købt et tidligere Ishus, der blev ombygget til Forretning.

Ligesom i Hovedforretningen i Lemvig er det hovedsagelig Forhandling af Fiskeriartikler, der er Hovedformaalet, men desuden er der knyttet Vaadbinderi til denne Afdeling, ligesom der er Tovtjæreri.

Da Peitersen for snart tredive Aar siden startede sin Forretning i Lemvig, var han i Kompagni med Svogeren, men nu er der ansat yderligere fem Mand i Forretningerne.

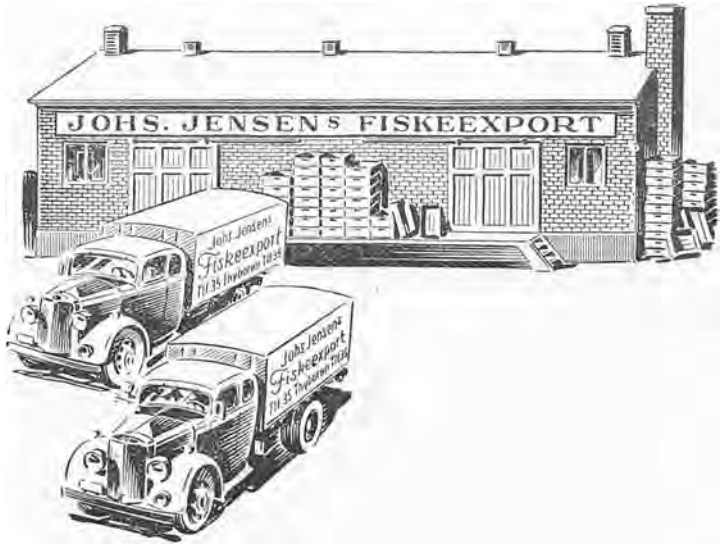

Johs. Jensens Fiskeeksport

Igennem den sidste halve Snes Aar — godt og vel — har der ved Vestkysten udviklet sig et enestaaende Forretningsliv i de Byer, der efterhaanden har faaet Betydning indenfor de Erhverv, der er nøje knyttet til Fiskeriet, hvor det foregaar efter mere industrialiserede Retningslinier.

Saaledes er det gaaet i Thyborøn, der er blevet en værdig Konkurrent til „Fiskernes Eldorado", Esbjerg. Der er nu organiseret en Fiskeindustri, som efterhaanden har faaet vidtrækkende Betydning for Landet som Helhed, ligesaavel som for Byen.

Der var derfor med velberaad Hu, Johannes Jensen i Efteraaret 1933 slog sig ned i Thyborøn efter at have ført en indholdsrig Tilværelse, der havde bragt ham viden om og lært ham en Masse, der senere blev Brug for herhjemme.

Fiskeeksportør Johannes Jensen er født i Vrist ved Harboøre i 1906. Efter at have faaet en almindelig Skoleuddannelse, som man fik det dengang ude paa Landet, kom han efter Konfirmationen til Grimsby i England, hvor han i et Par Aar var ved Fiskeribranchen.

Senere fik han et Indblik i de mere forretningsmæssige Forhold, hvorunder Fiskene betragtes som „Vare", der solgt paa den rigtige Maade til de rigtige Kunder, kan indbringe en smuk Sum.

Efter at være blevet sat ind i Forholdene kom han paa Kontoret hos Eksportfirmaet James Comes. Senere rejste han til Esbjerg, hvor han tilbragte en fem-seks Aar.

Som tidligere nævnt etablerede Johs. Jensen sig i 1933 om Efteraaret i Thyborøn, hvor han lejede et Pakhus. Sammen med et Par Arbejdere sled han i det med at skaffe Fiskene til Veje, fik dem pakket og sendt i Kasser med Is ud i den Verden, der ligger udenfor Danmark. Med Jernbane eller Lastbil gik Farten imod Syd, og snart var de danske Fisk fra Thyborøn naaet til Rejsens Maal, enten det var i Tyskland eller Holland og Belgien.

Efter et Par Aars Forløb havde Johs. Jensen bygget sit eget Pakhus med alle de nødvendige Installationer, der danner det egentlige Grundlag for en Virksomhed af denne Art. Samtidig anskaffedes to Lastvogne, men for Tiden køres der kun med den ene. Nu er der endvidere fire Mand fast ansat i Forretningen foruden en Chauffør.

Foruden at være en af de største Eksportforretninger i Thyborøn er Johs. Jensens Fiskeeksport ogsaa den ældste paa Pladsen.

I Kraft af sine faglige Kundskaber er Johs. Jensen derfor ogsaa blevet valgt til Formand for Thyborøn Fiskeeksportørforening, og har siden Foreningens Start i 1944 været dette.

I Aarene indtil Krigen vedligeholdt Fiskeeksportør Johs. Jensen regelmæssigt Forbindelsen med England, idet han havde en daglig Abbonnementssamtale med engelske Firmaer, hvorved han var i Stand til at følge Bevægelserne paa Afsætningsmarkedet, og derved dirigere sine Dispositioner herefter.

For to Aar siden har Johs. Jensen yderligere oprettet en Filial i Esbjerg, hvorved Forretningen yderligere er blevet udvidet, og har været medvirkende til at skabe Forretningen en stadigt stigende Omsætning.

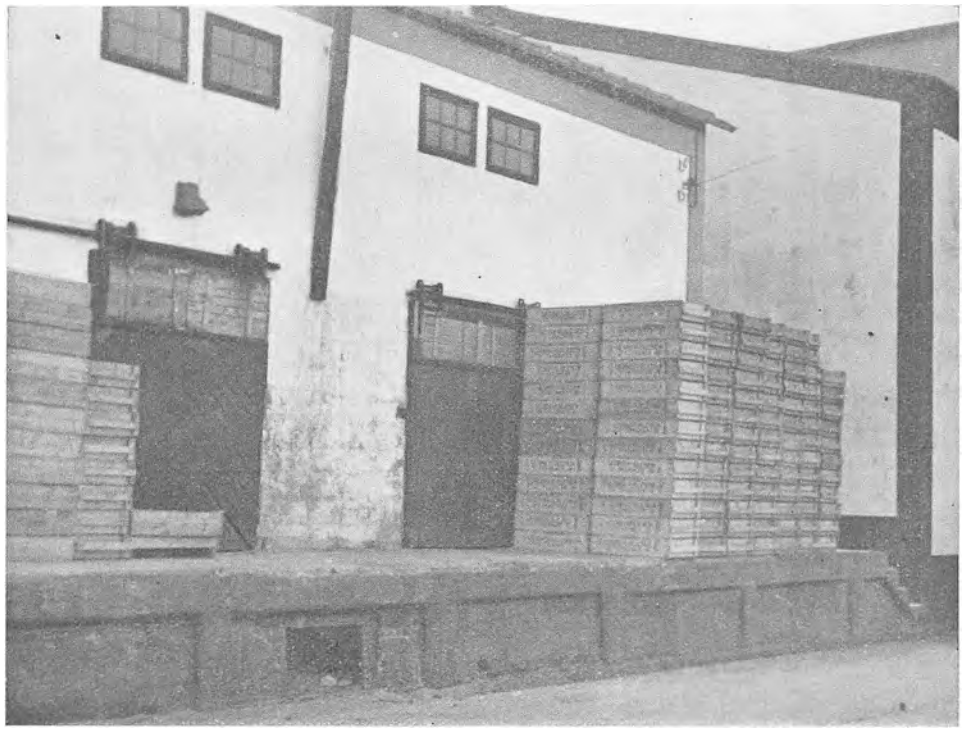

Georg H. Olesen's Fiskeeksport.

Thyborøn Havn, som i Aaret 1944 voksede til at blive Danmarks næststørste Fiskerihavn hvad Fiskeomsætning angaar, har i de senere Aar fostret flere Fiskeeksportforretninger.

En af de betydeligste af disse er Georg H. Olesen's, som blev startet i 1937 og omfatter Eksport af alle Aarstidens Fiskesorter.

Efter 8 Aars Arbejde indenfor Fiskebranchen startedes under meget beskedne Forhold, men Forretningen har siden haft en stadig Fremgang, som har medført, at Omsætningen er naaet op i Millionbeløb.

Olesen beklæder Pladsen som Bestyrelsesmedlem og Kasserer i Fiskeeksportørforeningen.

Fiskeeksportør MADSEN ESPERSEN

En af de største Eksportforretninger blandt de mange i Thyborøn indehaves af Kristen Madsen Espersen. Han er født i 1892 i Landsbyen Vile ved Glyngøre og er derfor allerede fra Barnsben vænnet til Synet af Vand, Baade, Fisk o.s.v. Det var derfor ganske naturligt, at han blev Fisker allerede i en ganske ung Alder.

Men at være paa Havet altid var dog ikke noget for den unge Madsen Espersen. Nej, saa hellere være sin egen Herre, selv bestemme over sin Fremtid — det var en anden Ting, og han nedsatte sig da i Aarhus, hvor han i den følgende halve Snes Aar havde en udmærket Fiske- og Vildtforretning.

Efterhaanden havde han faaet samlet sig en Startkapital sammen, og da Fiskeriet paa Thyborøn Havn voksede med rivende Hast, slog han sig ned ved Havnen, hvor der var rig Lejlighed til at faa oparbejdet en betydelig Forretning, hvis den rette Mand kom til.

Og Kristen Madsen Espersen maa have haft de Egenskaber, der var paakrævet, for inden længe havde han en god Eksportforretning — i Begyndelsen ikke noget særligt, men dog en Forretning, man var begyndt at regne med; det var omkring 1938.

Imidlertid ændrede Markedsforholdene sig betydeligt og gav en Række Virksomheder et Opsving, som forplantede sig til en Række andre Erhverv, der var afhængige af dem. Fiskeriet blev et Erhverv,

hvorom der gik sære Frasagn: Fiskerdrenge spiste 50-Kronesedler paa Smørrebrød og tændte „Sortbørscigaretterne" ved Tikronesedler.

Slet saa galt var det ikke, da Sagen blev rigtigt undersøgt, men Fiskeriet var blevet et godt og indbringende Erhverv, der atter gav Eksportforretningerne Anledning til et Opsving, der utvivlsomt har gavnet mange.

Efterhaanden kom der god Gang i Madsen Espersens Forretning. Hver Dag i Højsæsonen afgik der den ene Jernbanevogn efter den anden med Fiskekasser, der var forsynet med Is for at holde Fiskene friske. Nede paa Havnen var der Travlhed....

Eksportør Espersen havde i Begyndelsen ladet Fiskekasserne pakke direkte i Banevogne, men efterhaanden blev denne Fremgangsmaade for upraktisk, og i Stedet blev der lejet et Pakhus, hvortil Fisken bringes, efter at den er indkøbt paa Auktionen, der foregaar i Statens Auktionshal.

Efter en Finsortering pakkes Fisken atter i Kasser og transporteres derefter med Jernbanen eller en af de moderne Kølevogne af Fabrikatet MAN, der er i Stand til at laste helt op til 10 Tons.

Forsamlingshuset i Thyborøn.

For 2½ Aar siden købte Madsen Espersen en Bygning, der oprindelig var opført til Brug for et Maskinværksted. Han lod den ombygge til et mere anvendeligt Formaal, og nu danner den Rammen om den opvoksende Ungdoms livsglade Idræt og Gymnastik, ligesom den lokale Haandværker- og Borgerforening har Møde- og Festlokaler her.

Efter Købet blev den tidligere Fabriksbygning indrettet med en stor Sal, hvortil hører en fast Scene foruden Køkken og Omklædningsrum. Desuden er der saavel faste som løse Redskaber til Brug ved Gymnastikundervisningen. I Tilknytning hertil er der indrettet Omklædningsrum med Brusebad, saaledes at Forsamlingshuset er fuldt tidssvarende indrettet og derved opfylder en dobbelt Mission, dels at træne den ny Tids Ungdom til Imødegaaelse af Fremtidens Krav og dels at være Samlingsstedet for Mennesker, der under festlige Former ønsker at manifestere deres Samhørighed med deres Land.

Andreas Mollerup.

For femten Aar siden nedsatte Andreas Mollerup sig i Thyborøn, hvor han aabnede sin Skibsprovianteringsforretning. Oprindelig var Mollerup født i Harboøre, og det var derfor ganske naturligt, at han blev Fisker som Faderen. Kun fjorten Aar gammel begyndte han at sejle — først paa andres Baade, senere med sin egen — men Helbredet kunde ikke staa for Strabadserne, og han startede derfor sin egen Forretning i Thyborøn — ikke ret langt fra Havnen.

Han købte Ejendommen og lod den udvide ved en Tilbygning, saa den blev egnet til Formaalet. Desuden er der nu opført et Pakhus paa Hjørnet af Ternevej og Svanegade til Opbevaring af Brændsel. Desuden handler Købmand Mollerup med alle Varer indenfor Branchen, saasom Kolonial, Delikatesser, Fiskeriartikler, Olietøj, Tovværk, Olie, Petroleum etc., og Forretningen har i de forløbne Aar opnaaet en stigende Omsætning, hvilket i væsentlig Grad skyldes, at der har været en stadig voksende Trafik paa Havnen af Fiskefartøjer.

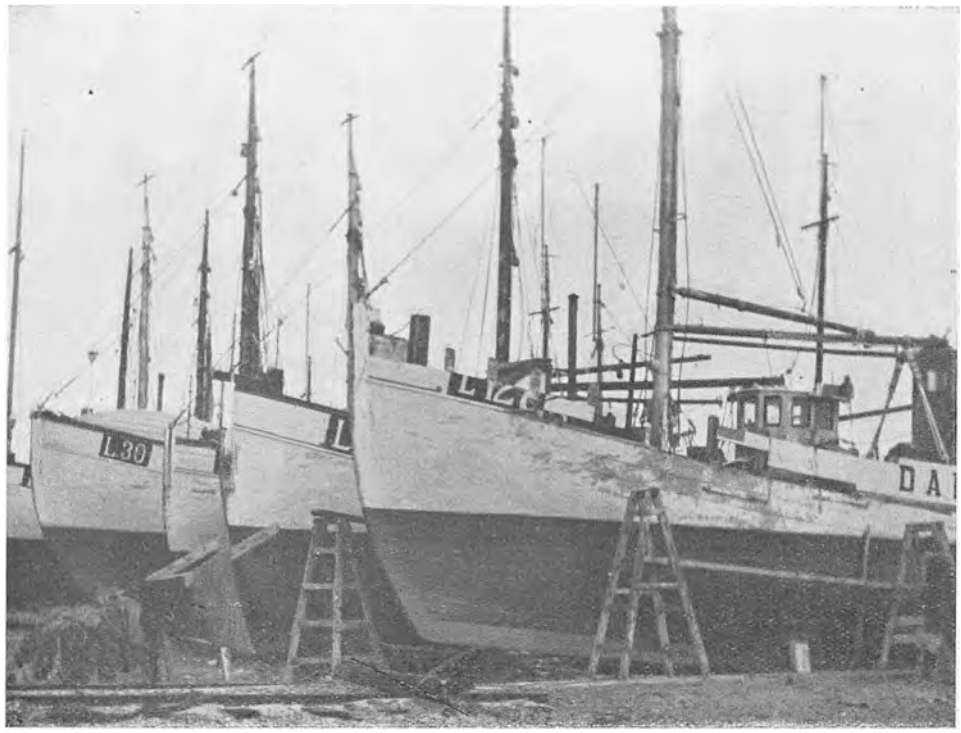

Ragnar Christensens Skibsbyggeri.

Syd for Havnen i Thyborøn ligger Ragnar Christensens Skibsbyggeri ved det saakaldte Sydbassin. Indehaveren af Virksomheden, der beskæftiger syv Mand — undertiden flere — er født i Thyborøn, hvor han lærte som Skibstømrer hos Christensen & Petersen. Efter endt Læretid kom han i 1939 til Holsteinsborg paa Grønland, hvor han arbejdede som Skibstømrer.

Da Krigen nærmede sig Danmark, tog han til København, hvor han i fire Maaneder besøgte Det tekniske Selskabs Skole, hvorefter han vendte tilbage til sin Fødeby for i 1941 at købe Skibsbyggeriet. Virksomheden var dengang en Del forfalden, men snart havde Ragnar Christensen faaet den restaureret og udvidet.

Ragnar Christensens Skibsbyggeri er det eneste i Byen, der har Bedding, og der kan samtidig hales ikke mindre end syv Kuttere op paa denne, hvoraf Gennemsnitsvægten kan naa op til ca. 40 Tons.

Paa Skibsbyggeriet foretages hovedsagelig Reparationer, dels af Kuttere, der er hjemmehørende i Thyborøn, dels af andre Skibe, der anløber Havnen.

Vognmand Chr. Rønn.

Blandt de mange Kølevogne, der daglig kører gennem Jylland, med Udgangspunkt enten i Esbjerg eller Thyborøn, er der en Del fra Vognmand Chr. Rønn's Vognmandsforretning i Thyborøn.

Indehaveren af denne Virksomhed, Chr. Rønn, er født i Harboøre og var i Aarene indtil 1930 Fisker, men i 1935 startede han i Thyborøn en Vognmandsforretning med een Lastvogn. Forretningen var lige fra Starten baseret paa Kørsel med Eksportvarer, saasom Fisk og Kød, og efterhaanden var Behovet for Kørsel vokset saa meget, at det blev nødvendigt for Chr. Rønn at anskaffe mere Materiel.

Saaledes har Chr. Rønn nu en Vognpark paa fem store Kølevogne, hvoraf den største med Paahængsvogn kan laste ti Tons. Ved Vognene er der to Mand til hver, naar der køres i Udlandet, hovedsagelig Tyskland, Holland og Belgien. Garageanlægget er beliggende i Lemvig, hvor de fleste af Chaufførerne bor.

Vognmand Chr. Rønn er Næstformand i Thyborøn Havns Fiskeriforening, en Stilling, han har beklædt i mange Aar. Desuden er han Taksationsmand for Forsikringsselskabet for danske Fiskefartøjer.

Svend Jepsens Installationsforretning.

Hvad „Oplysningen" i Thyborøn angaar, har Svend Jepsen — siden han begyndte sin Forretning i Bredgade — sørget for denne til Fuldkommenhed. — Medens han var i Lære hos Faderen i Lemvig, skete det gentagne Gange, at de maatte rejse til Thyborøn og arbejde, da der ikke fandtes nogen Elektro-Installatør paa disse Kanter.

Dette Behov benyttede Jepsen sig af, da han blev selvstændig og grundlagde sin Forretning her.

Først havde han været ude at se sig om og lært noget mere. Efter at have arbejdet i 4½ Aar som Svend i Lemvig og Omegn, rejste han til Aarhus, hvor han i 1931 tog Installatøreksamen fra Aarhus tekniske Skole, og nu kunde Jepsen — efter en Arbejdsperiode i Hovedstaden — begynde som selvstændig i Thyborøn, hvor han nu beskæftiger to Montører.

I 1938 blev han autoriseret Installatør og i 1940 aut. Gas- og Vandmester.

Motorreparationsværkstedet Skaarup & Salskov

Dette Firmanavn har en kendt Klang hos enhver i Thyborøn, der er Ejer af en Motor. — At Forholdet er saadan, er naturligvis ikke ubegrundet, da Firmaet siden Starten har kunnet paatage sig alt forefaldende Arbejde i Maskinbranchen.

Skaarup, der er den ældste, kom — efter at have lært som Smed i Nørhaa, og senere rejst som Svend — til Thyborøn i 1921, hvor han blev ansat som Smedemester ved Vandbygningsvæsnet. —

Imidlertid begyndte han for sig selv i 1931, fortrinsvis med almindeligt Smedearbejde; men efterhaanden, som der blev mere Maskinarbejde, blev det nødvendigt at have en Mand fast til dette Arbejde. Og her var det, at der var Brug for Salskov. —

Han kom til Thyborøn efter at have udlært hos Johan Andersen, Lemvig; derefter sejlet som Smører paa Statens Havundersøgelsesskib „Dana" og paa Redningsdamperen „F. V. Mortensen". —

Siden Skaarup begyndte alene i det lille Træskur, som dengang udgjorde Værkstedet, har Forretningen gennemgaaet en synlig Udvikling, idet den nu er beliggende i en Nybygning med lyse og behagelige Arbejdsforhold for de 6 Mand, som er beskæftiget her, foruden Indehaverne. —

Brdr. Kruse's Vaadbinderi

En Virksomhed, der er velkendt blandt Fiskere og er hjemmehørende i Thyborøn, er Brødrene Kruses Vaadbinderi, der har Domicil i Bredgade. Det er det ældste Vaadbinderi i Thyborøn og er oprindelig grundlagt af Faderen til de nuværende Indehavere. Han var oprindelig Fisker og hed Abraham Kruse. I 1927 begyndte han paa Binderiet, og efter at han var blevet syg, bestyrede Sønnerne Forretningen. Et Aar før hans Død overtog de Virksomheden, der blev flyttet fra Vrist til Thyborøn.

Begge Indehaverne har ligesom Faderen været Fiskere — Kristian Kruse i seks Aar og Peter Kruse i to Aar. De beskæftiger sig nu udelukkende med Fremstilling af Snurrevod, ligesom der forhandles Kroge og andet Tilbehør til Fiskeriet.

Saavel Værkstedet som Huset er opført i 1931, og her forarbejdes de Net, som kommer fra Fabrikerne; de knyttes til Vaad, tjenlige til ganske bestemte Formaal. I de senere Aar er Antallet af Kuttere steget, dels af Baade hjemmehørende i Thyborøn og dels Kuttere, der anløber Havnen, hvorved Omsætningen er steget betydeligt, og Brdr. Kruse beskæftiger da ogsaa ofte flere Medhjælpere.

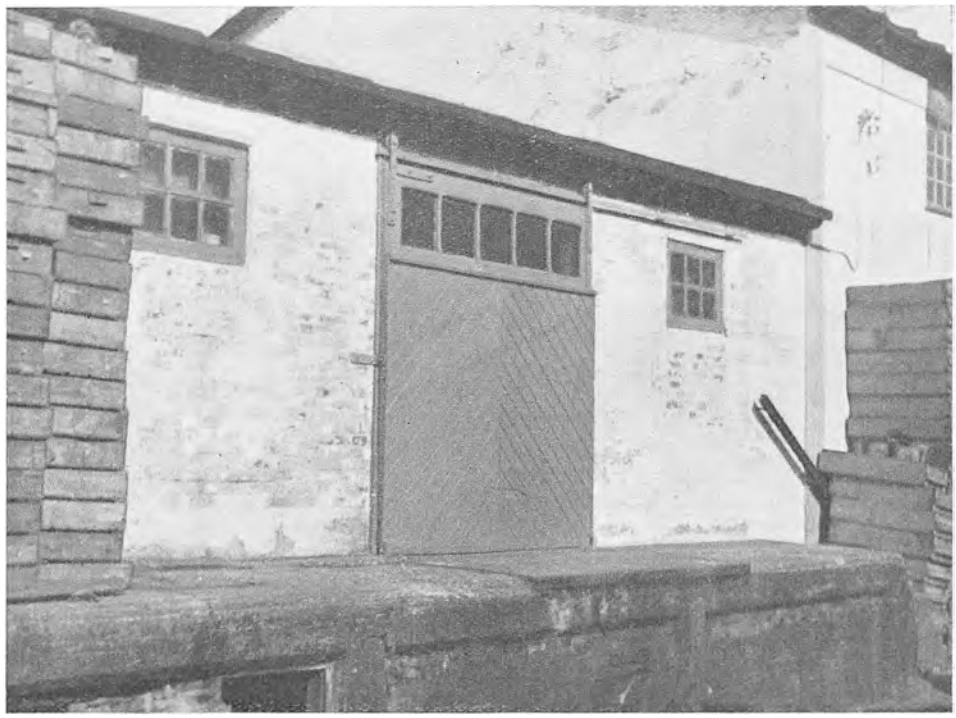

Erik Weie's Fiskeeksport

En af de ældste Eksporforretninger i Thyborøn er Weie's Fiskeeksport, idet den blev grundlagt af den nuværende Indehavers Fader, K. Weie, i 1925. Han drev selvstændig Eksportforretning, samtidig med at han opkøbte Fisk til Fiskeeksportfirmaet Fischer Jensen, Esbjerg, som er et af Landets største.

Erik Weie overtog Forretningen efter Faderens Død i Juni Maaned 1944.

Da han i 16 Aar havde en ledende Stilling ved Thyborøn Fiskeauktion, i hvilket Tidsrum Fiskeauktionens Salg steg fra Kr. 400.000,00 i Aaret 1928 til Kr. 12.000.000,00 i Aaret 1944, fik han indarbejdet alsidige Kundskaber om Fisk og Eksport i sin Helhed.

P. Ruby's Skibshandel

Den første Skibsprovianteringshandel i Thyborøn blev aabnet i 1917 af Købmand P. Pedersen, Ørum & Co. i Lemvig. I 1921 lejede P. Ruby Forretningen af Ørum & Co. Købmand P. Ruby er født i Harboøre 1887. Som ganske ung tog han ud paa Havet som Fisker, og her tjente han under sidste Verdenskrig en Del Penge, som blev anvendt til Overtagelse af Ørums Forretning ved Havnen i Thyborøn.

Efter seks Aars Forløb købte Ruby Forretningen, som siden er blevet udvidet i 1928—29. Den er nu kendt blandt de søfarende for sit omfattende Udvalg i alt indenfor Skibsprovianteringsbranchen. Allerede et Par Aar efter Overtagelsen begyndte P. Ruby endvidere at handle med forskellige Trikotagevarer, og paa den Maade er det i Tidens Løb blevet en kendt og anset Forretning.

I de første Aar deltog Fruen i den daglige Forretningsgang, men nu er der to Sønner, der er oplært i Forretningen og passer Forretningen selvstændigt.

Lars Tommerups Søekvipering.

Saasnart Toget ruller ind paa Thyborøn Havns Station, er den første Forretning, man faar Øje paa, uvægerlig Lars Tommerups Søekvipering.

Lars Tommerup, der paa Grund af Sygdom ikke kunde blive ved sit Fag — Fiskeriet — begyndte 1935 med en lille Cigarforretning omme mellem Pakhusene. Denne solgte han dog i 1939, da Bygningen, hvor Forretningen nu har til Huse, var færdig til Indflytning. Herfra optog Tommerup Handel med alt, hvad en Fisker kan have Brug for af Beklædning og deslige. Desuden har han Eneforhandling af Texas Olie, hvad der under normale Forhold betyder en hel Del i Form af et omfattende Salg til Fiskekuttere. Lars Tommerup har desuden betydet en Del for Sporten i Thyborøn, idet han var med til at starte den derværende Idrætsforening.

Bovbjerg Badehotel.

Ude ved Vestkysten ligger et af Landets mest kendte Badesteder, nemlig Bovbjerg.

Kun 100 Meter fra Stranden ligger Badehotellet, der blev bygget 1901. Oprindelig var der Kro i en gammel Strandfogedgaard, der tilhørte Chr. Larsen, som havde faaet Bevilling til at drive Kro her. Hans Udkomme havde tidligere været magert, dels fordi det var en daarlig Forretning at være Strandfoged, og dels fordi Havet „aad" hans Jord.

I 1891 købte den kendte Maler Kristian Bjerre Strandfogdens Gaard og fortsatte som Kromand, indtil han i 1901 lod Hotellet bygge. Indtil 1905 blev den gamle Kro anvendt som et Anneks, men efter at Hotellet var blevet udvidet, maatte den gamle Gaard vige Pladsen, og den blev da revet ned.

Hotellet ligger paa et Sted nu, hvor det er sikret mod den Skæbne, der har ramt adskillige af Vestkystens Ejendomme. Der er bygget

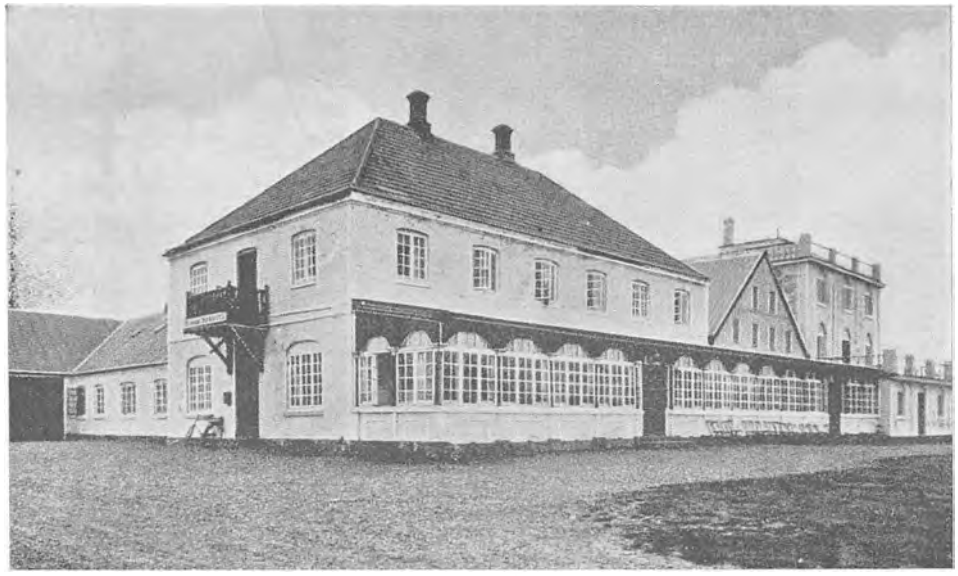

vældige Høfder, som sikrer Kysten, og derved har Badehotellet faaet Tid til at blive landskendt.

Hver Sommer strømmer der en umaadelig Skare Turister imod Vestkysten, hvor Havet endnu er utæmmet, og hele Sæsonen rører der sig et broget Liv paa Stranden.

Bovbjerg Badehotel indehaves nu af en Søn af Maleren Kristian Bjerre, K. Bjerre, der overtog Hotellet i 1936. Hotellet er moderne indrettet og disponerer over 50 Sengepladser. Paa de fleste Værelser er der baade koldt og varmt Vand installeret, ligesom der er hyggelige Opholdsværelser for Gæsterne.

Ud imod Havet ligger den store Glasveranda, hvor der finder Servering Sted. Desuden er der Festsal til Raadighed ved særlige Anledninger. Kort før Krigens Udbrud blev der endvidere anskaffet nyt Inventar, saaledes at Hotellet kan tage Konkurrencen op med de førende Badehoteller i Landet.

Som et Minde om de to Fætre, Kristian og Niels Bjerre, hænger der en smuk Samling af disse Kunstneres bedste Værker paa Hotellet og vidner om denne pragtfulde Egn af Danmark, der har inspireret en Mængde Malere og Digtere — med Held!

Bovbjerg Badehotel, der forøvrigt er aabent hele Aaret, raader over adskillige Badehuse paa Stranden til Gæsternes Afbenyttelse.

Købmand H. PINHOLT

I 1895 startede Købmand Pinholt sin egen Forretning med Hjemsted i Harboøre. Ved Starten havde Forretningen til Huse i det nuværende Alderdomshjem, men senere flyttedes den til den nyopførte Ejendom (1902) i Nærheden af Jernbanestationen. Efter Købmand J. J. Pinholts Død i 1920 drev hans Enke den videre, indtil den i 1925 blev overtaget af den nuværende Indehaver, Henry Pinholt, der paa det Tidspunkt havde afsluttet sin Studentereksamen.

Forretningen er en blandet Landforretning med Kolonial, Isenkram, Brændsel og en Række andre Grovvarer. I 1941 blev der bygget nye Lagerlokaler, ligesom Forretningen for et Par Aar siden fik nyt Inventar.

Købmand H. Pinholt er Medlem af Bestyrelsen for det lokale Vandværk, en Post han har beklædt i 9 Aar. Desuden har han i de sidste tyve Aar været Centralbestyrer, men har paa Grund af Forretningens Vækst maattet afstaa fra dette Hverv.

BONNET MASKINFABRIK

I 1890 grundlagde Søren Emtkjær Bonnet Maskinfabrik — ikke ret langt fra Jernbanen, og som den hidtil eneste Maskinfabrik i Bonnet. Ved Starten blev der fremstillet Maskiner af forskellig Art, som blev afsat til Landbruget, foruden Specialmaskiner til Bagerier. I 1939 overtog den nuværende Indehaver, Charles Emtkjær, Fabriken efter Faderens Død og fortsatte derefter Fabrikationen, der efterhaanden er gaaet over til Fremstilling af et Speciale, nemlig Kron-Spidshjulet, der anvendes i Automobiler.

Det cromlegerede Staal skaffes hjem som Raagods, hvorefter det smedes og forarbejdes til Tandhjul, hvorefter det hærdes. Til Brug ved Fremstillingen anvendes en Maskine, der er den eneste i sin Art herhjemme, idet den er kombineret Tandhjulshøvl og Fræsemaskine. Desuden kan det nævnes, at Virksomheden har egen Kraftstation, tidligere drevet ved Raaolie, nu ved Hjælp af en Generator.

Charles Emtkjær er udlært hos Faderen, og senere har han en Tid været ansat ved Vandbygningsvæsnet i Ferring.

Bonnet Ægeksport er startet af den nuværende Indehaver, Kjeld Sørensen, der er født i Himmerland 1897. Efter udstaaet Læretid var han i forskellige Virksomheder i Jylland og paa Fyn. Imedens han var Marinesoldat i København, var han tillige Revisionsassistent hos Vekselererfirmaet Joh. Lewin & Co., der dog ikke eksisterer mere. Efter i nogle Aar at have haft egen Købmandsforretning slog Kjeld Sørensen sig ned i Bonnet, hvor han begyndte Byens første og eneste Eksportforretning.

Villaen og Pakkeriet blev købt et Par Aar senere og indrettet til Formaalet; saaledes blev Villaen ført op i to Etager og sammenbygget med Ægpakkeriet, som under normale Forhold beskæftiger 10—15 Mennesker. Desuden er der en Lagerbygning, der kan rumme ca. 40 Tons Æg, foruden at der er indrettet en Præserveringsanstalt. I Pakkeriet er der installeret en moderne Ægsorteringsmaskine med en Kapacitet paa 8.000 Stk. i Timen. Samtidig med Sorteringen gennemlyses Æggene. Denne Maskine har alene fire Mands Betjening.

Med Bane transporteres Æggene i Kasser til baade Ind- og Udland, men for Tiden har Forholdene krævet, at der i Sammenhæng med Ægeksporten drives engros-Virksomhed med andre Varer, nemlig Kaffeerstatning, Frugt, Kartofler etc.

En Dag i Maj 1901 kom *Bødker Anton Nissen* vandrende ad Landevejen fra Ringkøbing til Bækmarksbro med sin Vadsæk paa Ryggen. Her gemte han det eneste, han ejede af pengemæssig Værdi, nemlig Værktøjet. Energien og Arbejdsglæden fik han snart omsat i Form af en Forretning i stadig Fremgang. Han begyndte sin Virksomhed som Bødker i Bækmarksbro i en forhenværende Faaresti, der var 16 Kvadratalen, og snart gik der en stadig Strøm af Smørdritler ud af dette beskedne Værksted.

Samtidig med, at Elektricitetsværket i 1915 blev aabnet, var Bødker Anton Nissen færdig med Ombygning af sin Villa, og i en Sidebygning var der installeret Maskiner til Brug for Fremstillingen af Ajletønder til Eksport og Vaskemaskinen „Fix", der har gaaet sin Sejrsgang over hele Landet. Det er under normale Forhold denne Gren af Fabrikationen, der er den betydeligste — ikke mindst paa Grund af at den Opfindelse, som Nissen her har gjort, betyder en meget stor Hjælp for Husholdningerne rundt omkring i Landet.

Bødkermester Anton Nissen er en Mand, der med Liv og Sjæl interesserer sig for Byen, og han er da ogsaa valgt ind i Bestyrelserne for Elektricitets- og Vandværket, ligesom han i 12 Aar har været Formand for Sygekassen og i en Aarrække Formand for Borger- og Haandværkerforeningen i Bækmarksbro.

Rugemaskinfabriken „PRIMULA"

I 1907 købte Tømrermester Aksel Løkke Grunden paa det Sted, hvor nu Rugemaskinfabriken „Primula" har Lokaler paa Bøvlingbjerg imellem Bækmarksbro og Bovbjerg. Virksomheden startedes samme Aar med Opførelse af en mindre Værkstedsbygning, og i de første Aar derefter gav Aksel Løkke sig kun af med Tømrer- og Bygningssnedkerarbejde ved Opførelse af nye Bygninger, senere kom der Entreprenørarbejder til, men nu er Virksomheden næsten udelukkende gaaet over til Fremstillingen af „Primula" Rugemaskiner.

Tømrermester A. Løkke blev født i Bøvling 1877 og havde efter udstaaet Læretid besøgt Teknologisk Institut og Vallekilde Haandværkerskole.

I 1929 gik Tømrermester Løkke over til Fabrikation af Rugemaskiner, og Aaret efter blev Virksomheden med denne Produktion for Øje udvidet. Efter endnu seks Aars Forløb blev Virksomheden yderligere udvidet til det nuværende Omfang. I Begyndelsen beskæftigede Tømrermester Løkke kun 3—4 Mand, men efterhaanden som Virksomheden voksede, og Fabrikationen begyndte at give gode Resultater paa Afsætningsmarkedet, blev der antaget flere Folk, og der har i gode Perioder været beskæftiget helt op til 36 Mand i Virksomheden.

I September 1942 afgik Axel Løkke ved Døden, og hans Søn, Viggo Løkke, leder nu Virksomheden for sin Moder, Fru Marie Løkke, der er Indehaver af Virksomheden.

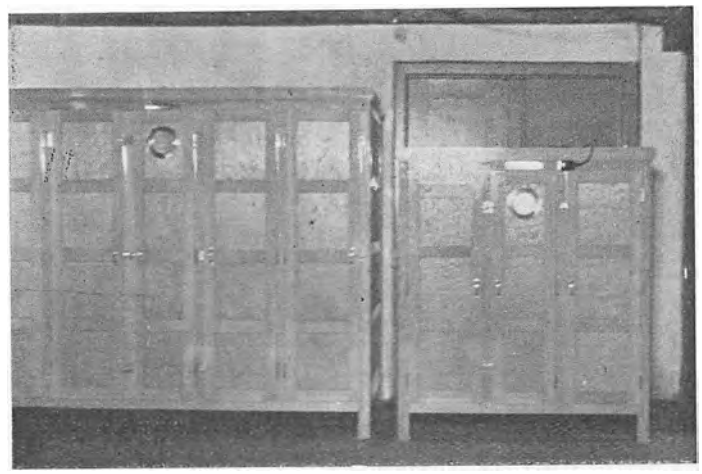

RUGEMASKINFABRIKEN „PRIMULA"

RUGEMASKINFABRIKEN „PRIMULA"

Efterhaanden som Fabriken har gennemgaaet en voksende Udvikling, er der blevet anskaffet de bedste Maskiner til Snedkeriet og Blikkenslagerværkstedet. Paa denne Maade har Rugemaskinfabriken „Primula" været i Stand til at hævde sig i Konkurrencen og har opnaaet smukke Resultater paa udenlandske Markeder, saaledes bl. a. i Sverige, Finland, Norge og Letland. I England blev der oprettet en Fabrik, idet der eksporteredes Maskiner dertil, og senere kom der en Fagmand derover for at sætte det hele i Gang.

Foruden Rugemaskinerne er der ogsaa i de senere Aar blevet optaget en ny Fabrikation, nemlig Fremstillingen af Bistader.

Rugemaskinerne anvendes saavel til Petroleum som til Elektricitet og har overalt faaet en glimrende Omtale, der viser, at det her drejer sig om førsteklasses Arbejde helt igennem.

Tømrermester J. Brask Christensen.

I 1920 kom Tømrersvend J. Brask Christensen til Bøvlingbjerg efter at have gennemgaaet en alsidig Uddannelse i en Række forskellige Byer Landet over. Han blev født i Bøvling Sogn 1893, blev udlært hos Tolvtevad Jensen, Struer, og var som Svend i Struer, Hobro og Viborg, indtil han etablerede sig som selvstændig Mester i en Ejendom, han selv havde ladet opføre paa en Brandtomt. Bagved Ejendommen blev Værkstedet opført — og saa tog han fat.

Fire Aar efter blev de første Maskiner installeret efter en Udvidelse af Værkstedet, og i 1931 blev der opført et nyt Maskinværksted, hvori Maskinerne blev installeret. Paa det Tidspunkt var Antallet af Svende og Arbejdsfolk vokset til en 5—6 Mand, men senere er det faldet paa Grund af Tidernes Vanskeligheder.

Foruden en Del Bygningssnedkerarbejde ved Nybygninger paatager Værkstedet sig forskellige Reparationsarbejder.

Tømrermester Brask Christensen har forskellige Tillidshverv indenfor Forsikringsbranchen, ligesom han i et Par Aars Tid har været Medlem af Sogneraadet.

Købmand J. A. Jørgensen.

Der, hvor *Købmand Jørgensens Forretning* nu ligger, var der i gammel Tid en Brugsforening, men den blev senere omdannet til Købmandsbutik og i 1895 overtaget af Chr. Jørgensen, den nuværende Indehavers Fader. Han drev Købmandshandel her, foruden at han havde Fiskeeksport til Eckernförde og andre tyske Byer. Efter hans Død i 1933 fortsatte hans Enke Forretningen, der endelig i 1942 blev overtaget af Sønnen, Jørgen Anker Jørgensen.

Det er en gammel Købmandsgaard, og den fører alt indenfor Kolonialvarer, Delikatesser, Isenkram og Brændsel. Forretningen er den ældste i Bøvlingbjerg.

J. K. Søgaard, Bonnet Stationsby.

I Bonnet Stationsby — lige Syd for Jernbaneoverskæringen — ligger J. K. Søgaards Smedeværksted, hvorfra de kendte Centralvarmekomfurer „Sanct Jørgen" udgaar.

Indehaveren af Værkstedet, J. K. Søgaard, er født i Haderup ved Skive, og gennemgik sin Lære hos Smedem. Otto Nielsen, Sunds. I Aarene fra 1907—1919 havde han egen Virksomhed i Nr. Vium, men flyttede saa til Bonnet, hvor han siden har haft en Forretning, der i sin Tid er startet af en Mand ved Navn „Gamle" Frederik Smed.

Ved Overtagelsen var der udelukkende lagt Vægt paa Grovsmedearbejde, men det varede ikke længe, før der blev optaget en ny Gren, nemlig Installation af Centralvarme og Sanitet, og senere Fremstilling af ovennævnte Centralvarmekomfurer, som er meget udbredt og anerkendt i Omegnen.

Smedemester J. K. Søgaard har i en Aarrække været Formand for Ringkøbing Amts Smedemesterforening, ligesom han har haft flere andre Tillidshverv.

Bagermester Johs. Vendelbjerg, Ramme.

I 1914 blev Johannes Vendelbjerg født som Søn af den kendte Skrædermester Vendelbjerg i Lemvig. Han kom i Lære hos Bagermester Johansen i sin Fødeby og blev udlært hos Bager Dahl. I de følgende Aar var han rundt omkring hos forskellige Mestre, dels i Skjern, Skalkhøj og Bøvlingbjerg, dels i andre Byer, hvor der var Mulighed for at faa lært noget.

I 1942 kom Bagermester Vendelbjerg til Ramme, hvor han købte den nuværende Ejendom med Forretning, hvor der tidligere havde været drevet Bageri gennem 45 Aar. Kort Tid efter blev Bageriet moderniseret, og der anskaffedes ny Maskiner. Butikslokalet blev ligeledes moderniseret.

Som den eneste Bagerforretning i Byen har Vendelbjergs Bageri og Konditori opnaaet at faa en stadigt stigende Omsætning. Der føres saavel groft Brød som finere Kage og Flødeskumskager.

Ramme Maskinfabrik
og Maskinforretning

Brændesav med Kugleleier og Rullebord

Fabrikation

og

Forhandling

Vaadvaskere, selvudsmidende med Træ- eller Jernbom

Direkte Salg

fra Landets førende Importfirmaer og Fabriker
i Landbrugsmaskiner

»Nordsten« Tærskeværker og automatiske Pressere
»Dronningborg« Tærskeværker, Halmpakkere og Kværne
»Mac Cormick« Høstmaskiner, Hesteriver og Høvendere
»Ceres« og »Saxonia« Radsaamaskiner
»Villemoes« Gødningsspredere
Alt i Foraarsredskaber

Lysnethegn
»Grand«, »Stød«, »Ballerup« og »Cowboy«
Stort Lager af Tilbehør

Søren Tang

FIRMAFORTEGNELSE

LEMVIG

Aaberg, J. 135
Aasted, Emil 102
Abildgaard, Alfr. 62
Ambye, Jens 120
Andreasen, Chr. 86
Bertelsen, L. C. 68
Bunk, P. H. 78
Christensen, Aage 126
Christensen, Bro 54
Christensen, Chr. 114
Christensen, M. B. 74
Christensen, Mette 79
Christensen, Th. 51
Doest, E. 70
Hansen, Carl Gustav 116
Hansen, H. 110
Hansen, P. Snabe 80
Hardsyssel, Rederi 96
Henriksen, M. 101
Holm, Magnus 108
Honoré, A. 58
Houstoer, N. C. 133
Højskolehjemmet 95
Industrihotellet 112
Jellesmark 124
Jensen, Gammelgaard 56
Jensen, L. Chr. 82
Jessen, H. C. 67
Koch, Alfr. 64
Koopmann, Akts. 75
Krejsler, H. P. 72
Kontantmagasinet 76
Larsen, M. Skov 140
Lehmann Jensen 85
Lemv. Autohandel 105
Lemv. Cementvarefabrik 88
Lemv. Fodklinik 77
Lemv. Kulkompagni 66
Lemv. Meieri 90
Lemv. Minkfarm 92
Lemv. Motorcompagni 130
Lemv. Skibsværft 89
Lemv. Tandteknik 122
Lemv. Trælasthandel 60
Lønskov, P. 128
Madsen, C. 93
Madsen, E. 118
Madsen, Knud 97
Madsen, P. P. 106
Mathiesen, H. 143
Meedom, E. 73
Meedom, J. P. 65
Mejdahl, Otto 139
Overgaard, H. 142
Peitersen, J. 141
Petersen, J. C. 93
Polyfoto 132
Poulsen, P. A. 98
Rask, Renseriet 137
Rasmussen, M. 134
Rasmussen, V. 94
Roesdahl, J. 138
Roxy-Trikohl 123
Rita, Dampvaskeriet 142
Schumann 99
Svendsen, Johanne 81
Sørensen, Anton 140
Thomsen, Axel 129
Thomsen, S. Lund 127
Toft-Nielsen & Matthesen 84
Vendelbjerg, Fr. P. 100
Vestergades Varehus 87
Willemoes, M. 83
Winther, Gustav 136

THYBORØN

Christensen, Ragnar 156
Espersen, K. M. 152
Jensen, Johs. 149
Jepsen, Sv. 158
Kruse, Brdr. 160
Mollerup, Andr. 155
Olesen, G. H. 151
Peitersen, Jesper 148
Petersen, Vald. 146
Ruby, P. 162
Rønn, Chr. 157
Skaarup & Salskov 159
Thyborøn Isværk 144
Tommerup, Lars 163
Weie, Erik 161

HARBOØRE

Pinholt, H. 166

BONNET

Bonnet Maskinfabrik 167
Bonnet Ægeksport 168
Bovbjerg Badehotel 164
Søgaard, J. K. 174

BÆKMARKSBRO

Nissen, A. 169

BØVLINGBJERG

Christensen, J. Brask 172
Jørgensen, J. A. 173
»Primula«, V. Løkke 170

RAMME

Vendelbjerg, Johs. 175
Tang, Søren 176